2 бо

Дім сад город

6

2003

Сорти-трудівники садової суниці

Доробки науковців – споживачам

Щоб теля росло здоровим

Юридичні консультації

Рубрику веде
І.Миронець,
канд. юр. наук

Право на заповіт чи дарування власного майна

Я вдова уже 54 роки, чоловік загинув на виробництві (нещасний випадок) у Челябінській обл. Бажаю, про що я Вас дуже прошу, отримати юридичну консультацію з такого життєвого питання. У моєму обійсті разом зі мною жив син з невісткою. Син помер 11 січня 2002 року. Прожили вони разом 16 років, дітей не мали, тому що вона вже за віком була бабцею. Має четверо онуків. Сину було 40 років, їй — 45, коли одружувалися.

Після смерті мого сина, через 4 місяці, невістка одружилася знову і привела свого чоловіка до мене у двір, і хоче, щоб я дала письмову згоду на прописку його до моєї хати, бо я голова двору. Хату я будувала сама, бо син тоді був ще малолітній.

Є у дворі великий сарай, у якому є дві жилі кімнати, де син з невісткою жили останні 3 роки після завершення будівництва. В цьому будинку-сараї є ще стодола, гараж, лазня, погріб.

Сарай будували всією сім'єю — використали будівельний матеріал з попереднього старого мого сараю, бо будували на тому ж місці.

Зараз невістка претендує на частину хати і сарай, але в мене є донька, яка живе в Казахстані уже 40 років. Вона народилася у 1941 році, а син, який помер, в 1947.

Я хотіла б, щоб хата залишилася за мною, я хочу подарувати її доньці. А сарай, у якому жила невістка з сином, і зараз у ньому живе з своїм новим чоловіком, — залишився за нею.

І хотіла би знати, чи маю я право хоч на якусь частину сараю, крім хати?

Був у мене ще один син з 1936 року, найстарший. Ось він і допомагав будувати хату разом з своєю дружиною, а моєю першою невісткою. Жили вони в Челябінську, а допомагали грішми і роботою, будучи у відпустці. Зараз нікого з них немає у живих. Дуже прошу дати мені відповідь через журнал "Дім, сад, город".

Л.П.Серній,
Чернівецька обл.

Після смерті чоловіка Ви, Ларисо Петрівно, залишилася власником майна, нажитого разом з ним. У тому числі й побудованого Вами будинку після смерті чоловіка.

Ви, як власник цього майна, згідно з діючим законодавством, маєте право володіти, користуватися і розпоряджатися ним.

Ви можете продати його чи подарувати, а також розпорядитись на випадок смерті, зробивши заповіт на все майно чи на його частину.

Згідно із спадковим законодавством, спадкоємство може бути за законом і за заповітом.

Спадкоємцями за законом є діти, батьки, подружжя спадкодавця.

Спадкоємцями за заповітом можуть бути як родичі спадкодавця, так і інші громадяни, незалежно від місця проживання за розсудом спадкодавця, у тому числі і держава.

Спадкодавець вільний у виборі спадкоємців.

У нашому випадку на Вашому обійсті проживає дві сім'ї — Ви і дружина померлого сина, яка знову одружилася і проживає в окремій будівлі.

Якщо у Вас виник спір щодо користування окремими будівлями, Ви можете на добровільній основі розділити будівлі або і все майно, зареєструвавши роздільний акт у нотаріуса.

В результаті цього Ви залишитесь власником однієї частини майна і добровільно передасте іншу частину майна невістці разом з її новим чоловіком.

Коли ж Ви добровільно не дійдете згоди, то справа може бути розглянута в судовому порядку.

Після юридичного оформлення розділу (за сумою дарування частини майна невістці) Ви залишитеся власником (розпорядником) лише своєї частини майна.

Ви можете її продати, подарувати, заповідати тому, кому побажаєте.

Але це не означає, що Ви, як власник всього майна, не можете його продати, подарувати, заповідати до розподілу (без розподілу).

Отже, Ви, як власник майна, можете розпорядитись ним на свій розсуд, долучаючи сюди і сарай, у якому проживає невістка з новим чоловіком. Невістка (за умови, що шлюб з Вашим сином був зареєстрований) мала можливість одержати певну частку майна, що належить померлому чоловікові, але протягом шести місяців з дня його смерті це питання, як видно з листа, не ставилося.

Єдиним спадкоємцем вашого майна за законом є ваша донька, яка проживає у Казахстані. На неї Ви можете оформити і заповіт.

Уповноваження загальних зборів сільськогосподарського підприємства

Моя тітка працювала в колгоспі. Вона інвалід дитинства. Коли складали списки колгоспників та пенсіонерів на отримання земельного паю, її не внесли до списків, а, відтак, їй і не наділили паю.

Отже, запитання: чи має право моя тітка на земельний пай у тому колгоспі, де працювала?

***А.Боковець**, Рівненська обл.*

Право на земельну частку (пай) мають члени сільськогосподарських підприємств, у тому числі пенсіонери, які раніше працювали в них і залишаються членами цих підприємств на період паювання земель та занесені до списку, що додається до Державного акта на право колективної власності на землю.

Список громадян, як додаток до Державного акта на право власності на землю, складається самим підприємством, розглядається і затверджується загальними зборами членів підприємства у відповідності до його статуту та підписується головою місцевої ради і головою цього підприємства.

До списку вносяться члени даного підприємства як ті, що працюють, так і пенсіонери, які на час видачі господарству Державного акта працювали у даному господарстві.

Отже, якщо Ваша тітка на час складання вказаного списку перебувала членом сільськогосподарського підприємства, вона повинна бути внесена до цього списку і набула б право на земельну частку (пай).

Інвалідність не є підставою для внесення до списку і не дає переваги для одержання земельної частки (паю).

Питання про внесення до списку осіб, що мають право на земельну частку (пай), можуть вирішувати тільки загальні збори членів сільськогосподарського підприємства.

Від реадкції.

Шановні наші читачі! Редакція "ДСГ" письмових юридичних консультацій не дає, а на Ваші запитання, які Ви ставите у своїх листах, що стосуються юридичних проблем, відповідає тільки на сторінках журналу.

Тож, будь ласка, коли надсилаєте запитання стосовно юридичної консультації, конверт для листової відповіді не вкладайте. Бо, повторюємо, на запитання, що стосуються правових проблем, відповіді "ДСГ" публікує тільки на своїх сторінках.

Дім • сад • город • 6

Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Чи належатиме мені спадщина?

Моїй бабці виповнилося 100 років. До цього поважного віку її доглядала невістка, бо син помер ще в 50-х роках. Що за це належить невістці за законом?

Бабця написала заповіт на все майно, де б воно не перебувало і з чого б воно не складалося, мені, своїй онучці. У такому разі чи перейде у спадок і земельний пай, що належав бабці? І що для того, аби і пай перейшов мені у спадок, потрібно робити?

Чи буде ділитися бабусине майно між її трьома онуками, якщо спадщина заповідана мені одній?

У хаті, яка зазначена в заповіті, живуть: господарка хати — 100-річна бабця, її невістка пенсійного віку, я — онучка, котра тепер доглядає бабцю, мій чоловік та дві наші доньки.

Отже, прошу редакцію, дайте, будь ласка, юридичну відповідь на мої запитання. Буду Вам дуже вдячна.

Н.Адруженко,
Чернігівська обл.

Заповітом називається розпорядження дієздатного громадянина про долю його майна на випадок смерті.

Це розпорядження повинно бути здійснено в письмовій формі і засвідчено в нотаріальній конторі.

Заповіт складається у двох примірниках. Один з них зберігається в нотаріальній конторі, другий видається заповідачу.

Заповідач може залишити за заповітом усе своє майно або частину його одній або кільком особам, як тим, що входять до кола спадкоємців за законом, так і тим, котрі до кола спадкоємців за законом не входять, а також державі чи окремим громадським, кооперативним організаціям.

Заповідач може залишити все своє майно або частину майна онуку, незважаючи на те, що батьки цього онука живі.

Воля заповітного розпорядження обмежується лише в інтересах неповнолітніх і непрацездатних дітей спадкодавця та інших непрацездатних спадкоємців за законом, що належать до першої черги.

Це обмеження полягає у тому, що неповнолітні або непрацездатні діти спадкодавця, а також непрацездатна дружина (чоловік) і батьки померлого успадковують, незалежно від змісту заповіту, не менше двох третин частки, яка належала б кожному з них за спадкування за законом (ст. 535 Цивільного кодексу України).

Отже, онучка, яка зазначена в заповіті як спадкоємець, успадковує майно згідно із заповітом.

Особи, які доживають разом з заповідачем, як можна зробити висновок з листа, не належать до таких, що мають право на обов'язкову частку.

Щодо спадкування земельної частини (паю).

Оскільки земельна частка (пай) у заповітному розпорядженні не згадується, спадкування її може здійснюватися на загальних підставах, тобто згідно із спадкуванням за законом.

Спадкоємцями першої черги за законом є діти, дружина, батьки, онуки і правнуки померлого.

Онуки і правнуки належать до першої черги спадкоємців за законом за умови, що їхня мати або батько (відповідно дід або бабця), які мали право на спадщину, померли ще до її відкриття.

За спадкування за законом спадкове майно ділиться між спадкоємцями на рівні частки.

Об'єктом спадкування у даному випадку буде земельна частка (пай), засвідчена в документі, виданому на ім'я спадкодавця — Державному акті на право власності на земельну ділянку.

Доробки

Збільшення кількості агроформувань різних форм власності у сільському господарстві за останні 12 років не зменшило гостроти проблеми збереження навколишнього середовища. Повсякденною стала необхідність якомога ретельніше стежити за станом продукції, що надходить з теплиць, парників та відкритого грунту, за її відповідністю державним стандартам та науково обгрунтованим нормам споживання.

Перед ученими, і зокрема селекціонерами, постає відповідальне завдання — створення високоврожайних сортів і гібридів овоче-баштанних культур, стійких до несприятливих, екстремальних умов навколишнього середовища. Окрім того, необхідно розробити ресурсозберігаючі технології виробництва екологічно чистої продукції овочевих і баштанних культур для продовольчих та насіннєвих потреб на основі нових сортів і гібридів.

За 2000—2002 рр. науковці Інституту овочівництва і баштанництва УААН, мережі його дослідних станцій та установ співвиконавців зробили багато для втілення в життя своїх розробок. Підготовлені методики створення сортів і гібридів томата та інших овочевих і баштанних культур. Для виробничого впровадження науковцями запропоновано цілий ряд сортів і гібридів томата для закритого і відкритого грунту, коротку характеристику яких наводимо нижче.

*Томат АЛЛА-2 — гетерозисний гібрид F_1 для вирощування в зимово-весняний період; характеризується стійкістю до захворювань фузаріозом, макроспоріозом та ВТМ; якість плодів відмінна, маса плоду — 147 г, урожайність — 22,3 кг/м².

*УКРАЇНЕЦЬ — сорт салатного призначення для вирощування в скляних теплицях, стійкий до бурої плямистості. Строк початку достигання плодів — 126—130 днів, маса плоду — 100 г, урожайність у зимово-весняній культурозміні — 22—25 кг/м², у весняній — до 18 кг/м².

*СУЗІР'Я F_1 — гібрид салатного призначення для вирощування в скляних теплицях, стійкий до ВТМ та кореневих гнилей, відносно стійкий до кладоспоріозу. Маса плоду — 117 г, висока товарність, урожайність — 20 кг/м².

*НЕЗАЛЕЖНИЙ F_1 — гібрид салатного призначення, для вирощування у скляних теплицях. Строк до технічної стиглості — 134 дні. Стійкий до ВТМ, відносно стійкий проти кладоспоріозу. Маса плоду — 108 г, урожайність — 19 кг/м².

*ГОЛУБКА F_1 — гетерозисний гібрид для скляних теплиць; стійкий до ВТМ, кладоспоріозу, кореневих та стеблових гнилей. Плід округло-овальної форми, масою до 160 г; товарність і транспортабельність високі. Загальна урожайність — 27,0—28,4 кг/м².

*ПОБРАТИМ F_1 — гібрид для вирощування у плівкових теплицях без обігріву, використовується у свіжому вигляді для салатів. Маса плоду — 160 г, лежкість і транспортабельність високі, урожайність — до 16 кг/м².

*ІМПЕРАТОР КИЇВСЬКИЙ F_1 — гібрид салатного призначення для вирощування у плівкових теплицях; строк до першого збирання плодів — 97 днів; маса плоду — 100—115 г; урожайність — до 12 кг/м².

*КДС-5 F_1 — гібрид салатного призначення для вирощування у плівкових теплицях; стійкий до стресових умов вирощування і основних збудників хвороб. Достигає дружно, транспортабельний, довго зберігає товарність; маса плоду — 106 г, урожайність — до 14 кг/м².

*СКАРБ F_1 — гібрид салатного призначення для вирощування у плівкових теплицях; стійкий до стресових абіотичних факторів і основних захворювань. Достигає дружно, строк до першого збирання — 106 днів; маса плоду — 110 г, урожайність — 14 кг/м².

*БАРВІНОК F_1 — гібрид салатного використання для весняних плівкових теплиць; строк до першого збирання — 105 днів, стійкий до стресових абіотичних факторів і основних хвороб. Достигає дружно, маса плоду — 100 г, урожайність — 14 кг/м².

*АНТОШКА F_1 — гібрид салатного використання для весняних плівкових теплиць, стійкий до бурої плямистості, ВТМ, стрику. Строк до початку достигання плодів — 96—110 днів. Маса плоду — 115 г, урожайність — 12 кг/м².

*КДС-1 F_1 — гібрид салатного використання для вирощування у плівкових теплицях; строк до першого збирання плодів — 105—107 днів. Стійкий до альтернаріозу, фузаріозу, ВТМ, стресових умов вирощування. Транспортабельний, лежкий, маса плоду — 86 г, урожайність — 14 кг/м².

*ВЕСНЯНИЙ F_1 — гетерозисний гібрид для весняних теплиць, вегетаційний період 110—112 днів; стійкий до ВТМ і бурої плямистості, транспортабельний, маса плоду — до 120 г, урожайність — 14—15 кг/м².

*МРІЯ — середньостиглий сорт для вирощування у плівкових теплицях; вегетаційний період 108—112 днів. Стійкий до бурої плямистості листків, ВТМ; лежкий, транспортабельний. Маса плоду — 128 г, загальна врожайність — до 20 кг/м².

*ЧАРІВНИЙ F_1 — гібрид салатного призначення для вирощування у плівкових теплицях. Вегетаційний період 96—112 днів. Стійкий до бурої плямистості, ВТМ. Маса плоду — 100 г, урожайність — до 15 кг/м².

*КНЯЖИЧ F_1 — ранньостиглий гібрид універсального призначення для вирощування у скляних і плівкових теплицях. Вегетаційний період — до 100 днів; стійкий до основних збудників хвороб. Маса плоду — до 130 г, урожайність — до 17 кг/м².

*БОГУН F_1 — ранньостиглий гібрид для вирощу-

науковців — споживачам

вання у плівкових теплицях у весняно-літній період. Вегетаційний період — 100—102 дні; стійкий до основних хвороб. Маса плоду — до 290 г; загальна врожайність — до 20 кг/$м^2$.

***СВЯТОСЛАВ F_1** — гібрид для вирощування у відкритому грунті; плоди сливоподібні; вегетаційний період — до 100 днів. Придатний для цілоплодого консервування. Маса плоду — 80—85 г, загальна врожайність — до 520 ц/га.

***ІРИШКА** — ранньостиглий сорт для вирощування у відкритому грунті, з польовою стійкістю до фітофторозу. Вегетаційний період — 80—90 днів. Придатний для цілоплодого консервування. Маса плоду — до 25 г; загальна врожайність — 400—465 ц/га.

***КОМЕТА** — середньостиглий сорт для відкритого грунту, з відносною стійкістю до основних збудників хвороб. Вегетаційний період — 114—120 днів, маса плоду — до 66 г; урожайність — 500—680 ц/га.

***ФАВОРИТ** — середньостиглий сорт для споживання свіжим і переробки на томатопродукти. Відносно стійкий до збудників хвороб. Вегетаційний період 106—113 днів, маса плоду — до 65 г; урожайність 500—700 ц/га.

***СЯЙВО** — ранньостиглий сорт універсального призначення для відкритого грунту; плоди оранжевого кольору. Вегетаційний період — 95—105 днів; відносно стійкий до збудників більшості захворювань. Загальна врожайність — до 900 ц/га.

***МАКІЇВСЬКИЙ** — ранньостиглий сорт для відкритого грунту. Вегетаційний період — 95—105 днів. Плоди з високою транспортабельністю, масою 85—100 г. Урожайність — до 800 ц/га.

***ЧИГИРИНСЬКИЙ F_1** — середньостиглий гібрид для відкритого грунту; вегетаційний період 105—115 днів; маса плоду — 80—90 г, плоди високотраспортабельні, загальна врожайність — до 950 ц/га.

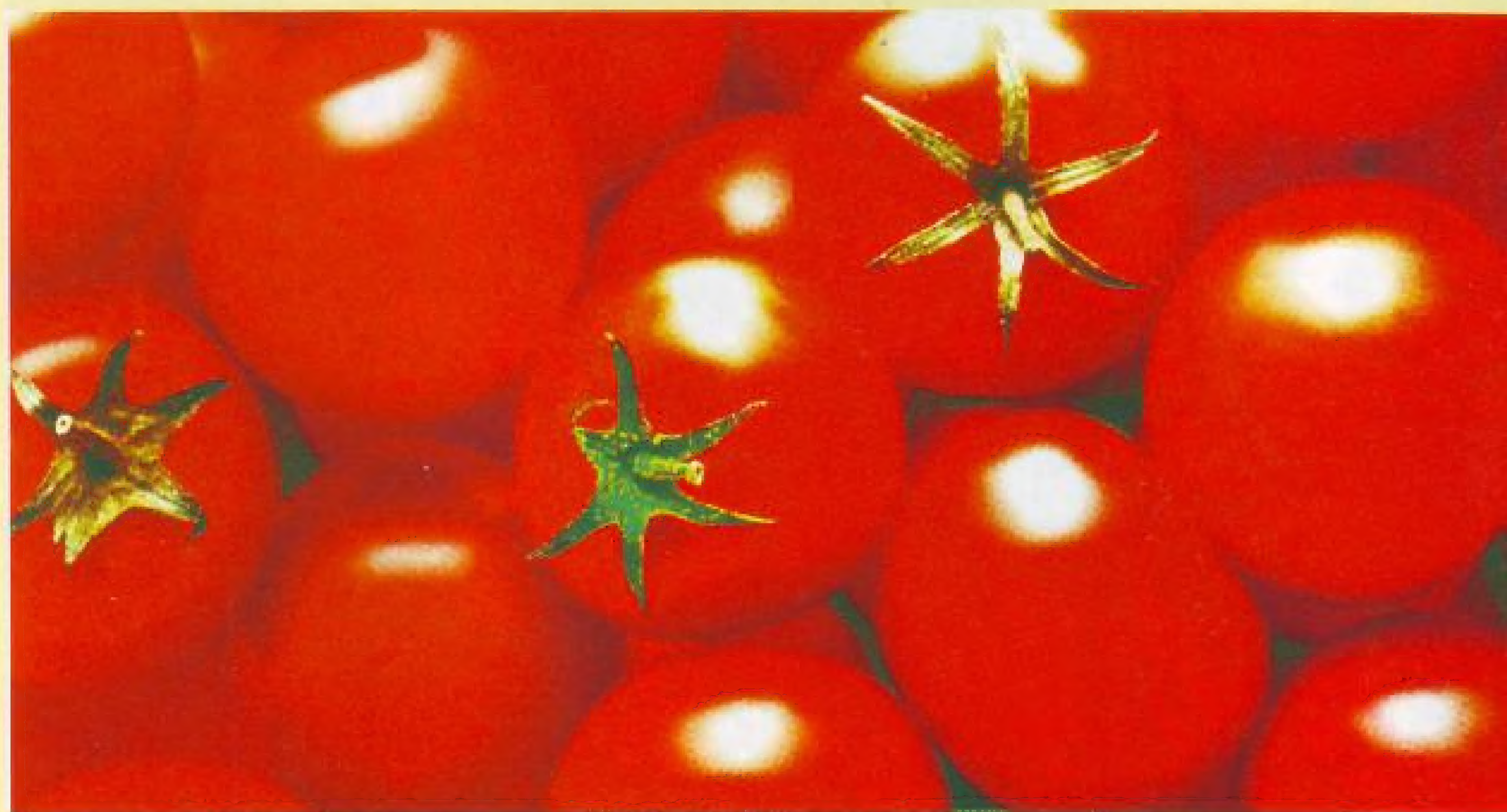
***ШАНС** — ранньостиглий сорт для відкритого грунту, універсального призначення, вегетаційний період 98—105 днів, відносно стійкий до збудників хвороб; маса плоду — 114—160 г. Урожайність — до 700 ц/га.

***АТЛАСНИЙ** — сорт для консервування; вирощується у відкритому грунті. Вегетаційний період — 105—110 днів; достигає дружно, стиглі плоди здатні довго зберігатися на рослинах. Маса плоду — 135—140 г, урожайність 730—750 ц/га.

***НАДІЯ** — сорт консервного призначення для вирощування у відкритому грунті; стійкий до фітофторозу та інших захворювань. Достигають плоди на 95—105-й день, маса плоду 80—100 г, урожайність — 850 ц/га.

***КОЗАЧОК F_1** — гібрид універсального використання, призначений для вирощування у відкритому грунті; стійкий до стресових абіотичних факторів та основних захворювань, холодостійкий. Плоди достигають дружно, через 98—102 дні, не розтріскуються; маса плоду — 103 г, урожайність — до 750 ц/га.

***АЛЕТА** — ранньостиглий сорт, призначений для споживання свіжим і переробки на томатопродукти. У зв'язку з високими поживними властивостями рекомендований для дитячого та дієтичного харчування.

Вегетаційний період — 102—106 днів; урожайність — до 436 ц/га.

***КАРАСЬ** — середньостиглий сорт для вирощування у відкритому грунті; вегетаційний період — 104—106 днів. Маса плоду — 110—125 г, урожайність — до 460 ц/га.

***КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ** — сорт універсального використання, для вирощування у відкритому грунті, вегетаційний період (до достигання плодів) — 105—110 днів. Достигає дружно, маса плоду — 115—120 г, урожайність — 600—700 ц/га.

***ЛЮБИМИЙ** — сорт універсального призначення, для вирощування у відкритому грунті, строк до початку збирання плодів — 100—112 днів; відносно стійкий до основних збудників хвороб. Плід великий, масою до 114—230 г, урожайність — до 700 ц/га. Неперевершений для виготовлення соку.

***ГОСПОДАР** — сорт універсального призначення, для вирощування у відкритому грунті. Плоди достигають через 125—135 днів, маса плоду — 110—140 г, урожайність — до 600 ц/га.

***ЛАГІДНИЙ** — сорт універсального призначення, плід — велика сливка, придатний для вирощування за інтенсивною технологією і для механізованого збирання врожаю. Маса плоду — 87—90 г, урожайність — до 800 ц/га.

***ЧАЙКА** — ранньостиглий сорт для вирощування у відкритому грунті; використовується для цілоплодого консервування і переробки на томатопродукти; відносно стійкий до фузаріозу. Плоди округлої форми, достигають через 97 днів, маса плоду — до 80 г, загальна врожайність — 420 ц/га.

Цінність томатів визначається їхньою калорійністю, вмістом вітамінів і цукрів, корисних для здоров'я людини солей, а в окремих сортів та гібридів, що містять велику кількість бета-каротину, цінність визначає властивість виводити з організму радіонукліди.

Дуже велику помилку роблять ті, хто недооцінює значимість томатів, вирощених в умовах України.

Додатковий матеріал про томати та інші овочеві і баштанні культури можна отримати в Інституті овочівництва і баштанництва УААН за адресою: 62478, Харківська обл., п/в Селекційне.

***О.М.Скляревський**, канд. біолог. наук;*
***А.І.Ящук**, канд. техн. наук;*
***В.О.Коняєва**, наук. співр.*
Інститут овочівництва і баштанництва УААН

Фото 1. Помідори Каспар F_1. Кущі невисокі, 80—100 см, але рясно всіяні плодами.

Люблю помідори і перець

Я — постійна передплатниця журналів "Дім, сад, город" і "Квіти України". Завдяки їм навчилася вирощувати добірні овочі і гарні квіти.

У мене ростуть різні овочі, але перевагу віддаю перцю та помідорам. На своєму городі випробувала дуже багато сортів протягом двадцяти років і щороку поповнюю колекцію чимось новим. Мені подобаються сорти Тарасенка, Ювілейний, Гібрид 2, Де Барао, Лагідний. Люблю високорослі сорти Комбітомат, Саманта Сміт, Австралійський велетень, Восторг садовода, а також низькорослі — Тепличний 37, Яблунька Росії, Білий налив і ще багато інших, які мене ніколи не розчаровують.

У 2000 р. мені надіслали каталог з журналу "Квіти України". Я і мої рідні та сусіди виписали багато насіння овочів та квітів. Мою увагу привернув гідрид помідорів Каспар F_1, і недарма. Кущі у нього рясно обліплені плодами. Помідори ранні, високих смакових якостей, з твердою шкіркою, транспортабельні і довго зберігаються.

Як я вирощую розсаду — розповідати не буду, про це багато написано. А от висаджую її у грунт, коли мине загроза заморозків (а живу я на крайньому заході України). Якщо буває холодно, на ніч накриваю.

Роблю грядки за методикою Міттлайдера. Ширина грядки — 50 см, довжина довільна, відстань між рядами — 60—70 см. На грядці роблю сапою глибоку канавку. На один метр площі засипаю два повних відра перегною, літрову банку сухого курячого посліду, півлітрову банку попелу. Руками роблю ямку, наливаю води, кладу розсаду і закриваю глиною, яку вибрала з канавки, щоб коріння не торкалося посліду і попелу. Ще раз поливаю і притрушую сухою глиною. Забиваю 2—3-метрові кілочки, і якщо розсада велика, підв'язую до них.

Коли розсада добре приживеться і піде в ріст, обробляю мідним купоросом (100 г купоросу і 100 г вапна на 10 л води). Роблю 3—4 обробки з інтервалом 10—12 днів.

Підживлюю, коли вже сформуються 2—3 китиці (тому що грунт попередньо добре заправлений) у такій послідовності: курячим послідом, розведеним у співвідношенні 1:20, і коров'яком 1:10 через кожні 10—12 днів, поки плодоносять помідори.

Догляд за рослинами такий. Вчасно видаляю пасинки, розпушую грунт, виполюю бур'яни, поливаю. Коли бачиш, як помідори наливаються, червоніють і виблискують на сонці, душа радіє. Плоди моєї праці ви бачите на фото. На них зображені помідори Каспар F_1, а також перець Мира, який мені надіслали з журналу "Квіти України". Кущі у нього невисокі, але дуже врожайні. Плоди смачні, солодкі.

І все це мені вдається виростити завдяки журналу "Дім, сад, город" та його дописувачам, які охоче діляться досвідом, дають корисні поради. Буду дуже задоволена, якщо хтось скористається моїми порадами і матиме щороку добірний урожай.

М.П.Терлібовка,
вул. Железняка, 6, смт Берегомет,
Вижницький р-н, Чернівецька обл. 59233

Фото 2. Перець сорту Мира, його плоди ростуть вгору.

"Служба взаємодопомоги"

Кротоловка на городі не завадить

Звертаюся до всіх читачів журналу "Дім, сад, город": хто знає, як виготовити або де придбати кротоловку. Дуже вже відчутної шкоди завдають ці звірки на городі. Я знаю, що в "ДСГ" уже друкувалися матеріали на цю тему, але мені чомусь ті номери журналу не потрапили до рук.

Чекатиму на допомогу.

Н.І.Менчук,
вул. Енгельса, 90, смт Брацлав,
Немирівський р-н, Вінницька обл., 22270

Складаємо ціну петрушці

Ця пряносмакова рослина відома з давніх-давен. Зараз, відколи науковці дослідили всі складові петрушки, її роль і вплив на життєдіяльність людського організму, ціну цій рослині можна скласти. Та спершу про культуру петрушки.

Дворічка на грядці

Сіють петрушку здебільшого напровесні (хоча можна й влітку та восени), коли грунт прогріється до 6—8°С. Грядку влаштовують на осонні, проте петрушка непогано росте і в напівзатінку. Грунт ретельно і глибоко обробляють, вносять перегній та мінеральні добрива, зокрема азотні. Насіння загортають на глибину 1,5—2 см. Відстань між рядками — 15—20 см, а між рослинами — 10—12 см.

Сходи петрушки з'являються через місяць—півтора. А щоб прискорити їхню появу, насіння слід замочити й прокільчувати за кімнатної температури. Далі рослини пропалюють та проріджують, підживлюють. Міжряддя розпушують, знищують бур'яни. В спекотну погоду петрушку краще полити підігрітою на сонці водою з лійки з розсікачем, поки рослини слабкі.

У перший рік вегетації петрушка утворює розетку листка, стебло, квітки і насіння формуються на другий рік росту. А, щоб отримати багато зелені восени та навесні, петрушку сіють наприкінці червня та в листопаді, і під зиму.

До грунтових умов ця культура невибаглива. Краще росте на глибокогумусному чорноземі, хоча вдається й на глинистих грунтах, на супісках та суглинках. Кмітливі городники практикують змішані й ущільнені посіви петрушки та щавлю або кропу. А ось з морквою петрушка не вдається. Досить дорідною виростає тоді, коли рослина проросла самосівом.

Сорти і види

У культурі петрушки відомо три види: коренева, листкова і кучерява. Коренева петрушка має конічні або округлі коренеплоди і невеличку розетку листка, а листкова — більш розгалужений коренеплід і досить велику (до 50—60 листків) розетку. Кучерява петрушка відрізняється переважно формою листка, але розетка у неї менша.

Найбільш поширені сорти петрушки — Бордовицька, Звичайна листкова та Листкова кучерява, Урожайна і Цукрова. У нас, на Поділлі, переважає Звичайна листкова. Це — випробуваний урожайний сорт, хоча непогано вдається також Листкова кучерява. У перерахунку на гектар петрушка дає до 150 ц коренеплодів та до 120 ц листя за умови вчасного його збирання.

Цінність петрушки

Коренеплоди і листя петрушки багаті на вітаміни, мікроелементи тощо. Особливо багато вітамінів у молодій зелені. Скажімо, у 100 г сирої маси міститься до 300 мг вітаміну С і майже 20 мг провітаміну А. У коренеплодах і листках є каротин, мінеральні солі, ефірна олія. Калію плоди петрушки нагромаджують більше 1000 мг/%, кальцію — 330 мг%, стільки ж натрію. А ще є солі магнію, заліза, фосфору, інші мікроелементи, потрібні людському організму, які, до речі, легко засвоюються.

Варто відзначити, що за вмістом калію петрушка посідає одне з перших місць серед овочів та прянощів. Саме тому її нерідко застосовують у лікуванні різних хвороб, зокрема нирок, печінки, серцево-судинної системи та жовчнокам'яної хвороби. Петрушка, крім того, сприяє виведенню солей з організму, є профілактичним засобом проти запалення тощо.

Збирання і споживання

Здебільшого листя петрушки зрізують, а коренеплоди підкопують і споживають у міру потреби. А те листя, яке наростає, щоб не постаріло й не пожовкло, зривають, подрібнюють і сушать.

Існує й інший спосіб збирання петрушки та заготівлі її про запас. Відомо, що вона досить швидко відростає, коли розетку обрізати чи обірвати повністю. Нові молоді рослини наростуть через місяць, а то й швидше. Вже через тиждень розетка вкрита зеленими листочками.

Таким чином, упродовж вегетації петрушку можна, так би мовити, омолоджувати, причому не раз і не два, а 5—6 разів, до самих приморозків (петрушка витримує мороз до −4°С) і мати вдосталь якісної зелені.

У такий спосіб можна заготовляти зелень петрушки і протягом другого року її росту, якщо завчасно пасинкувати стрілки. До речі, якщо насіння не потрібне, квітконоси необхідно пасинкувати, як тільки вони з'являються. При цьому молода зелень наростає досить інтенсивно. А корінь, якщо він не струхлявіє, даватиме урожай ще й наступного року.

Тут хотілось би додати таке. Оскільки петрушка — культура холодостійка, не слід поспішати з викопуванням коренеплодів. За теплої і вологої осені вони досить добре набирають у вазі, стають соковитими, хоч менш лежкими. Але засипані піском коренеплоди непогано зберігаються, є й кращі способи зберігання.

Щодо споживання петрушки, то, крім присутності її у стравах як приправи, з коренеплодів та листя можна готувати салати, закуски тощо. Скажімо, досить смачний і корисний салат, якщо до подрібненої петрушки додати редьку, цибулю, круто зварене яйце, приправити оцтом і соняшниковою олією. Поживним і смачним буде салат з петрушки, моркви, яблук, приправлений сметаною, з додаванням цукру та лимона.

Петрушка про запас

Як щавель, кріп та інші пряносмакові рослини, петрушку на зиму можна сушити, солити, консервувати, зрештою, зберігати у свіжому вигляді і не переробленою.

Сушити доцільно як листя, так і коренеплоди, окремо

або в суміші з селерою та пастернаком. Листя краще подрібнити, а коренеплоди нарізати тонкими пластинками і розстелити на картоні чи фанері (можна нанизати). Сушити слід на протязі в затінку. Порізане листя висихає за 2—3 погожих дні, а коренеплоди — за 5—6. Сушити прянощі можна також у духовці або над плитою. Зберігаються сухі приправи добре і досить довго, не втрачаючи смакових якостей та аромату.

Простіший і практичніший спосіб заготівлі прянощів про запас — соління. Подрібнене листя петрушки, кропу, щавлю окремо або в суміші пересипають і перемивають з сіллю (20 % солі до маси продукту), складають у чисті скляні банки, накривають папером і зав'язують. Зберігають такі банки навіть у кімнатних умовах, причому досить довго.

Для надійнішого й тривалого зберігання наповнені у такий спосіб банки пастеризують протягом 20—30 хв. і закатують їх кришками. І хоч мороки тут дещо більше, зате консервація не втрачає своєї якості протягом багатьох років.

Ще один випробуваний спосіб зберігання петрушки — дорощування. Викопані восени корені укладають в ящики, пересипають і ущільнюють землею чи піском, поливають і переносять у погріб. За умов зниженої температури і нечастих поливів петрушка добре зберігається до березня—квітня. Потім неспожиті плоди знову можна висадити в грунт і мати свіжу зелень або насіння.

Приправи на підвіконні

Як і зелень цибулі, кропу, свіжу петрушку можна вирощувати упродовж усього холодного періоду року на підвіконні. І не обов'язково з насіння. Краще пересадити в ящик з поживною сумішшю тонкі корінці, які здебільшого вибраковують, коли копають на грядці.

Пересадивши, петрушку поливають і ставлять у прохолодне місце з температурою +3—4°С. Коли прив'ялі листочки набрякнуть і піднімуться, ящик переносять на підвіконня, поливають, доглядають, і мають свіжу зелень петрушки для будь-якої потреби. А що страви, приправлені петрушкою, смачні, ароматні й корисні — переконувати в цьому нікого не треба.

Г.А.Скоряк

Якщо землі обмаль (4 або 6 соток), а городніх культур багато, тоді місця для редьки практично не залишається. А, між тим, це досить цінний коренеплід, який має харчові, лікувальні та профілактичні властивості.

За цих умов можна застосувати післяжнивні, сумісні, ущільнені, а також підзимові посіви. Тим більше, що вегетаційний період цієї рослини порівняно короткий. Скажімо, редька літня Одеська 5 досягає за 60—70, а чорна зимова — за 100—120 днів, залежно від грунтово—кліматичної зони.

Сорти й агротехніка

Порівняно з редискою, сортів і різновидів зимової редьки дещо менше. Відома редька Сквирська чорна і Біла кругла зимова, Рожево-фіолетова осіння та Гайворонська. Остання дещо схожа на цукрові буряки і пастернак: коренеплід, як правило, конусоподібний.

Більшість городників вирощують переважно редьку чорну зимову як найбільш урожайну і лежку, що добре зберігається. Ця культура дворічна. У перший рік формується розетка листя і плід, а на другий — стебло з суцвіттям і коробочка з насінням. Коренеплід гине.

Добре росте і плодоносить зимова редька на чорноземних гумусних, глинистих, піщаних і супіщаних грунтах. Вона любить сонце, вологу й тепло і водночас холодостійка. Насіння проростає навіть при +2—3°С, а листя й плоди витримують заморозки до —3—5°С. Крім того, висіяне під зиму насіння не втрачає схожості, а рано навесні швидко проростає.

Висівають редьку здебільшого навесні та влітку: кінець червня — початок липня. Коренеплоди весняного строку сівби споживають на початку літа, а літнього — восени та закладають на зберігання. Спосіб сівби рядковий, пунктирний або гніздовий. Глибина загортання насіння — 3—4 см.

Зважаючи на те, що основний центральний корінь будь-якого сорту редьки стрижневий, грунт під культуру потрібно глибоко виорати або перекопати. Органічні добрива, зокрема свіжий гній, під неї вносити не варто. По-перше, це спричиняє буйний ріст надземної маси, тоді як маса плодів зменшується, по-друге, коренеплоди насичуються запахом гною. Тому краще застосовувати мінеральні добрива.

Догляд за рослинами зводиться до розпушування грунту, виполювання бур'янів, проріджения сходів (залишаючи 6—8 рослин на погонному метрі), а на випадок стрілкування — до пасинкування стрілок. Підживити редьку можна фосфорними та калійними добривами. Від перенасичення грунту азотом плоди тріскаються, гіркота значно підвищується.

Де сіяти редьку?

Кмітливі господарі, щоб не займати зайвої площі, вдаються до післяжнивних, сумісних та ущільнених посівів, а також вирощують коренеплоди на прогалинах, уздовж доріжок, під огорожею та під деревами, але не поблизу винограду.

Сівозміна допомагає позбутися бур'янів

Бур'яни — справжня напасть для землеробів, про це знає кожен. Вони виносять з грунту багато поживних речовин і води, ускладнюють обробіток грунту, призводять до збільшення витрат на вирощування продукції, спричинюють поширення хвороб і шкідників сільськогосподарських культур. А, крім усього цього, ще й неабияк знижують продуктивність рослин. За даними досліджень, внаслідок забур'яненості ми недобираємо 25—30, а іноді й більше відсотків урожаю. Отож, доводиться постійно й наполегливо боротися з бур'янами. Звісно, на невеликих присадибних та дачних ділянках основним засобом цієї боротьби є сапа. Важко обходитися тільки цим знаряддям на великих площах і практично неможливо — на пайових наділах, котрі їх власники приєднали до своїх городів.

Крім традиційної сапи, застосовуються і гербіциди. Однак для реалізації населенню в Україні дозволений лише раундап, 48 %-водний розчин (гліфосат) фірми Монсанто, при нормі витрати препарату 40 мл на 10 л води проти однорічних злакових та двосім'ядольних бур'янів у садах, виноградниках, на посівах овочевих культур шляхом обприскування вегетуючих бур'янів навесні (за умови захисту культурних рослин) та при нормі витрати 80 мл на 10 л води проти багаторічних злакових (пирій повзучий) і двосім'ядольних (осот рожевий), а також у насадженнях плодових і овочевих культур і виноградників, обприскуючи вегетуючі бур'яни навесні (за умови захисту культурних рослин).

Та все ж більшість городників вважають за краще не застосовувати

Зимова редька – у післяжнивних посівах

Зауважу з власного гіркого досвіду: два рядки редьки погубили досить гарний кущ винограду, врятувати який не вдалося. Редька — добрий сусід таким рослинам, як буряки, морква, петрушка, пастернак, шпинат.

Добре росте й плодоносить чорна редька у міжряддях картоплі. Щороку я сію її у такий спосіб і маю на зиму два—три відра гарних плодів. Так само непогано почувається редька у міжряддях кукурудзи, проса, сорго, між гніздами чи стрічками огірків, динь і навіть суниці.

Та найкраще розміщувати зимову редьку на ділянках, що звільнилися після збирання ранньої картоплі, капусти, зеленого горошку, пряної зелені наприкінці червня. Площу слід негайно глибоко перекопати, заскородити і посіяти чорну чи білу зимову редьку. Посіви прикоткувати.

До речі, на прогалинах та інших вільних місцях редьку краще висівати гніздами (по 3—4 насінини в букеті). Але загортати їх землею потрібно так, щоб майбутні плоди не тіснили один одного. А лінійна відстань між букетами має бути не меншою 40—50 см. Подальший догляд за посівами такий самий, як і на грядці.

Чим корисний плід

Як і деякі інші овочеві рослини, чорна редька багата на екстрактивні речовини, вуглеводи, органічні кислоти, глікозиди, лізоцим, ефірну олію, які надають плодам певного специфічного аромату й гіркоти та фітонцидних властивостей. Редька містить до 2 мг% білка, стільки ж цукрів, 15—20 мг% аскорбінової кислоти, до 86 % води. Крім того, є у плодах вітаміни С, В і РР, різні ферменти, а також макро- і мікроелементи — бор, калій, кальцій, марганець, сірка, залізо, які сприятливо впливають на життєдіяльність людського організму при вживанні редьки.

Щодо споживання редьки доречно зауважити таке. Аби не виникало здуття кишечника і болю в шлунку, подрібнену редьку слід посолити й помірно полити оцтом або лимонною кислотою. А через кілька хвилин заправити олією чи сметаною. Зрештою, людський організм з часом звикає до споживання редьки, яка, до речі, поліпшує процес травлення, кровотворення тощо.

Лікувальні властивості

Редька, зокрема чорна, має не менші лікувальні властивості, ніж, скажімо, столові буряки, морква та інші коренеплоди. Сік, вичавки, свіжі плоди редьки поліпшують апетит, тонізують, стимулюють виділення шлункового соку та жовчі, цілюще діють при лікуванні атеросклерозу.

Редькою і соком з неї лікують неврастенію, радикуліт, жовчнокам'яну хворобу, застудні захворювання, астму. Свіжий сік корисний для профілактики деяких інфекційних хвороб, а також цинги.

Редьці притаманні ще й інсектицидні властивості. Настій подрібнених плодів та надземної рослини відлякує листоїда, плодожерку, капустяну совку, павутинних кліщів та інших шкідників саду й городу. І водночас сам настій не токсичний. Його можна застосовувати без обмеження в часі.

Як бачимо, чорна редька — досить корисна харчова, лікувальна та профілактична культура, без якої не обійтися у кожній сім'ї. Тим більше, що вона не потребує окремої площі, місця в сівозміні. До того ж зберігаються коренеплоди зимової редьки добре. А зберігати їх найкраще у ящиках з піском у добре провітрюваному погребі за температури 2—4°С, або навіть прикопаною у траншеї. Тоді плоди можна буде споживати до появи першої весняної зелені або редиски.

Г.А.Скоряк,
м. Вінниця

гербіциди на городах, присадибних і дачних ділянках. Важливим заходом у боротьбі за врожай взагалі і на присадибних та дачних ділянках зокрема, а також для зменшення забур'яненості є правильне чергування культур та система обробітку ґрунту. Встановлено, що повторні і беззмінні посіви однієї й тієї ж культури сильніше забур'янені, ніж при чергуванні культур. Особливо цінними попередниками є багаторічні бобові трави (люцерна, конюшина). Господарі, які утримують худобу, вирощують їх навіть на присадибних та дачних ділянках. Та й власникам малих земельних ділянок варто знаходити можливості для сівби цих культур. Адже багаторічні трави є чудовими попередниками для помідорів, капусти, перцю, баклажанів, огірків. Бажаними попередниками для названих рослин є також горох, квасоля.

Найпоширеніші культури на присадибних та дачних ділянках — помідори, капуста, огірки, перець, баклажани, цибуля, часник, кабачки, редиска, столові коренеплоди тощо.

Кращими попередниками розсадних помідорів є багаторічні трави й інші бобові культури, капуста, столові коренеплоди (буряки, морква), баштанні, безрозсадних (посівних) помідорів — зернові колосові, рання капуста, проміжні посіви. Повертати на попереднє місце помідори можна не раніш як через два—три роки. Не слід розміщувати їх після або поряд з пасльоновими культурами та соняшником, з якими у них спільні хвороби й шкідники.

Кращі попередники капусти — багаторічні трави, зернові колосові, зернобобові культури, а також помідори, картопля, коренеплоди, огірки. Повертати капусту на попереднє місце або розміщувати після хрестоцвітих культур можна не раніш як через 4—5 років.

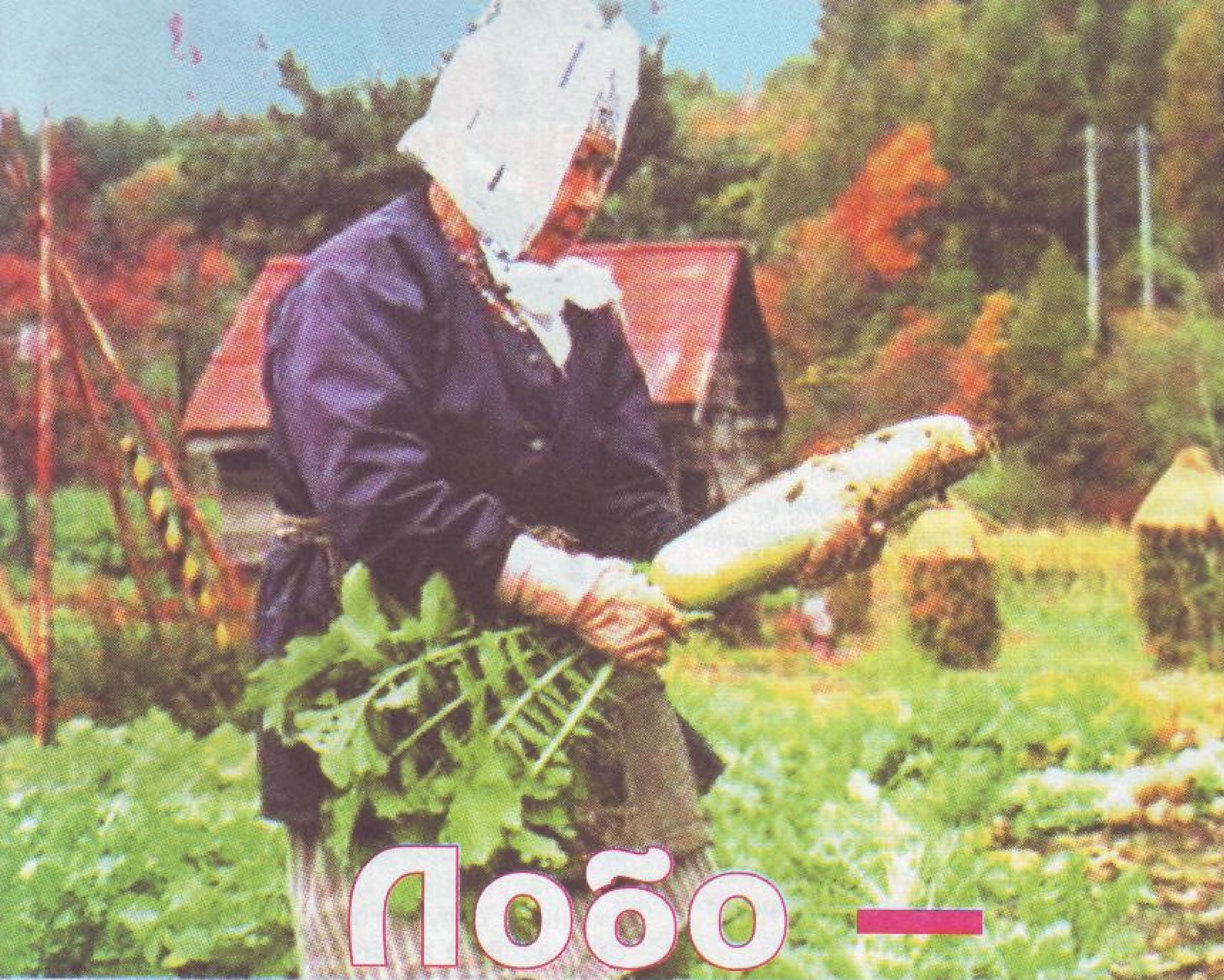
Перець і баклажани дуже вибагливі до родючості ґрунту, їх розміщують по пласту й обороту пласта багаторічних трав, після бобових культур, столових коренеплодів, капусти, гарбузових, цибулі, часнику. Попередниками огірків можуть бути люцерна, зернові, помідори, картопля, цибуля, часник. На те ж саме місце їх можна повертати через три—чотири роки.

Добрими попередниками цибулі і часнику є зернові, помідори, рання картопля, гарбузові. Не слід розміщувати цибулю після капусти. Кращими попередниками кавунів та інших баштанних культур є пласт і оборот пласта трав, горох, квасоля. Повертати столові буряки, кабачки на попереднє місце можна не раніш як через 3—4 роки.

Кращі попередники картоплі — зернові колосові, баштанні, цибуля, часник, огірки, столові коренеплоди, кабачки, капуста.

Отож, боротися з бур'янами на присадибних та дачних ділянках за допомогою сапи — добре, а завдяки сівозміні — краще. Не нехтуйте цими порадами і подбайте про раціональне розміщення городніх культур ще взимку. Тоді в розпал сезону матимете менше клопоту з бур'янами.

А.К.Лисенко,
доктор с.-г. наук, професор

Лобо — китайська редька

Редька — одна з найдавніших і найпоширеніших овочевих рослин у світі. Батьківщиною її вважають Китай та Єгипет, звідки вона потрапила до Древньої Греції, а потім і в інші країни Європи. В Україні цей овоч вирощують скрізь, але посівні площі невеликі.

Харчова цінність коренеплодів редьки зумовлюється наявністю в ній мінеральних солей, вітамінів, а також волокон, пектину, ферментів та ефірної олії, які сприяють кращому обміну речовин і травленню, очищенню організму. Її вживають для профілактики деяких захворювань. Проте редька містить багато речовин, які надають їй гостроти і гіркоти, що стримує її споживання. Недарма ж у народі кажуть: "Хвалилася редька, що з медом вона добра". Саме тому людям похилого віку, а також хворим на виразку шлунка і дванадцятипалої кишки не рекомендується їсти багато цієї "гіркуші". Ці обмеження стосуються переважно сортів європейської редьки, яким притаманний дуже гострий і гіркий присмак, але не всього виду — редька, що об'єднує три підвиди: європейський, китайський (лобо) і японський (дайкон).

Коренеплоди редьки лобо, а також дайкону соковитіші, ніжніші й смачніші порівняно з сортами європейського підвиду. У них міститься мало редькової олії і тому практично немає специфічної гіркоти. Їх споживають не тільки у свіжому вигляді або в приправах, а ще й варять, солять, маринують. Крім того, їхні коренеплоди, як правило, більші, ніж у сортів європейського підвиду, а відтак можна одержати вищий урожай. Однак на сьогодні ці овочі мало відомі в Україні і їх майже не вирощують.

Редьку відносять до рослин довгого світлового дня, вона схильна до стрілкування. Коли день триває 15—17 годин і більше, та ще й при цьому відносно низькі температури (+1...+10°С), рослини швидко завершують вететативний період і переходять до репродуктивного, обминувши фазу формування коренеплодів. Тому для успішного вирощування редьки дуже важливим елементом технології є правильний вибір строків сівби з урахуванням біологічних особливостей сорту та кліматичних умов регіону.

На жаль, і донині багато овочівників невміло вирощують ці рослини і внаслідок стрілкування не одержують коренеплодів. Дехто вважає, що китайська редька лобо і японський дайкон не придатні для вирощування у північній високоширотній зоні. Це пов'язано з біологічними особливостями цих рослин та їхньою фотоперіодичною реакцією. Було встановлено, що з другої половини літа, коли тривалість дня скорочується до 12 годин, у рослин довгоденної групи затримується перехід до репродуктивної фази розвитку (цвітіння й плодоношення) і створюються оптимальні умови для формування коренеплодів.

Результати наших досліджень свідчать про те, що виростити редьку лобо в Україні не складно і в технології її вирощування є багато спільного з європейським підвидом редьки. Вона так само добре росте на родючих, пухких, достатньо зволожених, середньосуглинкових та суглинкових грунтах, багатих на органічну речовину, з вмістом гумусу 4,0—4,9 % та нейтральною реакцією грунтового розчину (pH 6—7). Попередниками можуть бути майже всі овочеві рослини: помідори, огірки, кабачки та інші, крім родини капустяних.

Заходи обробітку грунту такі самі, як і для інших столових коренеплодів. Свіжий гній під редьку не вносять, тому що внаслідок цього збільшується захворюваність коренеплодів, на них утворюються тріщини, вони деформуються, стають несмачними і погано зберігаються. Це призводить до зниження їхньої товарності і якості. На бідних грунтах можна внести з осені компост або перегній з розрахунку 20—30 кг на 10 $м^2$. Редьку вирощують на фоні повного мінерального добрива. Восени під оранку або перекопування вносять по 250—300 г аміачної селітри і калійної солі та 300—400 г суперфосфату (з розрахунку на 10 $м^2$).

До початку наших досліджень в Україні не було районованих сортів лобо. Інтродукція китайських сортів засвідчила можливість їхнього вирощування. Гарні результати ми одержали від сортів Ван Чжаохун (коренеплід плескато-округлий, червоний) і Сян Тоуцин (коренеплід видовжено-циліндричний, зелений). Крім того, спільна робота з доктором сільськогосподарських наук Т.К.Горовою з Інституту овочівництва і баштанництва УААН дала змогу створити перший у нашій країні сорт лобо — Троян-

дова. Вегетаційний період у нього 80—92 доби. Коренеплід овальної форми, рожевий, масою 670—680 г, у ньому міститься 11,3 % сухої речовини, 4,18 % цукру, 30 мг/100 г аскорбінової кислоти. Смак — 4,9 бала. Урожайність — 64—67 кг/10 м². Лежкий.

В Інституті овочівництва і баштанництва УААН виведено ще один сорт лобо — Лебідка з білим видовженим коренеплодом масою 520—580 г.

Строк сівби редьки лобо залежить від біологічних особливостей сорту та використання продукту. Для осінньо-зимового споживання і тривалого зберігання її висівають наприкінці червня — у першій половині липня. За таких строків сівби рослини не утворюють квітконосне стебло і формують високий урожай коренеплодів.

Спосіб сівби лобо — широкорядний, схема розміщення рослин 45х10 см або стрічковий трирядний за схемою (40+40+60) х 10 см, кількість рослин на 10 м² — 180—200 шт. Це забезпечує найвищу врожайність товарних коренеплодів сорту Сян Тоуцин. Насіння висівають на глибину 3 см (по 3 насінини в гніздо), грунт після сівби прикотковують. Якщо влітку під час сівби посушливо, необхідно після висівання насіння лобо полити посіви, норма води — 200—300 л на 10 м², або ж полити у борозенки з розрахунку 100 л/10 м².

У фазі сходів редька, і особливо лобо, дуже уражується капустяною блішкою. В разі її появи рослини обприскують розчином пестицидів (децис, карате, фастак тощо), одну ампулу розчиняють у 10 л води. Для захисту від капустяної мухи у фазі формування коренеплодів застосовують ті самі препарати. Обробки проти шкідників припиняють за 30 діб до збирання врожаю. У фазі формування коренеплодів рослини поливають, норма води 350—400 л/10 м².

Сходи двічі проріджують: уперше у фазі двох—трьох справжніх листочків (через 10 діб після сходів), залишаючи в гнізді дві здорові рослини, далі через 10—12 діб, коли з'являються 4—5 справжніх листочків, у гнізді залишають найкраще розвинуту рослину. Надалі догляд складається з регулярних прополювань і розпушувань (спочатку глибоких, а потім поверхневих). На добре заправлених грунтах підживлення не провадять, але в разі потреби вносять мінеральні добрива.

Урожай збирають, коли настає технічна стиглість коренеплодів (кінець вересня — початок жовтня) в один прийом. На легких грунтах лобо висмикують за листя, а на важких підкопують лопатою, щоб не травмувати коренеплоди. Під час збирання землю з них струшують, дрібні корінці видаляють, а потім обрізують ножем листя, залишаючи черешок не більше 1 см.

Зберігають коренеплоди в поліетиленових пакетах або в ящиках, присипавши їх піском. Досить добре і довго (до чотирьох місяців) лобо зберігається у підвалі або в холодильнику за температури від 0° до 5°С та відносної вологості повітря 90—95 %.

Олександр Болотських,
академік АНВШ України

Диво світу

Перевагу

Ми вже давно займаємося ягідними культурами. І, на наш погляд, суниця — найтрудомісткіша з них. Але й така, що найбільше реагує на агротехніку. Виділіть їй трішки часу — і вона швидко й щедро віддячить вам. Тільки виконати все треба своєчасно: садіння, підживлення, полив, мульчування, захист від шкідників і хвороб. Що ж до агротехніки, то щороку в журналах друкується достатня кількість статей, де автори діляться своїми хитрощами й премудрощами. Ми також маємо власні секрети. Але зараз не про це.

Гарантія успіху — не лише добрий стан рослин протягом усього вегетаційного періоду, але й сорт! Чомусь існує така думка, що чим більша ягода, тим краще. І на ринках шукають великі ягоди, і ціни на них значно вищі. То ж увага, панове покупці! Суницю легко "розгодувати" і тоді, крім шкоди, вона вам нічого не принесе (врахуйте — за ваші власні гроші). Але зараз ми не будемо говорити про розбухлі на добривах ягоди. Вказуючи розміри, ми маємо на увазі сортову характеристику і розумну агротехніку.

У журналах останнім часом приділяється багато уваги сортам-гігантам селекції США, Японії, Голландії, Франції, Німеччини та інших країн. Найцікавіше те, що ніде у світі за товарного виробництва суниці не прагнуть до вирощування супервеликих ягід. Більше того, дуже великі, як і дуже дрібні ягоди під час збирання врожаю просто вибраковують. Це — некондиція. За промислового вирощування є стандарт на ягоди (в імпортних упаковках усі ягоди рівненькі, одна в одну). Там головне врожайність, транспортабельність, товарний вигляд ягоди, надійність сорту. Вигідніше вирощувати сорти, що дають з куща 40—50, а то й більше ягід з середньою масою 15—20 г (це, повірте, дуже пристойні ягоди), ніж супергіганти, що дають 1—2 ягоди хай навіть і до 100 г масою (як правило, це ягоди неправильної форми, які утворилися завдяки зрощенню квітконосів).

Ось, наприклад, один з таких сортів-гігантів **Диво світу** (в усякому разі під такою назвою ми його придбали). Сорт пізнього строку достигання. Могутній кущ з великим листям. Дає 2—3 дуже великі ягоди і кілька дрібних. От і все. Звичайно, розмір ягід вражає. Але ж рентабельність...

Зараз дедалі більшої популярності набувають сорти нейтрального світлового дня, такі як **Референта, Брайтон, Московський делікатес** та інші. Вони мають здатність квітувати і плодоносити безперервно з травня і до пізньої осені. Плодоношення у таких сортів дуже розтягнуте і сумарна врожайність виходить досить таки високою. Але є мінус — сорти нейтрального світлового дня не зможуть реалізувати свої унікальні можливості без постійних інтенсивних підживлень. Іншими словами: ви кущику ложку добрив з водичкою, а він вам — ягідку. Не нагодуєте — не одержите. А за відсутності "стимулів" ягоди швидко дрібнішають, кущі виснажуються і навіть можуть загинути. На Заході це питання розв'язується просто — там широко розвинута система краплинного зрошення з одночасними, практично постійними, підживленнями рідкими комплексними добривами. У нас, на жаль, до цього ще далеко. А ще ж необхідно обробляти рослини отрутохімікатами від шкідників і хвороб. І доводиться це робити навіть по квітах і ягодах. Можна, звичайно, спробувати все це і в нас, але ж все-таки у власному саду хочеться мати екологічно чисту продукцію.

Цікава ситуація і з ремонтантними сортами, котрі дають основний урожай восени. Як правило, це дрібноплідні сорти та ще й частина врожаю, потрапляючи під осінні приморозки, пропадає. До того ж, у серпні — вересні така кількість винограду, яблук, груш, та ще ж і сливи, дині, кавуни тощо, що суницю вже й до рота не хочеться класти. Часто її навіть і збирати ніколи. Кажуть: дорога ложка до обіду. І правильно кажуть.

І все ж таки ми вважаємо, що сучасні сорти будь-якої із вище вказаних різновидностей суниці заслуговують на увагу і мають право на існування. Особливо на присадибних ділянках у любителів екзотики і різноманітності, щоб самим порадіти, гостей та сусідів здивувати. У нашій колекції такі сорти також є і займають у ній достойне місце.

Але перевагу ми віддаємо іншим сортам. І з кожним роком дедалі більше переконуємося, що справедливо. Це сорти-трудівники, що дають стабільні й високі врожаї. Про них мало знають і не належать вони поки що до групи "модних" нарівні із заморськими "гігантами" та "гуліверами". Але ми на підставі свого досвіду (випробували вже понад 60 сортів, постійно обновлюючи колекцію) стверджуємо: це вже друге покоління, це сорти зовсім нового, вищого рівня.

Мова йде про сорти, одержані в Україні в Інституті садівництва УААН і його філіалах: **Десна, Русанівка, Дарунок вчителю, Багряна, Істочнік, Присвята, Фестивальна ромашка, Артеміда**. Ці сорти створювалися в

Істочнік

віддаємо сортам-трудівникам

умовах нашого клімату, де все частіше спостерігаються безсніжні зими і посушливе спекотне літо. Їхня селекція цілеспрямовано велася у напрямку збільшення посухо- та зимостійкості. Звичайно, врожайність цих сортів значно вища, ніж у заморських гостей, бо ж менше залежить від сюрпризів погоди.

Одним з найголовніших достоїнств українських сортів є стійкість до основних грибних захворювань.

Усі пам'ятають травень — червень 2001 року, коли майже безперестанку упродовж двох місяців лив дощ. Це було справжнім випробуванням для суниці. І ось за таких умов на суниці цих сортів майже не було сірої гнилі. Нам доводилося збирати ягоди під дощем, затим сушити їх у приміщенні, і тільки після цього везти на ринок. Пом'ятих і розкислих ягід не було.

До того ж **Присвята, Істочнік, Дарунок вчителю** стійкі до суничного кліща. Ті, хто мав справу з цим лихом на суничних грядках, зможуть оцінити досягнення українських учених.

Лише здорові рослини спроможні дати високий урожай. І кому з нас не хочеться мати у себе не лише смачні, а ще й екологічно чисті ягоди? А ці сорти можна вирощувати з мінімальним застосуванням отрутохімікатів і вносити їх у строки, коли вони найменше завдають шкоди нашому здоров'ю і навколишньому середовищу.

Артеміда

І ще на наш погляд, важливий аргумент на користь українських сортів: вони дають доволі великі ягоди з високими смаковими якостями, правильної форми, транспортабельні, мають ефектний вигляд у тарі. Практично в усіх сортів ягоди вирівняні за масою (тобто немає перших розбухлих безформних ягід і останніх здрібнілих). І в той же час сорти різні, ягоди різняться за строками достигання, забарвлення, ароматом, формою. Їх важко сплутати, у кожного сорту своє "обличчя" (детальний опис цих сортів уже друкувався в "ДСГ" № 9, 2002 р.).

Ми не будемо давати характеристику цим сортам, це — право селекціонерів. Ми лише дозволимо собі поділитися власною думкою щодо них.

Із ранніх сортів виділяємо **Десну, Багряну, Дарунок вчителю, Русанівку** (**Ольвію** та **Октаву** придбали

Багряна

Присвята

нещодавно, про них мова не йде). Ці сорти відкривають сезон. У Харківській області перші ягоди достигають у другій—третій декаді травня. На ринку в цей час є лише суниця, яка привезена з південних областей, і ніхто не вірить, що ми маємо вже місцеву і, тим більше, з грядки, а не тепличну ягоду.

Із середньостиглих сортів особливо хочеться відзначити **Істочнік** і **Фестивальну ромашку**. Вони цікаві тим, що достигають на кущі не по одній ягоді, а відразу по 8—10. Мабуть, це відбувається завдяки дещо незвичайній формі суцвіть — несправжній зонтик. Усі ягоди практично однакові за формою, розміром і строком достигання, позаяк одержують приблизно однакове живлення від куща. Тож плодоношення дружне, ягоди збирають за 3—4 збори, що дуже зручно.

Однак нашими любимчиками є сорти **Артеміда** і **Присвята** середньопізнього строку достигання. Наче й квіток було не більше, ніж в інших сортів, але звідки ж береться така кількість ягід?! І яких ягід! І якщо Артеміда дещо "програє" формою ягід (ягоди великі, але ребристі — на любителя), то Присвята і тут на висоті — ягоди великі, майже одного розміру, правильної округлої форми, темно-червоного кольору, з характерним тільки для них блиском, що робить їх особливо привабливими. На ринку такі ягоди розкуповують швидше від інших і за найвищою ціною. За врожайністю ці сорти переважають все, що ми бачили до цього часу, хоч у нашій колекції є **Редгонтлет** і **Зенга-Зенгана, Лорд** і **Корона,** які ще недавно вважалися рекордсменами.

Унікальне поєднання щільного і смачного м'якуша великих ягід з стійкістю до найпоширеніших хвороб та шкідників висувають сорти українських селекціонерів на якісно новий рівень у дрібнотоварному приватному виробництві. Відшукайте їх, сміливо садіть на власній ділянці й одержуйте гарні врожаї високої якості, на котрі спроможна ця благородна і благодатна ягідна культура. Успіхів вам!

Олександр Шейн,
Олена Тутова,
м. Харків, тел. (057) 770-14-97.
Фото автора

Смородина на півдні України: специфіка культивування

Вернісаж

Черешнева

Софіївська

Ювілейна Копаня

Смородина є неперевершеною кладовою вітамінів (С, B_1, B_2, B_9, PP, E, A), органічних кислот, пектинів, дубильних речовин, органічних форм фосфору, заліза, калію, кальцію, магнію, азоту й інших макро- та мікроелементів.

Органічні барвники, що містяться в шкірочці смородини мають надзвичайно сильну адсорбційну здатність, до того ж вони не засвоюються людським організмом, а отже беручи на себе радіацію та інший техногенний бруд, смородина спроможна позбавляти людський організм від цих неприємних дарунків цивілізації.

За генетичним походженням — смородина культура лісових галявин Полісся та Лісостепу. Але дослідження останніх років з селекції нових сортів, пов'язаних з введенням у геном смородини геноплазми агрусу дали змогу створити сорти цілком придатні для вирощування і в південних регіонах України, практично там, де вирощується агрус.

Але технологія вирощування смородини в південних регіонах має свою специфіку. Перш за все смородина терпить від дефіциту вологи в повітрі. Разом з тим, вона може загинути і від тотального перегрівання стебел у зоні дотику з грунтом. Наприклад, у 2002 р. у степовому Криму температура на поверхні грунту в липні сягала 76°С. Але ж відомо, що білок починає згортатися, коли температура понад 40°С. Тому, наприклад, у радгоспі "Радуга" спостерігалася така картина: пагони, що виросли до 1—1,5 м у зоні доторкання з перегрітою землею мали кільцеве пошкодження надвисокими температурами і тому гинули.

Щоб цього уникнути, слід застосовувати таку технологію вирощування смородини на півдні України:

♦ ділянка під плантацію смородини по периметру повинна бути обсаджена швидкорослими породами дерев, зокрема, тополею, яка сприяє зволоженню повітря на смородиновій плантації;

♦ прирядкові смуги, особливо у перший рік, слід мульчувати (в умовах півдня найліпше соломою, як найдоступнішим мульчувальним матеріалом, до того ж вона світла, і, частково, відбиває сонячні промені;

♦ у міжряддях добре висадити куліси, наприклад з кукурудзи, яка має високу ступінь транспірації, і також зволожує повітря на смородиновій плантації;

♦ рядки смородини на півдні краще розміщувати з сходу на захід, тоді кукурудза притіняє рядки у найспекотніші години доби. Фермер Б.М. Бондаренко в Криму рекомендує смородину вирощувати через ряд з виноградом;

♦ міжряддя смородини, особливо в перший рік, добре засівати покривною культурою, наприклад, огірками або кавунами та динями, які також зволожують повітря і зменшують нагрівання грунту сонцем;

♦ міжряддя можна також залужити, і вести так звану дерново-перегнійну систему утримання міжрядь, яка полягає в періодичному (раз у 2—3 тижні) скошуванні і залишанні трави на місці;

♦ обов'язковим є полив, однозначно смородина на півдні може вирощуватися лише за умови поливу. Можливі дві—три поливні системи: мікрокраплинна внутрішньогрунтова, дощування і нарешті, за можливості (однонаправлений некрутий схил) — полив по борознах. З випробуваних систем поливу в Криму найкращим слід визнати дощування. Його слід проводити щовечора, включаючи дощувалки на 1—2 години, а раз у десять днів давати грунтозабезпечуючий полив нормою 1,2—1,6 м³/сотку. Ні в якому разі дощування не можна здійснювати, коли сонячно.

Випробування сортів смородини в степовому Криму засвідчили разючу розбіжність щодо посухо- та жаростійкості. З сортів селекції Інституту садівництва найвитривалішими виявилися **Вернісаж, Аметист, Радужна**, дещо несподівано — **Черешнева, Ювілейна Копаня** та **Софіївська**. Такою ж несподіванкою виявилася і висока посухостійкість скандинавського сорту **Оджебін**.

Значно сприятливішими для вирощування посухостійких сортів смородини, у порівнянні з Кримом, виявились умови Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Дніпропетровської та Донецької областей. Наприклад, в умовах Артемівської дослідної станції розсадництва у спекотному 2002 році одержано по 6 кг ягід з куща сорту Черешнева.

Отже, уже нагромаджений досвід вирощування смородини в південних областях України дає підстави стверджувати: при дотриманні вище наведеної технології і за правильного добору сортів, ягоди цієї цінної культури можна з успіхом вирощувати в цих регіонах, маючи не лише можливість їх споживання, а й економічний зиск за достатніх розмірів плантації.

К.М.Копань, В.П. Копань, О.М. Ярещенко,
Інститут садівництва УААН, Київ

Садівницькі товариства потребують допомоги

Наприкінці 50-х років у нашій країні почали створювати садівницькі товариства. Для покращення відпочинку, самозабезпечення жителів міст садовою й городньою продукцією у приміських зонах стали виділяти земельні ділянки.

Усю турботу щодо облаштування брали на себе промислові підприємства та установи й організації. Допомагали у цій справі місцеві органи влади. Коротше, садово-городницький рух набув державної ваги.

Нову хвилю "розквіту" пережили садівницькі товариства з кінця 80-х — початку 90-х років минулого століття, коли дачні ділянки виділялися масово всім, хто тільки бажав. Для окремих людей ці клаптики землі по 5—6 соток іноді й трохи більше, фактично стали єдиним порятунком у кризовий період новітнього часу.

У якому ж стані садівницькі колективні товариства зустріли початок нового тисячоліття?

Щоб з'ясувати це питання, *кореспондент "ДСГ" зустрівся із заступником голови Всеукраїської ради, головою Київської обласної ради садівницьких товариств* ***Григорієм Івановичем Гончаром*** і попросив його поділитися своїми враженнями та наболілими питаннями.

Г.І.Гончар. Садівницькі товариства, що засновані в Київській області у 1957 році як добровільні об'єднання громадян для ведення колективного садівництва, перетворилися на масову громадську неприбуткову організацію, яка є організаційною єдністю 2200 садівницьких товариств, 312 територіальних об'єднань (масивів) загальною площею 17000 га, очолювану Київською облспілкою, що налічує понад 300 тисяч членів товариств.

З часу свого заснування Облспілка накопичила значний досвід в організації системи колективного садівництва, її перетворення в зони масового оздоровлення, проведення дозвілля і культурного відпочинку членів товариства та їхніх родин і знайомих у весняно-літній період.

Значною мірою території колективного садівництва облаштовані. Функціонують магазини, пересувні кіоски, ларки, відведені місця для автотраснспорту, налагоджено телефонний зв'язок, побудовано чимало спортивно-ігрових і дитячих майданчиків, використовуються прилеглі до них лісово-степові ландшафти, водойми, ставки, річки, навколо яких обладнані зручні місця для проведення дозвілля, відпочинку водно-спортивних та інших змагань.

Однак великі можливості для підвищення ефективності колективного садівництва, найповнішого забезпечення продукцією (фруктами, соками, варенням, овочами, консервацією) для власних потреб членів товариства та їхніх родин, використовуються недостатньо, а подекуди нераціонально. Немає збуту врожаю, його лишки не реалізовуються, пропадають на садових ділянках.

Майже в кожному товаристві є садові ділянки, які роками не освоюються, перетворились у пустирі, заросли бур'янами і ніякої користі від них нікому немає.

Їх приватизація нічого не змінила. Така безгосподарність нікого не турбує, хоча її масштаби з роками не зменшуються, а збільшуються.

Кор. *Які ж причини такого невтішного стану в колективних садівницьких товариствах?*

Г.І.Гончар. Всебічний аналіз усіх ланок системи колективного садівництва, проведений нами, свідчить, що такий стан склався внаслідок як об'єктивних, так і суб'єктивних причин.

До першої з них належить насамперед значне "старіння" за останні 5—7 років садівницьких товариств, в яких від 60 до 90 % від загальної кількості членів товариства — це люди похилого віку: ветерани, учасники та інваліди Великої Вітчизняної війни та бойових дій у В'єтнамі, Кореї, на Кубі, в Афганістані, чорнобильці, пенсіонери — трудова і громадська активність яких різко знизилась, а їхня мізерна пенсія і зловживання посадових осіб товариств стали причиною заборгованості садівницьких товариств за 3—5 років по членських внесках Облспілці, що поставило виживання даної спілки в дуже критичну ситуацію.

В штаті Облспілки залишились лише дві оплачувані посадові особи, яким за три останні місяці не має коштів для виплати зарплати.

Робота Облспілки проводиться головним чином на громадських засадах, ентузіазмі та патріотизмі ветеранів колективного садівництва, резерви яких не поповнюються, а зменшуються.

Суб'єктивною причиною є зниження ефективності керівництва колективним садівництвом і його контролю за ним у межах своїх повноважень з боку райдержадміністрацій, землевпорядних організацій, місцевих органів самоврядування, Київської облспілки.

Кор. *Яких заходів вживає керівництво Обласної ради садівницьких товариств?*

Г.І.Гончар. Нами розроблені типові статути, які безкоштовно видаються головам садівницьких товариств для прискореного проведення перереєстрації згідно з письмовим дорученням, надісланим головам районних держадміністрацій за підписом заступника голови облдержадміністрації В.Губарєва.

Облспілка, надаючи практичну і юридичну допомогу головам правлінь і головам рад масивів, проводить з ними наради-семінари з питань прискорення перереєстрації статутів і приватизації земельних ділянок.

Багато проблем, непорозумінь, ігнорування вимог.

Голова масиву "Глеваха" (п. Бондар), що у Васильківському районі, наприклад, не визнає ні облдержадміністрацію, ні Київську обласну спілку садівницьких товариств і масивів.

Чи ж варто тоді дивуватися, що подібна "самодіяльність" є гальмом на шляху до розв'язання поставлених завдань.

Непокоїть і те, що до керівництва в садівницьких товариствах подекуди приходять корисливі люди, випадкові особи, які, крім задоволення власних потреб, нічим більше на займаються.

Тому й спостерігаються з їхнього боку зловживання: роками не проводяться збори, засідання правлінь, не діють ревізійні комісії, гроші садівників використовуються не за призначенням, а то й безсоромно привласнюються нечесними людьми.

Про це свідчать численні скарги членів цих товариств.

Так, на масиві "Шибинський" Бородянського району голова п. Літошенко збирає гроші, не видаючи квитанцій і не ведучи обліку коштів.

Таку поведінку мотивує тим, що збирає кошти на ремонт трансформаторної підстанції. Хто не здає грошей, тому незаконно відмикає електроенергію.

Існуючий на масиві Статут не відповідає встановленим вимогам, він ні з ким не погоджений. Збори голова правління проводить на свій розсуд. А конференція, коли була обрана "кишенькова" рада, відбулася з порушенням усіх норм.

На масиві "Глеваха-1" Васильківського р-ну голова п. Янюк бере пеню із садівників, має 26 сторожів, яких перекваліфікував у будівельників, вимагає вступний внесок 400 гривень, грубо поводиться з садівниками, членські внески тут становлять 66 гривень за місяць, що викликає обурення в людей.

Перелік подібних зловживань, на жаль, можна було б продовжити.

Кор. *Які ще нагальні проблеми турбують Обласну спілку, розв'язання яких суттєво допомогло б членам садівницьких товариств?*

Г.І.Гончар. Турбує нас і те, що незадовільно вирішується транспортне обслуговування членів садівницьких товариств.

Автобусні маршрути переведені на приватне обслуговування та маршрутні таксі. Проїзд подорожчав. Внаслідок цього не всі мають можливість дістатися до території садівницького масиву.

Великі надії ми покладаємо на розробку регіональних програм розвитку колективного садівництва на 2003 — 2005 роки. Щорічно разом з Головним управлінням сільського господарства і продовольства на виконання Указу Президента України "Про заходи щодо подальшого розвитку колективного садівництва і городництва" розробляються заходи або регіональні програми, що передбачають виконання таких робіт, що не під силу самим садівникам. Це, зокрема, ремонт під'їзних шляхів до масивів садівницьких товариств, облаштування автобусних зупинок, залізничних платформ.

Передбачено здійснити передачу високовольтних ліній та трансформаторних підстанцій спеціалізованим організаціям з метою здешевлення вартості електроенергії.

Звертається увага на поліпшення транспортного сполучення, виділення коштів на виконання робіт з метою ефективної боротьби з шкідниками, хворобами рослин та на розв'язання інших проблем, яких надзвичайно багато.

Не все вдається зробити, але якась частина намірів реалізовується.

Кор. *Чи мають на сьогодні садівницькі товариства хоч будь-яку підтримку з боку держави, місцевих органів влади?*

Г.І.Гончар. Ще у вересні 1999 року з боку держави здійснено спробу підтримати мале землеробство, оскільки було багато звернень садівників, вийшов указ Президента "Про заходи щодо подальшого розвитку садівництва та городництва", у якому чітко сказано, що колективне садівництво є важливою складовою агропромислового комплексу.

Згідно з ним Кабінет Міністрів України доручив обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям при підготовці проекту державного бюджету України та місцевих бюджетів, загальнодержавних і регіональних програм економічного та соціального розвитку передбачити заходи щодо державної підтримки колективного садівництва та городництва, джерела фінансування цих заходів, виходячи з того, що колективне садівництво є важливою формою забезпечення міського населення продуктами харчування, його зайнятості та відпочинку.

Конкретно вказувалося на створення нових і поліпшення стану існуючих транспортної та інженерної інфраструктури, об'єктів соціальної сфери, що забезпечують ведення колективного садівництва та городництва, а також вказується на розв'язання цілого ряду проблем, які гальмують розвиток колективного садівництва та городництва.

Час іде, члени садівницьких товариств переконуються, що влада на місцях гальмує виконання цих важливих документів.

Заступник голови облдержадміністрації В.Губарєв 7 лютого 2003 року провів нараду в обласній держадміністрації, із заступниками райдержадміністрацій і начальниками районних електромереж, бо останній час дуже багато скарг на стосунки садівницьких товариств і електропостачальників.

Особливо були нарікання на часті припинення подачі електричної енергії без будь-яких повідомлень, на установлення та експлуатацію приладів обміну електричної енергії.

Садівники просили розв'язати питання передачі електроліній, трансформаторних підстанцій і всього електрогосподарства на баланс Київобленерго, оскільки садівникам дуже дорого обходяться роботи по ремонту енергогосподарства і експлуатації електроліній.

Кор. *З неподиноких фактів знаю, що раніше великих збитків садівницьким товариствам, садівникам зокрема, завдавали злодії. Як тепер?*

Г.І.Гончар. Масові крадіжки — це головний біль садівницьких товариств.

Прикро, коли людина ціною великих зусиль виростила фрукти чи городину, а плодами її праці скористалися злодюги.

Крадії проникають у дачні будинки і беруть там усе, що можна продати на базарі. Нерідко б'ють вікна, виламують двері.

Більше того, викрадають кілометри високовольтних ліній, крадуть насоси з меліоративних станцій і навіть трансформаторні установки.

Були випадки, що електрострумом убило крадія. Подібні крадіжки тривають. 5 березня 2003 року ми запросили телебачення до садівницького товариства "Калинівське" Васильківського району, де за один місяць обікрали більше 20 дачних будинків, побили охоронника. Цю передачу двічі показували на всю Україну з коментарем голови садівницького товариства Коваленко Валентиною Петрівною.

Кор. *Чи повністю завершена приватизація земельних ділянок членами підзвітних Вам колективних товариств?*

Г.І.Гончар. Приватизацію земельних садово-городніх ділянок проводимо згідно з Земельним кодексом України. Термін приватизації продовжено до 2004 року. Неприватизована земля є власністю товариства і не підлягає передачі або продажу без його відома. Ці всі питання ми обговорили на засіданні Обласної ради, яка відбулася 20 березня 2003 року.

На цю нараду, де були присутні голови масивів і голови садівницьких товариств, ми запросили начальника Управління земельних ресурсів області п. Гарбуза Михайла Юрковича, який у доступній формі розповів про все, що стосується приватизації земельних ділянок.

Обласна рада садівницьких товариств і масивів щиро вдячна Михайлу Юрковичу за те, що він знайшов можливість бути присутнім на нашій нараді і відповів на всі запитання наших членів ради і голів та висловлюємо впевненість, що наші активісти садівницьких товариств і надалі будуть мати можливість зустрічатись і одержувати інформацію з перших рук.

Кор. *Які ж першочергові завдання планує вирішити Київська обласна рада садівницьких товариств у найближчому майбутньому.*

Г.І.Гончар. Проблем багато, але найперше, що плануємо — добитися зменшення непомірної ціни за електроенергію. Адже протягом багатьох років, користуючись монопольним правом, енергетичні організації по завищених цінах обдирають садівницькі товариства. Кожен громадянин України платить по встановлених цінах згідно з показаннями особистого лічильника, а садівники хоча купують електроенергію на високовольтних лініях, обслуговують високовольтні лінії до садів, трансформаторної підстанції, та низьковольтну розводку по садах і підключення до садових будинків платять більшу ціну, ніж громадяни у квартирі. Тому хочемо передати енергогосподарства в садівницьких товариствах з балансу на баланс енергетичним організаціям безкоштовно. А також вважаємо за необхідне встановити, щоб садівники та городники, як виробники сільськогосподарської продукції, оплачували електроенергію за тими ж цінами, що й сільське населення.

Ще одна проблема — орендна плата. За оренду приміщень, які займають садівницькі та городницькі товариства під контори, доводиться платити великі кошти, які на сьогодні відсутні. Тому бажано було б передати на баланс державні приміщення садівницьких та городницьких товариств, які в даний час займають під контори та на інші цілі (або звільнити від сплати оренди).

Тому, користуючись нагодою, Київська обласна спілка садівницьких товариств і масивів звертається до Президента України, Кабінету Міністрів, Міністерства агропромислової політики допомогти нам у розв'язанні наболілих проблем.

Від редакції. *Гадаємо, що й в інших обласних садівницьких товариствах України не менше проблем, які також потребують негайного розв'язання. Без державної підтримки, без допомоги місцевих органів влади самотужки садівницьким товариствам з ними не впоратися. Хотілося б почути вашу думку, шановні садівники. Одночасно просимо голів обласних рад садівницьких товариств написати нам, як у вас вирішуються подібні проблеми.*

То ж пишіть, будь ласка, до редакції про наболілі питання, висвітлення яких ви хотіли б бачити на сторінках "ДСГ".

З досвіду

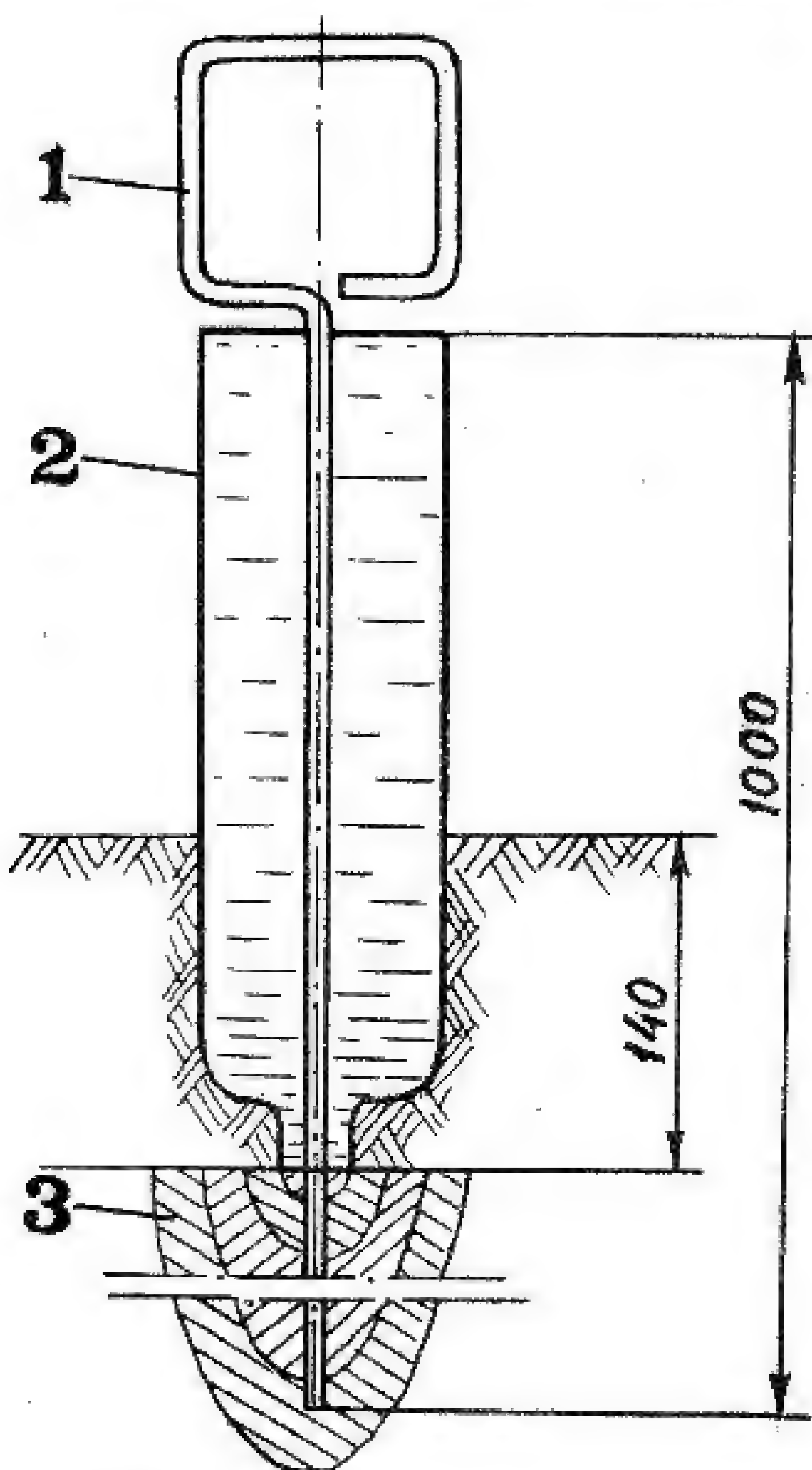
Підгрунтовий полив за допомогою ПЕТ-пляшок

Жарким і несприятливим для садівників та городників видалось літо 2002 року. Про це я з певністю можу сказати, покладаючись на досвід роботи на своїй присадибній ділянці. Яблука, груші, персики були дрібними, підсихали, а під кінець літа груші на кількох деревах почали масово осипатися. Звичайне поливання в борозенки у межах проекції крони дерев становища не покращувало. Потрібне було підгрунтове зволоження на велику глибину — понад 1 м.

У такому разі застосовують гідробур, що подає воду під тиском 2—4 атмосфери, або ж використовують встановлені під землею труби. На моїй дачі ні того, ні іншого не було. Тому вирішив використати ПЕТ-пляшки (ПЕТ — поліетиленові). Для цього відрізав на них верхню частину (де пробка) і дно. Вузькою частиною встановив пляшки в землю так, як показано на рисунку. Під кожним деревом, залежно від його розмірів, встановив від 4 до 7 пляшок. Ідея була проста: вода з пляшок повинна постійно просочуватись крізь грунт. Втім, спочатку з цього майже нічого не виходило. Вода стояла практично на одному рівні, а якщо й потрапляла в грунт, то на невелику глибину й дуже повільно.

Треба було зробити так, щоб вода проникала вглиб до коренів дерев. І тут став у пригоді залізний прутик діаметром 5 мм і довжиною 1 м. Пропустивши його через горло пляшки, я робив у землі своєрідну свердловину, через яку вода надходила в землю на глибину до 1 м. Правда, в кількох пляшках вода просочувалася на трохи меншу глибину.

Поливання за допомогою ПЕТ-пляшок: 1 — прутик; 2 — пляшка; 3 — зона зволоження.

Але, зрештою, такий метод поливу, який я застосовував упродовж трьох тижнів, дав свої позитивні результати:

1. Опадання плодів незабаром припинилося.
2. Розміри плодів трохи збільшилися, вони стали соковитими. Зокрема груші після вилежування були смачними і доволі солодкими.
3. Проаналізувавши результати, я дійшов висновку, що такий полив фактично прирівнюється до поливу за допомогою гідробура.

У середині листопада, використовуючи ПЕТ-пляшки, я зробив передзимовий вологозарядковий полив, що значно поліпшило умови перезимівлі дерев.

О.А.Кузьмін,
бульвар Гайдара, 10, кв. 76,
м. Бердянськ, Запорізька обл.,
71116

Служба взаємодопомоги

Де дістати кінну косарку?

Добрий день, шановна редакціє "ДСГ"! Журнал передплачую з 1997 року. Видання цікаве й корисне: багато повчального і потрібного можна прочитати на його сторінках.

Особисто я пишу до вас вперше ось з якого приводу. Маю коней і дуже люблю цих тварин. Кінь — надійний помічник для жителів села. Прочитав статтю ("ДСГ" № 4 за 2001 рік) Людмили Панасюк "Як вчити молодого коня". Повністю згоден з написаним. А тепер про головне. Панасюк наприкінці прохала поради, де придбати або як зробити кінну косарку. Ця мрія не покидає і мене, бо це проблема № 1. Мій знайомий говорив, що читав статтю в газеті, де було написано, що кінний інвентар випускає якесь невелике підприємство у Чернігові, й то тільки на замовлення. Зокрема, косарки. Коштує вона ніби 1800 гривень. Але навіть якщо я її придбаю, то як довезти, адже від мого села до Чернігова майже 1000 кілометрів. Транспортні витрати становитимуть ще 2000 гривень. Де взяти такі гроші?

Мені 45 років, тож надію не втрачаю і сподіваюсь на ваш журнал. Дуже прошу і буду щиро вдячний, якщо надрукуєте детальну схему виготовлення кінної косарки та її опис. Гадаю, багато селян, таких, як я, будуть вам вдячні за це.

З найкращими побажаннями постійний передплатник журналу

В.М.Шевцов,
с. Новосіловка, Сватівський р-н,
Луганська обл., 92621

Від редакції: *Коментарі тут, як говориться, зайві. Ми також звертаємося до умільців, раціоналізаторів, конструкторів. Надсилайте до редакції схеми й описи невеликих сільськогосподарських знарядь, які застосовуються в кінній упражі. Звичайно, зараз є чимало бензокосарок та інших моторизованих знарядь для косіння. Але при всіх достоїнствах мають вони і загальний недолік — для експлуатації потрібен бензин, який зовсім недешевий. А вірний кінь ще послужить. Недарма автор листа так закоханий у цих тварин.*

Молодому господарю

Огорожа —

Збудував власний дім, тримаю худобу, птицю. Дійшла черга зводити огорожу. Якій віддати перевагу — не знаю: дерев'яна ніби дешевша, а металева довговічніша . Та й взагалі у мене в цій справі майже немає досвіду. Чи не могли б ви детально розповісти, як зробити гарну і надійну огорожу.

З повагою ваш постійний читач

***М.Коваленко**,*

с.Заводівка, Горностаївський р-н,

Херсонська область

Молодому господарю

Функція огорожі — відокремлювати ваші земельні володіння від інших ділянок, двір — від саду чи городу, словом, одну господарську зону від іншої. Функція огорожі визначає її властивості. Вона має бути довговічною, надійною і зручною, а крім того, привабливою, радувати око не тільки господаря, а й усіх, хто проходить повз вашу ділянку чи садибу.

Якщо мова йде про огорожу для садової ділянки, то її ставлять переважно тільки з боку проїзду між масивами чи між сусідніми ділянками. Встановлюють паркани і для того, щоб позначити межі всієї садової ділянки, відокремити її від сусідніх. У цьому разі паркан ставлять, як правило, висотою не більше 1 м.

Складається огорожа з несучих елементів і решетування. Основа несучої конструкції — насамперед стовпи. До них кріпляться слаги, рамки, дріт і т.п., на які закріплюється решетування. Решетування виконують з найрізноманітнішого матеріалу — рейок, круглого штахетника, дощок, жердин, верболозу, обаполів, хмизу, можна використовувати для цієї мети метал і навіть цеглу та бетон. Варіанти парканів, зроблених з різних матеріалів, представлені на рисунку 1.

Навряд чи варто споруджувати паркан висотою понад 1,5 м., особливо, якщо він суцільний. Ви, звичайно, сховаєтеся від небажаних поглядів тих, хто буде проходити мимо вашої ділянки чи двору, але і самим доведеться споглядати здебільшого чином внутрішню поверхню паркану, що огороджує вашу ділянку. У більшості випадків набагато доцільніший і охайніший ґратчастий паркан, що не створює для погляду нездоланної перешкоди.

Дерев'яні стовпи зазвичай витесують з колод чи товстого бруса. Нижні кінці стовпів покривають смолою й обсмалюють паяльною лампою, після чого обгортають шаром руберойду чи толю.

Верхні кінці стовпів стесують на конус, щоб з них стікала дощова вода. Ті, хто любить дерев'яні прикраси, можуть накрити стовпи невеликими покрівлями з обрізків дощок.

Далі встановлюють стовпи у підготовлені для них ями, в які для більшої стійкості можна набити уламків цегли, засипати їх ґрунтом і щільно утрамбувати. До встановлених стовпів кріплять слаги, на яких триматиметься решетування. Слаги врізують у стовпи або прикріплюють накладанням.

На жаль, стовпи з дерева недовговічні. Термін служби дерев'яного паркану — лише 10 — 15 років. Огорожа простоїть набагато довше, якщо ви спорудите стовпи з металевих, азбестоцементних труб чи скористаєтеся залізобетонними стовпами заводського виготовлення. Їх теж, до речі, потрібно захистити від дощової води, яка, потрапляючи всередину стовпа і замерзаючи, може порвати його зсередини. Тому внутрішній простір стовпів заповнюють цементним розчином, а верхній отвір закривають дерев'яною кришкою чи пробкою, яку заздалегідь просмолюють. До таких стовпів слаги кріпити набагато складніше, але це можна вирішити без особливих зусиль, використовуючи кронштейни, скоби чи хомути із штабового заліза товщиною 2—3 мм.

Щоб вставити кронштейн в азбестоцементний стовп, заздалегідь попередньо пропилюють чи просвердлюють отвір, який після того, як кронштейн буде вставлений, заливають бетоном чи розчином з наповнювачем. Скоби і хомути краще прикріпити до стовпів болтами, а до металевих стовпів їх можна і приварити. Виготовляють скоби з арматурного заліза діаметром 10—12 мм. Розмір скоби має бути таким, щоб слага входила в неї вільно, із зазором 3 — 4 мм.

Металеві стовпи нарізують з труб відповідного діаметра. Стовпи з залізобетону можна виготовити самостійно, спорудивши опалубку з дощок, обшитих листовим залізом. Опалубку краще готувати відразу для декількох стовпів, щоб в одній опалубці заливалося по 3—4 стовпи, оскільки бетон застигає досить довго. Оптимальний варіант — приготувати відразу кілька таких опалубок. Як каркас для стовпів часто використовують арматурний дріт діаметром 6—8 мм. Вкладаючи арматуру, відразу передбачають скоби для слаг. Після того, як арматура буде покладена, опалубку заливають бетоном.

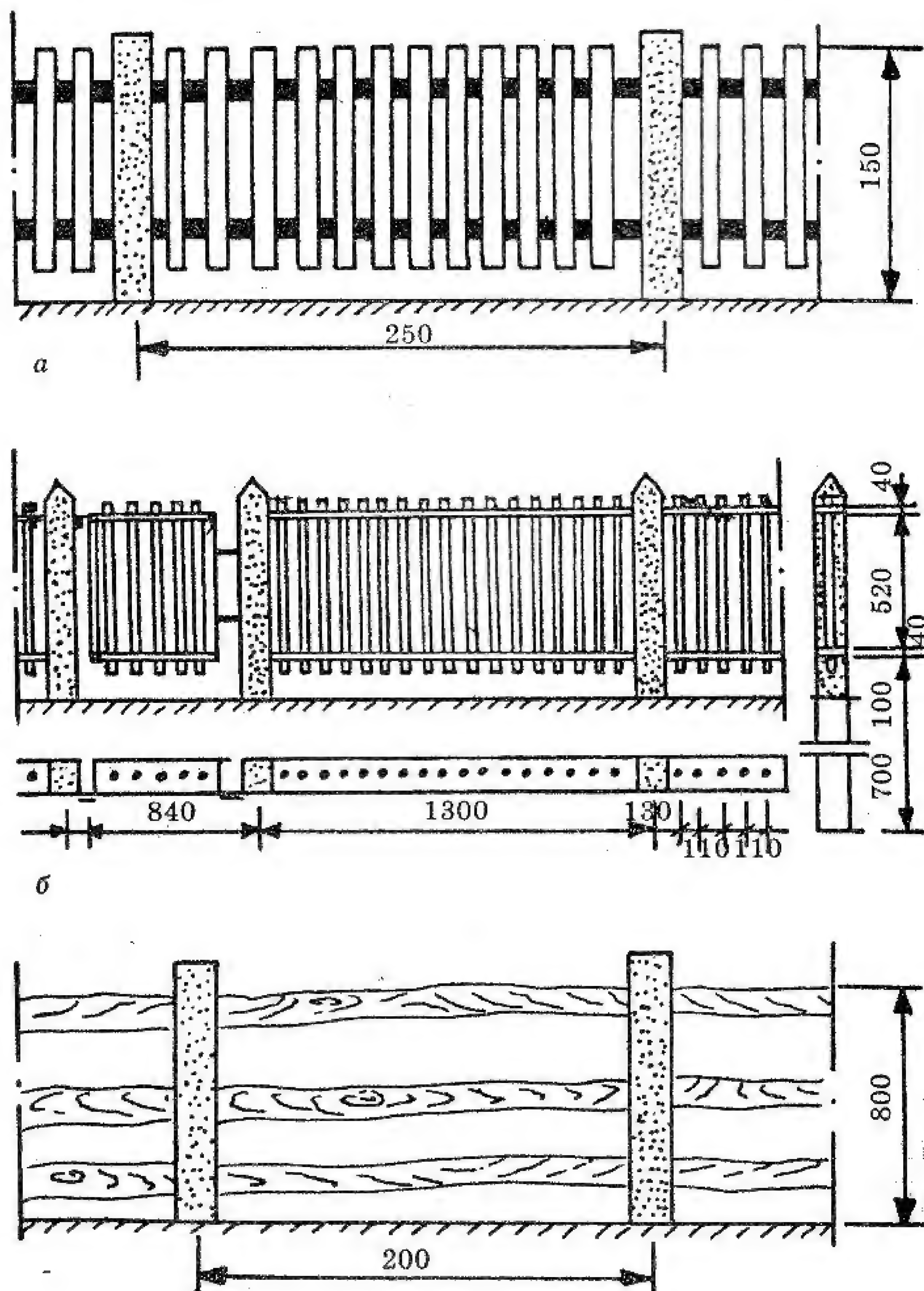

Рис. 1. Варіанти парканів з дерев'яними решітками: а — на залізобетонних стовпах; б — з круглого штахетника; в, г — з дерев'яних жердин; д — з обрешіткою з цегли; е — з навкісного штахетника.

окраса і захист подвір'я

Для круглих стовпів ями можна висвердлити ручним буром. Яма має бути глибиною 70—90 см. Для стовпів більшого діаметра, глибина ям може бути — 50—70 см. Однак, встановлюючи стовпи, їх треба забутувати битою цеглою чи щебенем. Стовп буде стояти міцно, якщо верхню частину буту закріпити бетонною (розчинною) стяжкою.

Перед установкою нижню частину металевих стовпів обробляють гарячим бітумом. Для цієї мети можна також застосовувати суміш епоксидної смоли з кам'яновугільним шлаком у співвідношенні 1:3, додати 20 — 30 % цементу.

Для цегляних стовпів фундамент закладають із бутової цегляної кладки.

Стовпи для воріт зміцнюють додатковою арматурою — вставити в центр кладки металеву трубу, а також армувати кладку металевою сіткою через кожні 2—4 ряди цеглин.

Розміри фундаменту залежать від того, з якого матеріалу закладається фундамент. Якщо він з суцільного бутового каменю, переріз фундаментного стовпа повинен бути не менш як 500х500 мм, якщо з невеликих шматків бутового каменю — не менш як 600х600 мм. При використанні цегли розміри фундаментного стовпа мають бути 380х380 або 380х510 мм. Цегляні фундаменти можна зробити і великі, стовпи від цього будуть лише стійкіші.

Фундамент виводять над поверхнею землі на 20—30 см.

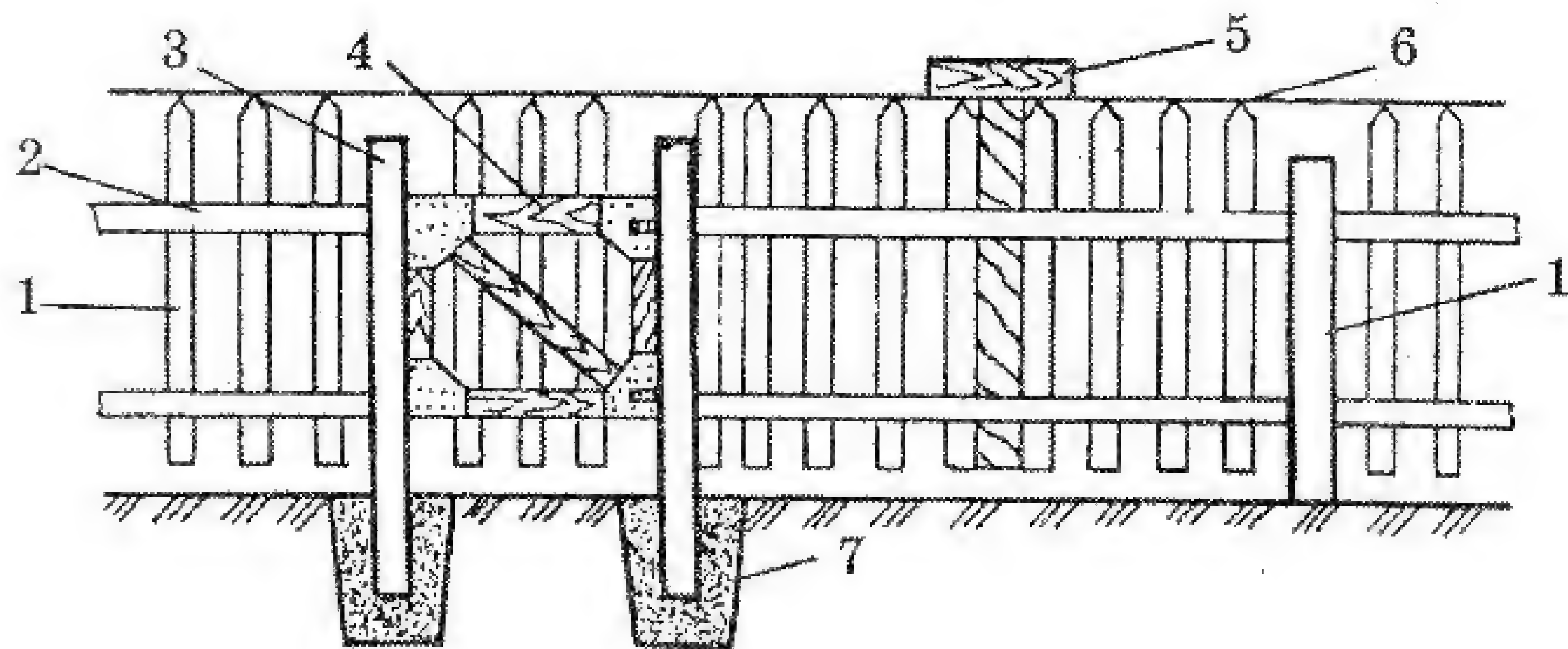

Рис.2 Конструкція паркану із штахетника: 1 — штахет; 2 — дерев'яна слага; 3 — залізобетонний стовп; 4 — хвіртка; 5 — шаблон; 6 — шнур; 7 — яма.

Між стовпами роблять заповнення шириною 250 мм із цегли (тобто в одну цеглину) або 400 мм із великого бутового каменю. Заповнення заглиблюють на 15—20 см.

Незважаючи на недовговічність, дерев'яні паркани дуже поширені. Річ у тім, що вони менш трудомісткі, набагато дешевші і простіші для виконання, а крім того, дерево дає змогу вибрати будь-який з величезної кількості варіантів декоративного оформлення огорожі. Коли зводять металеві чи цегляні паркани, таких варіантів набагато менше.

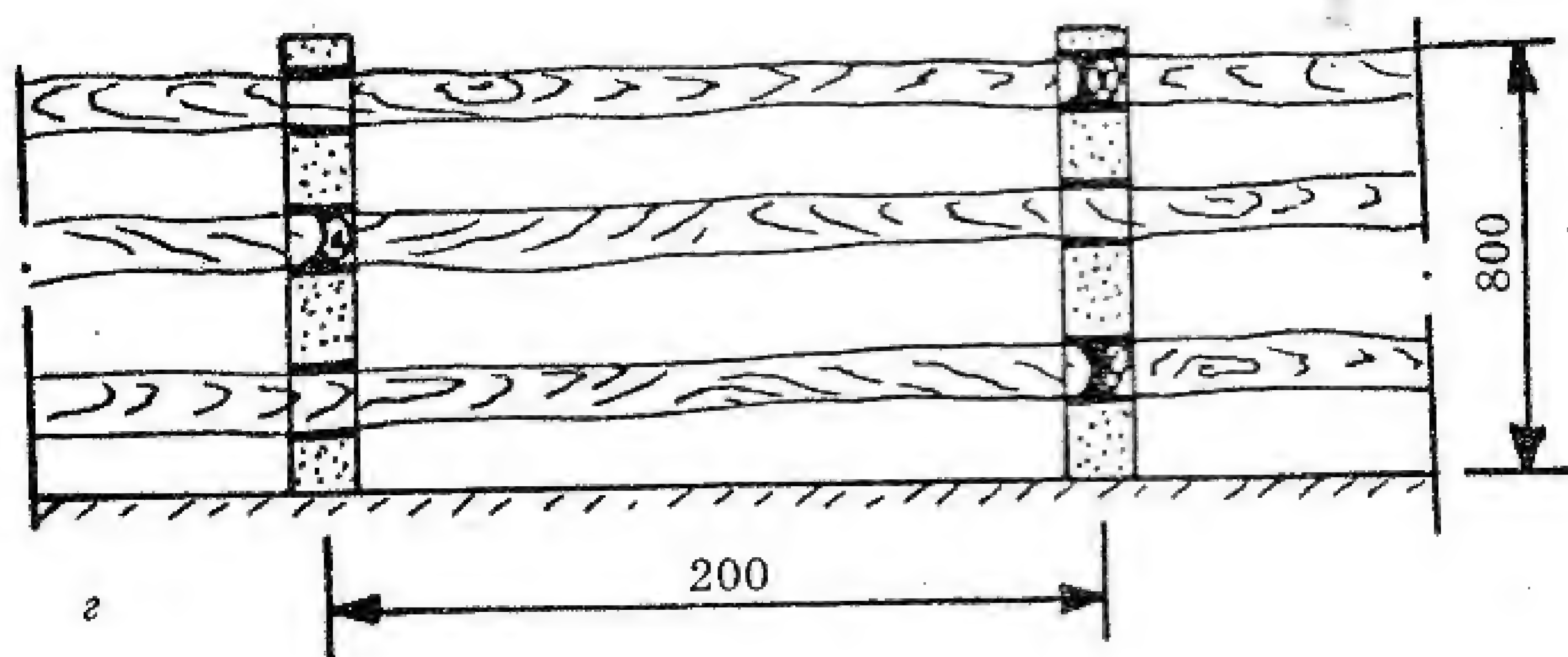
Слаги для дерев'яних парканів дуже легко виготовити з товстих дощок чи брусків перерізом 50х80 або 50х120 мм. Ще простіший варіант — використовувати для цієї мети жердини діаметром 6—10 мм. Попередньо їх очищають від кори. З'єднують слаги між собою у будь-якому місці, головне — не робити з'єднання одне навпроти одного — зверху і знизу. З'єднання виконується накладкою, косим прирубом або впівдеревини.

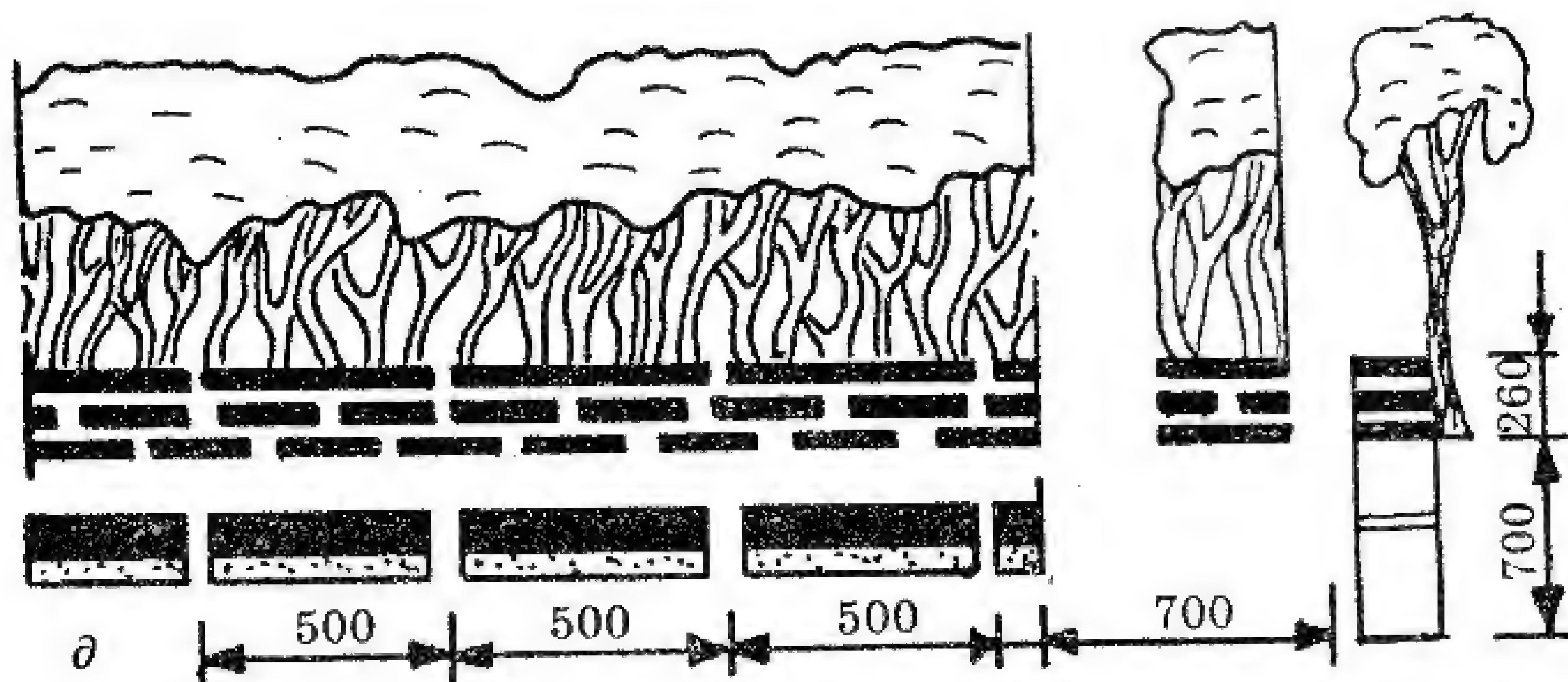
Якщо слаги закріплюють у наскрізних гніздах дерев'яних стовпів, їх можна фіксувати клинами з того ж матеріалу. Закріплюючи слаги скобами, фіксацію можна робити, прогинаючи скобу посередині і вдавлюючи її в дерево.

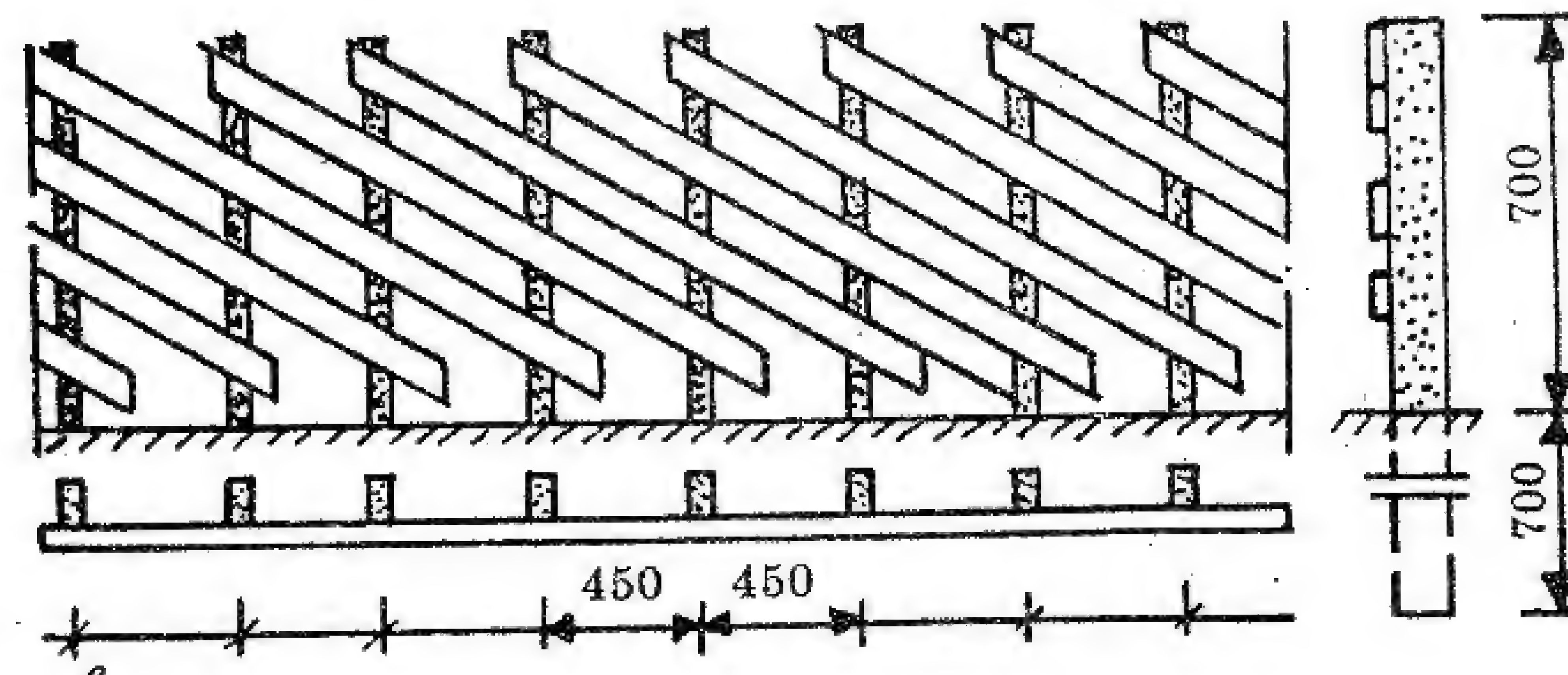
Вибираючи матеріал для огорожі, багато хто зупиняється на варіанті виконання решетування з найдешевшого матеріалу: жердин, хмизу тощо. Плетене решетування можна зробити, використовуючи каркас із стовпів і трьох слаг, вплітаючи в них гілки верби, ліщини, чи інших порід дерев. При цьому вибирають гнучкі гілки. Можна зробити похилий штахетник, для чого нижні кінці поперечин необхідно загострити і вбити в землю під кутом близько 60°, а верхні прибити до слаги.

Традиційний варіант — штахетник роблять зі струганих планок. Його виготовлення досить просте. На рівні верхніх кінців двох сусідніх стовпів, які розташовують на відстані 2—4 м один від одного, потрібно натягнути шнур, по якому будуть вирівнювати планки штахетника. Прибивати планки буде дуже зручно, якщо скористатися нехитрим шаблоном, що складається з дошки, ширина якої дорівнює просвіту між штахетником, а довжина — трохи менша довжини штахетника, і планки довжиною 4—5 см, прибитої до дошки під прямим кутом (рис. 2).

Верхні кінці штахетника обрізують на вус і накривають торці поздовжньою дошкою по всій довжині паркану.

Щоб запобігти гниттю і збільшити термін служби, штахетник рекомендується фарбувати щороку. Для цього можна застосовувати емульсійну або олійну фарбу на оліфі будь-якого типу, перхлорвінілову, бітумну типу АЛ-177. До фарби необхідно додати 5 % меленої слюди чи алюмінієвої пудри. При фарбуванні на скошені верхні грані стовпів і штахетника наносять подвійний шар фарби, оскільки вони більше піддаються гниттю.

Паркан з металевої сітки

Дуже поширені паркани з металевої сітки. Звичайно для цієї мети використовують сітку типу рабиця, а ще можна скористатися будь-якою іншою, аби вона мала необхідну міцність. Сітку натягують як на металеві, так і на бетонні стовпи, і навіть дерев'яні. Нижній край сітки потрібно прикріпити до стовпів на відстані 8—12 см від землі. За необхідності нижній проміжок можна закрити каменями, щебенем, цеглинами або дошками. Кріплять сітку до дерев'яних стовпів цвяхами, до бетонних і металевих — за допомогою встановлених на стовпах кріплень.

Металеву сітку можна кріпити і на дріт. Часто саме такому способу віддають перевагу, тому що він дає змогу не тільки спорудити паркан досить швидко, але і зробити це якісно. До того ж завжди є можливість вирівняти і підтягнути сітку.

Роботу зручніше виконувати вдвох. Бухту розмотують на потрібну довжину і пропускають вільний кінець дроту через отвори і петлі стовпів. На кутовий стовп надягають петлю і закручують її в кілька витків. Потім розмотують сітку уздовж лінії стовпів і зшивають, якщо це потрібно, окремі її шматки в одну полотнину за допомогою м'якого оцинкованого дроту. На початку сітку потрібно зміцнити шматками арматурного дроту і з їх допомогою навісити сітку на кутовий стовп. Поступово, від стовпа до стовпа, полотнину сітки піднімають по всій довжині і закріплюють на несучому верхньому дроті м'яким оцинкованим дротом. На другому кутовому стовпі натягують сітку, для чого за метр до нього в сітку вставляють металевий штир. Після того, як сітка натягнута, у неї вставляють стержні з арматурного дроту і закріплюють на гаках стовпа. Потім сітку остаточно закріплюють м'яким дротом на обох несучих дротах, кріплення при цьому розташовують через кожних 30 — 40 см.

Металеву сітку фарбують перхлорвініловою емаллю, олійною фарбою на оліфі будь-якого типу або бітумною фарбою типу АЛ-177 з додаванням алюмінієвої пудри. Зручніше фарбувати вдвох, одночасно з обох боків, оскільки так можна уникнути патьоків.

Декоративне нижнє оформлення з фасадного боку ділянки можна зробити з будь-якого матеріалу. Зазвичай воно невисоке аби лише закривало нижній край сітки. Часто його поєднують з живоплотом з чагарника.

Фарбування паркану

Планки штахетника можна пофарбувати дуже швидко, при цьому не користуючись звичайною щіточкою. Потрібно взяти брезентову рукавичку і пришити на її долоню шматочки хутра. Достатньо такою незвичайною щіткою торкнутися поверхні фарби і, обхопивши планку штахетника, провести по ній рукою — через мить вона виявиться пофарбованою. Так само можна фарбувати і металеві труби невеликого діаметра, з яких часто виготовляються стовпи опор для паркану.

Перед фарбуванням поверхні, що була покрита лаком чи фарбою, необхідно зняти стару фарбу. Для цього, а також, щоб зняти з поверхні інші забруднення, застосовують так звані змивки — суміші органічних розчинників з різними добавками. Не варто думати, що змивка розчиняє фарбу чи лак. Якби це було так, покриття просто б "потекло" і забруднило всю іншу поверхню. Змивки лише сприяють набряканню лакофарбової плівки, після чого її можна досить легко видалити за допомогою шпателя або твердої щітки.

Пасту для зняття старої олійної фарби можна легко виготовити самотужки у домашніх умовах. Потрібно взяти одну частину (за масою) 10%-ного розчину нашатирного спирту і дві частини крейди, змішати їх до одержання пастоподібної консистенції і нанести на поверхню. Через 2—3 години барвистий шар фарби під пастою розм'якшиться і його можна буде легко зчистити.

Умільці

***Борис Олексійович Сеник** за фахом агроном-плодоовочівник і механік, а за покликанням — конструктор всіляких пристроїв і механізмів для полегшення роботи на землі. За свої 42 роки робочого стажу їх він виготовив безліч — від вітряка до мінітрактора. У 2001 році був учасником конкурсу на кращий винахід — пристрій для робіт на присадибних ділянках, проведений київським машинобудівним заводом "ТОДАК". За представлений на конкурс дисковий культиватор нагороджений дипломом і грошовою премією.*

Вміщуючи у журналі його лист до редакції та креслення міні-культиватора, а також стисле описання щодо його виготовлення, ми започатковуємо нову рубрику — "Умільці". Надсилайте нам свої ідеї, матеріали, креслення, схеми.

Шановна редакціє журналу "Дім, сад, город".

Я сконструював, виготовив і випробував протягом трьох років дисковий культиватор, який використовую під час вирощування майже всіх просапних культур з міжряддями від 30 до 60 см, а особливо картоплі гребеневим способом.

За його допомогою можна виконувати багато операцій: садити картоплю, обробляти грунт у міжряддях, руйнувати кірку, знищувати бур'яни, розпушувати грядки тощо.

Культиватор міцний, довговічний, забезпечує високі продуктивність праці та якість роботи на різних грунтах. Достатньо сказати, що людина пересічної фізичної сили з його допомогою підгорне картоплю на 10 сотках за дві години. З культиватором може працювати навіть підліток від 16 років.

Мій пристрій простий за своєю конструкцією, але для його виготовлення треба мати досвід зварювальних робіт.

Отож, потрібні такі деталі: два диски від тракторного лущильника діаметром 45 або 42 см, металевий кутник з поперечним перерізом 45х45, 50х50 або 60х60 мм завдовжки 2 м, металеву трубу діаметром 20—25 мм такої ж довжини, дві маточини (ступиці) і 14 болтів діаметром 8—10 і завдовжки 30 мм.

Маточини можна використати від списаних маркерів тракторних сівалок, дисків сошників зернових сівалок або ж від захисних дисків бурякового культиватора, найголовніше — аби диск вільно обертався навколо осі.

Працювати культиватором відносно легко, але й тут потрібно мати певний досвід. Тож раджу тим, хто його виготовить, не чекати строків садіння чи сівби, а заздалегідь попрактикуватися на "полігоні" — невеликій прокультивованій і рівній ділянці.

Передній (довший) кутник регулює ширину міжряддя, а задній (коротший) — кут атаки дисків і, відповідно, глибину обробітку грунту та ширину захвату диска. Культиватор теоретично можна поставити в більш як 150 положень, я особисто використовую 5—6, тож для аматорів і любителів експериментувати нескінченне поле діяльності.

Спершу пересувайте культиватор, йдучи задом наперед і тримаючи поперечину дишла обома руками. Коли ж упевнитеся в якості роботи, розвертайтесь, тримаючи руки за спиною. Я, маючи певний досвід, тягну культиватор однією рукою, йдучи сусіднім міжряддям.

Дисковий міні-культиватор виготовити нескладно

Дишло культиватора вигнуте відповідно до росту працівника, щоб рама була горизонтальною до поверхні грунту. Прокручуючи його на вушках на 180°С, можна досягти щонайбільшого ефекту при виконанні робіт.

Від положення руки на поперечині дишла змінюється кут атаки дисків між собою. В одного він зменшується, в іншого — збільшується. Це треба враховувати під час роботи на крутосхилах. Культиватором можна працювати і в супрязі з мотоблоком. Два спарених культиватора можна використовувати на кінній тязі. Два дишла при цьому виготовляють без поперечин.

Для тих, хто захоче виготовити культиватор, надсилаю креслення та стисле описання його конструкції.

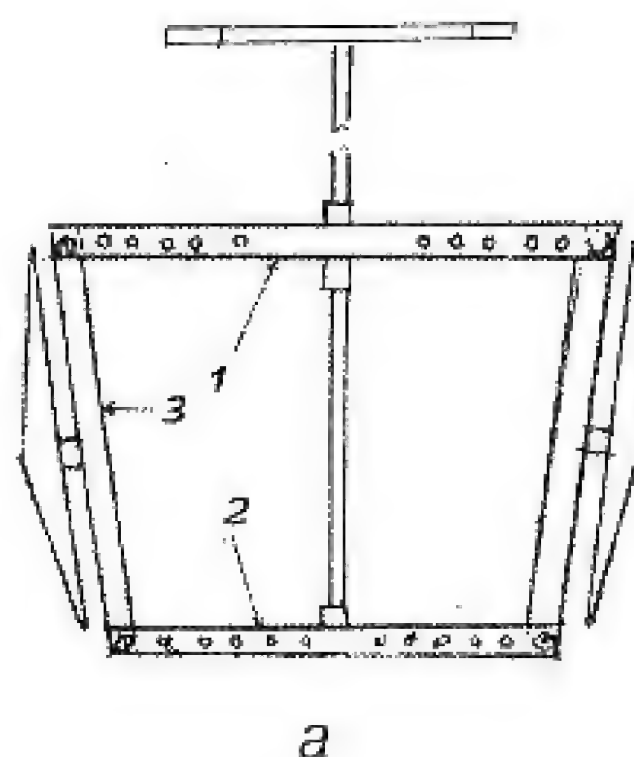
Конструкція міні-культиватора

Рама пристрою (див. рис. 1) виготовлена з металевого кутника 60х60 мм або 50х50 мм у вигляді чотирикутника з двома паралельними сторонами. Довжина переднього відрізка 60 см, у ньому з обох кінців просвердлено отвори по 6 шт. з кожного боку. Відстань між крайніми отворами 55 см, між сусідніми — 2,5 см. Діаметр отворів — 12,5 мм.

Задній відрізок має довжину 45 см, у ньому теж з обох кінців просвердлено по шість отворів діаметром 12,5 мм. Відстань між крайніми отворами 40 см, між сусідніми — 2,5 см.

Посередині переднього і заднього відрізків рами приварено електрозваркою відрізки труби діаметром 35 мм і довжиною 6 см, в які буде просунуте дишло. Воно виготовляється з труби діаметром 25 мм, має довжину 130 см, декілька отворів з одного кінця — для регулювання довжини, а з другого — поперечину з ручками, щоб пересувати пристрій по ділянці. Дишло вигнуте під ріст працівника, щоб рама була паралельною до поверхні грунту.

Довжина бокових відрізків рами 40 см, у них по краях просвердлено по одному отвору діаметром 12 мм. Відстань між отворами 35 см. У ці отвори знизу щільно вставляються болти діаметром 12 мм, довжиною 30 мм. Усі чотири відрізки рами скріплюються

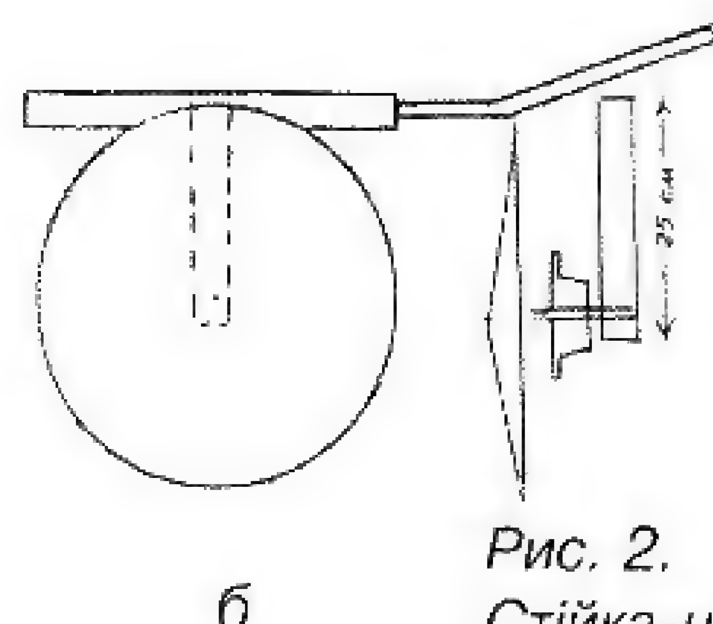

Рис. 2. Стійка-цапфа.

Рис. 1. Міні-культиватор: а — вид зверху: 1 — передній кутник — довжина 60 см, відстань між крайніми отворами 55 см, між сусідніми — 2,5 см, діаметр — 12,5 мм; 2 — задній кутник — довжина 45 см, відстань між крайніми отворами 40 см, між сусідніми — 2,5 см, діаметр 12,5 мм; 3 — боковий кутник — довжина 40 см, діаметр отворів — 12 мм; б — вид збоку: діаметр диска 45 см, висота стійки-цапфи — 25 см. Рама піднята над дисками, що дозволяє начіпляти висівний апарат, а також проводити обробіток сільськогосподарських культур з досить високими стеблами. Дишло вигнуте відповідно до росту працівника.

цими болтами і гайками. До бокових відрізків рами посередині кріпляться двома болтами стійки-цапфи з маточинами на підшипниках. Ці стійки використано від робочого органу бурякового культиватора УСМК-5,4 — "захисний диск". З цього робочого органу знімається диск діаметром 25 см, а на його місце ставиться диск діаметром 45 см від тракторного лущильника ЛД-10. Одним з болтів, що кріплять стійку до рами, одночасно кріпляться чистильники дисків, які виготовлені з пружної сталі (полотно пилки). Розмір чистильників — 15х5 см.

Б.О.Сеник,
вул. Леніна, 65, кв. 16, смт Муровані Курилівці, Вінницька область, 23400, тел. 2-18-83

Наслідки глобального потепління клімату для землеробства

Глобальне потепління клімату, яке розпочалося в семидесяті роки минулого століття, у недалекому майбутньому неодмінно впливатиме на всі галузі народного господарства і особливо на землеробство. Тому актуальність цієї проблеми з роками вочевидь буде зростати.

У зв'язку з тим, що антропогенні зміни клімату, які пов'язані з розвитком важкої й автомобільної промисловості, мають глобальний характер, дослідження їх проводяться в міжнародному масштабі під егідою Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО) при Організації Об'єднаних Націй.

Готуючи дану статтю, ми використали результати досліджень Кембріджського університету (Великобританія), Департаменту енергетики США, Королівського метеорологічного товариства (Великобританія), Департаменту фізіології і вивчення навколишнього середовища (Великобританія), Міжнародного інституту системного аналізу (Австрія), Комісії з агрометеорології ВМО.

На підставі узагальнення отриманих даних учені прогнозують три основні напрямки, по яких відбуватиметься вплив глобального потепління на об'єкти сільськогосподарського виробництва:

а) зростання концентрації вуглекислого газу в атмосфері відіб'ється на розвитку та рості польових культур і супутніх бур'янів;

б) під впливом вуглекислого газу й інших домішок легких газів в атмосфері (метану, окисів азоту) буде змінюватися клімат, що призведе до значного коливання температури повітря, зміни режиму тривалості відкритого сонячного сяйва і кількості опадів, а це у свою чергу позначиться на продуктивності рослинництва і тваринництва;

в) стійке підвищення температури повітря призведе до посиленого танення льодовиків і підняття рівня води в морях і океанах, що супроводжуватиметься затопленням великих прибережних територій і скороченням площ сільськогосподарських угідь.

Розглянемо можливі (прогнозовані) наслідки впливу кожного напрямку на сільськогосподарське виробництво в умовах антропогенної трансформації навколишнього середовища при продовженні глобального потепління.

Саме по собі збільшення кількості вуглекислого газу (CO_2) в атмосфері повинне сприятливо вплинути на продуктивність рослинництва. Тому що вуглекислий газ є життєво необхідним фактором у процесі фотосинтезу в рослинах, збільшення його кількості сприятиме прискоренню росту фітоценозів, завдяки збільшенню акумуляції продуктів фотосинтезу — карбогідратів.

Передбачається, що збільшення кількості вуглекислого газу в два рази призведе до прискорення темпів фотосинтезу на 30—100 % залежно від рівня температури повітря і забезпечення кореневої системи доступною вологою. Відомо, однак, що різні види рослин неоднаково реагують на високий рівень CO_2. Зокрема, група рослин С-3 під час біохімічних реакцій утворює первинний продукт із трьома атомами вуглецю. Такі види рослин при збільшенні вуглекислого газу в повітрі швидко ростуть і достигають. До них належать пшениця, ячмінь, соняшник, рис і соя. Розрахунки показують, що збільшення концентрації вуглекислого газу може привести до підвищення врожаю цих культур на 20—36 %.

Менш чутливі до збільшення CO_2 рослини групи С-4, у яких первинний продукт у біохімічних реакціях має чотири атоми вуглецю. До цієї групи рослин належать кукурудза, сорго, цукрові буряки і просо. Передбачається, що збільшення концентрації вуглекислого газу призведе до зменшення площ під цими культурами, тому що інтенсивне зростання супутніх бур'янів буде пригнічувати культурні рослини, зводячи нанівець їхню продуктивність.

Через те, що культури групи С-4 у ряді регіонів вносять дуже вагомий внесок у продовольчий вал сільськогосподарської продукції, варто очікувати великих труднощів із забезпеченням продовольством, яке виробляється із врожаю цих культур.

Дослідники-біологи прогнозують: у зв'язку з тим, що більшість бур'янів, характерних для посівів групи С-3, є рослинами групи С-4, варто очікувати поліпшення фітосанітарного стану посівів пшениці, ячменю, соняшнику, рису і сої внаслідок того, що супутні цим рослинам бур'яни будуть відставати в рості й розвитку. Завдяки цьому посіви культур групи С-3 мають велику перспективу для розширення площ у сівозміні. При цьому варто бути готовим до того, що збільшення кількості азоту в атмосфері може негативно позначитися на якості зерна, а саме: спричинити зниження вмісту азотистих речовин. Це призведе до зменшення кількості білка і зниження поживності продуктів, що у свою чергу позначиться на раціоні годівлі тварин і харчуванні населення. Отже, рослини стануть менш поживними і для сільськогосподарських шкідників — комах, через що вони будуть поїдати більшу кількість рослинної маси для задоволення потреби в білковій їжі.

Передбачається також, що збільшення вуглекислоти зумовить зменшення розмірів продихів на листях рослин, через які відбувається поглинання вуглекислого газу і випаровування вологи. Зменшення втрати води сприятиме зниженню потреби рослин у зрошенні й атмосферних опадах. Унаслідок цього зменшиться дефіцит водоспоживання в посушливих зонах землеробства.

Розглянемо наслідки прояву другого напрямку впливу антропогенної (викликаною господарською діяльністю людей) трансформації навколишнього середовища, регулятором якого буде підвищення температури повітря.

У зв'язку з тим, що температура повітря є одним з головних факторів росту і розвитку фітоценозів, підвищення її внаслідок глобального потепління призведе до прискорення накопичення кількості ефективного тепла, необхідного для надходження фаз розвитку рослин. Отже, тривалість міжфазних періодів з підвищенням температури буде скорочуватися. Коротким виявиться тривалість вегетаційного циклу сільськогосподарських культур, а також сіяних і дикорослих трав. Тому терміни достигання і збирання польових культур виявляться більш ранніми.

Відомо, що продуктивність пізньостиглих культур вища, ніж ранньостиглих. Тому скорочення тривалості періоду вегетації матиме негативний вплив на врожайність зернових культур.

З іншого боку, збільшення концентрації вуглекислого газу зумовить зростання вегетативної маси, завдяки чому підвищиться врожайність трав і коренеплідних культур, особливо цукрових буряків і картоплі.

Велику небезпеку для сільськогосподарського виробництва становить підвищення температури повітря до рівня, що перевищує оптимальне і допустиме максимальне значення (вище 30°С), при якому коренева система рослин неспроможна компенсувати (відшкодовувати) витрату вологи на транспірацію листковою поверхнею. За прогнозами вчених, значна частина території Північної Америки, Азії і Європейських долин, що частково охоплюють Україну, де в даний час розташовані "зернові" зони, може постраждати від глобального потепління. Передбачається, що в цих регіонах скоротиться період розвитку зернових культур і понизяться їхні врожаї.

Високий рівень температури повітря негативно вплине на режим зволоження грунту в зв'язку з посиленням випаровування вологи. Прогнозуються значні площі з недостатнім зволоженням в Австралії, США, Франції, республіках Середньої Азії, Україні, а також Великобританії, де, як відомо, близькість океанічної води сприяє зволоженню повітря і випаданню опадів. У цих країнах через пересихання грунту на сільськогосподарських полях землеробство буде малоефективним.

Розрахунки показують, що за останнє сторіччя середня

річна температура повітря в Сибіру і на Сході Китаю підвищилася на 2—4°С при загальному потеплінні на Північній півкулі Землі в межах 0,6—1°С. Передбачається, що до кінця 2050 року глобальна температура підвищиться на 2—5°С. Якщо це відбудеться, то межі природних зон зміститься на північ на 150—550 км, що призведе до відповідного скорочення площі вічної мерзлоти і льодовиків. Моделювання змін клімату дає змогу прогнозувати скорочення до 40—50 % території тайги і тундри.

Підвищений температурний режим збільшить імовірність лісових пожеж і скорочення площ тайгового лісу. Внаслідок цього збільшаться площі степів у Сибіру і Канаді, де клімати близькі за своїми характеристиками. Завдяки цьому на їхніх територіях з'явиться можливість розширити площі під посіви сільськогосподарських культур там, де нині існує вічна мерзлота. Отже, глобальне потепління в перспективі принесе для даної території відчутне благополуччя: північні болота перетворяться в благодатні пасовища, а навколишнє середовище стане теплим і комфортним для проживання і заняття землеробством.

Поряд з позитивною трансформацією кліматичних умов, унаслідок глобального потепління і виникнення парникового ефекту, зростає небезпека природних катаклізмів, які будуть проявлятися різкими змінами погоди, зміною звичайного режиму випадання опадів і настанням перших осінніх і останніх весняних заморозків, збільшенням кількості спекотних днів, на зміну яким приходитимуть похолодання зі зливами й ураганними вітрами. При цьому неминучі величезні втрати в сільськогосподарському виробництві, а також інших галузях народного господарства.

Різке зниження врожаю зернових культур відбувається, коли денна температура перевищує 35°С. Якщо внаслідок глобального потепління середня річна температура підвищиться на 3—4°С, виробництво пшениці стане неможливим у країнах тропічних і субтропічних поясів. Зменшення врожаю зернових культур при цьому також неминуче в країнах з помірним кліматом, де від трансформації навколишнього середовища може різко скоротитися період залягання снігового покриву, зменшиться його товщина. Це призведе до скорочення періоду зимової яровизації пшениці, під час якої в рослинах формуються необхідні передумови для початку і прискорення процесу цвітіння і закладання колосу, що спричинить зниження врожаю.

Залишається не з'ясованим до кінця питання про вплив глобального потепління на родючість і ерозію грунтів. Більш високі річні температури, безсумнівно, призведуть до посилення діяльності мікробної флори в ґрунті, що здатна розкладати більшу кількість органічних решток, завдяки чому підвищиться родючість орного шару. Однак збільшення кореневої біомаси, що відбудеться в результаті підвищення рівня фотосинтезу рослин, може зменшити ефект зростаючої родючості.

Негативно вплине на родючість грунту збільшення кількості опадів через посилене вимивання з нього поживних (мінеральних і органічних) речовин. Найбільшою мірою постраждають від цього регіони з достатнім і надлишковим зволоженням, що має місце в північних районах Росії і на Поліссі України. Розрахунки показують, що збільшення опадів на 30 % спричинить зниження родючості грунту на цій території на 20 % і більше. Для його відновлення необхідно буде вносити значну кількість добрив.

У регіонах, де кількість опадів зменшиться, а спека посилиться, буде прогресувати ерозія грунту, наслідком якої є збільшення повторюваності пилових бур. У Центральній Азії в даний час пилові бурі спостерігаються 20—30 днів на рік. Збільшення їхньої повторюваності в 2—3 рази призведе до опустинювання території.

Глобальне потепління загрожує посиленням розмноження і міграцією комах-шкідників сільськогосподарських культур. За прогнозами дослідників-ентомологів багато комах з підвищенням температури будуть швидко розселятися в тих регіонах, що раніше були для них недоступними через нестачу тепла. Передбачається, наприклад, що європейський зерновий трач, при загальному підвищенні температури на 1°С, зможе давати чотири покоління і пошириться в північні райони на 165—500 км. У тепліших кліматичних умовах комахи-шкідники почнуть розвиватися раніше і нападатимуть на рослини, що не встигли зміцніти. Це спричинить значні втрати біомаси та зниження врожаю.

Варто також припустити, що з потеплінням клімату швидше й інтенсивніше будуть поширюватися захворювання сільськогосподарських тварин. Деякі "південні" хвороби тварин можуть поширитися в глиб північних районів. Тому реально припустити, що таке південне захворювання тварин, як африканська свиняча лихоманка, може з'явитися в південних регіонах Росії й України.

Невідворотним наслідком глобального потепління на Землі є підняття рівня відкритих морів. Парниковий ефект призведе до танення льодовиків і айсбергів, унаслідок чого підвищиться рівень води в морях і океанах. Згідно з розрахунками до 2030 року вода підніметься на 9—29 см, а до 2090 р. — на 96 см. Затоплення сільськогосподарських угідь охопить 27 країн. Серед них найбільше постраждають Бангладеш (втратить 21 % сільськогосподарських угідь), Єгипет (20 %), Таїланд, Китай, Японія, Австралія, західна частина Данії, Індонезія, штат Луїзіана (США). Міста Японії Токіо, Осака і Нагойя з 50 % промислового виробництва країни розташовані в критичній прибережній зоні, де близько 860 квадратних кілометрів їхньої території вже зараз знаходяться нижче середнього рівня моря.

З підвищеною засоленістю грунтів і підгрунтових вод виявиться територія, що прилягає до затопленої зони, у зв'язку з чим гостро постане питання про передислокацію землеробства в інші зони.

Світова громадськість забила тривогу: у 1997 році більшість країн світу підписали в Японії Кіотський протокол, відповідно до якого промислово розвинуті країни, у тому числі Росія й Україна, зобов'язалися зменшити не менш як на 5 % викид в атмосферу газів та інших шкідливих речовин, що призводить до парникового ефекту. До 2008—2010 року інші держави також зобов'язалися скоротити викиди на 6—10 %.

Левова частка викиду легких газів припадає на промислові підприємства й автомобільний транспорт. Серед інших "сподвижників" парникового ефекту (вугільна і нафтова промисловості, тваринництво й інші види господарської діяльності людини) вагомий внесок вносить, на перший погляд, така "безневинна" галузь сільського господарства, як рисівництво. Залиті водою рисові поля є джерелом метану, що утворюється під час активного розкладання внесених органічних добрив та інших залишків органічного походження. Як показали дослідження, саме "рисовий" метан становить 20 % усієї метанової емісії.

Ознайомившись з результатами досліджень і прогнозом перспектив подальшого розвитку сільського господарства, викликаного прийдешньою і невідворотною антропогенною трансформацією навколишнього середовища, варто взяти до уваги те, що природа має чудову властивість — саморегуляції і прагнення до балансу негативу з позитивом (немає "худа" без добра). В міру прояву тих чи інших змін у навколишньому середовищі і живій природі життя на Землі (не без участі людини) буде адаптуватися до нових умов. Проблеми, що виникають у землеробстві, будуть вирішуватися шляхом селекції нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур, контролю за фітосанітарним станом посівів і впровадженням нових технологій у рослинництві. Важливо своєчасно підмітити тенденцію зміни навколишнього середовища і реакцію на неї польових культур, щоб завчасно підготуватися до проведення цілеспрямованих заходів щодо раціоналізації сільськогосподарського виробництва в нових умовах.

В.М.Просунко,
канд. геогр. наук,
завідувач відділу агрометеорологічного
і математичного аналізу і досліджень
Інституту гідротехніки і меліорації УААН

Біодинамічний календар

Липень

Лев
1 (16.14) — 3 (23.17)

Липень — середина літа, спекотна пора. Чим вища температура повітря, тим більше ваш сад і город потребує води. Дайте їі рослинам. Поливайте сад увечері, щоб земля могла добре всотати прохолодну вологу. Вологий грунт укрийте мульчею.

Дні під знаком Лева сприятливі для збирання лікарських рослин, особливо трав, які стимулюють роботу серця.

Діва
3 (23.17) — 6 (4.21)

Яблуні й груші скидають зайві уражені хворобою плоди. Їх обов'язково слід збирати, глибоко закопувати, щоб личинки, які знаходяться всередині плодів, загинули, інакше вони перезимують у верхніх шарах землі, а потім знову опиняться на деревах.

У першій половині місяця і особливо у дні Діви можна висівати дворічні квіти: мальву, маргаритки, братки садові і незабудки.

Терези
6 (4.21) — 8 (7.44)
☽ Перша чверть Місяця — 7 (05.32)

Встановлюють підпірки під гілки плодових дерев, якщо на них високий врожай плодів. Скошують трави в саду.

Терезам підвладні квіткові рослини. Дні під цим знаком збігаються за місячним календарем з часом висівання й висаджування. Можна продовжувати висівати дворічні квіти. Ці два дні зручніші для ділення і висаджування ірисів (через 2—4 тижні після припинення цвітіння).

Скорпіон
8 (7.44) — 10 (9.49)

Уже можна збирати капусту ранніх сортів, закінчують збирати ранню цвітну капусту. Одночасно можна висадити розсаду середньостиглих сортів цвітної, брюссельської і савойської капусти, висівати насіння качанного салату і цикорію. Астрологи рекомендують у дні Скорпіона збирати лікарські рослини, а також пряні трави на зиму, висушивши їх у тіні. Ці рослини можна також заморозити.

Стрілець
10 (09.49) — 12 (11.22)

Пересічення екліктики при спуску — негативний вплив — 10

ПГ** — перигей — Близькість до Землі — несприятливий період — **11

Після того, як ви зібрали врожай з кущових рослин, удобріть їх, а гілки, з яких зібрали ягоди, підстрижіть.

До речі, з молодих листочків суниці, малини, смородини можна приготувати духмяний вітамінний чай.

У липні закінчують збирати ранню картоплю.

Козеріг
12 (11.22) — 14 (13.39)
○ Повний Місяць — 13 (22.21)

*Нижня точка спуску до Землі — несприятливий період для висаджування рослин — **13.***

Якщо у вас за сараєм чи під забором росте кропива, не висапуйте її. Краще приготуйте з неї сухе зелене борошно, яке взимку можна додавати до раціону домашнім тваринам і птиці, збагачуючи таким чином їх вітамінами.

Деякі дачники використовують кропиву для добрива. Скошену, її зносять на компостну купу. Є ще такий спосіб. Скошену кропиву кладуть у воду (з розрахунку 2 кг на 20 л води, краще дощової). Ця суміш через кілька днів забродить. Кожні 3—4 дні суміш палицею помішайте. Через 2—4 тижні у вас буде відмінний поживний настій, яким можна підживити овочі і квіти. Суміш використовуйте у пропорції 1 до 20. Поливати рослини треба тільки під корінь.

Водолій
14 (13.39) — 16 (18.14)

У дні Водолія астрологи рекомендують не проводити важливих робіт у саду, зокрема висівати й висаджувати рослини. Однак можна їх удобрювати, особливо квіти. Звичайно ж подбайте про те, щоб у саду й на городі не було бур'янів, ретельно їх виполюйте.

Риби
16 (18.14) — 19 (2.20)

У другій половині липня висаджують розсаду суниці, завдяки чому можна вже наступного року одержати врожай — не менше 5 кг ягід з 10 квадратних метрів, звичайно, якщо розсада високоякісна, вільна від хвороб і правильно висаджена. Влітку, у спекотні дні, дуже важливо підтримати оптимальну вологість грунту. Відразу після висаджування рослини слід щедро полити. Як тільки вода всмокчеться, грунт необхідно притрусити компостом, щоб не утворилася кірка. Влітку, починаючи з середини липня і упродовж усього серпня, можна застосовувати метод окулірування для перещеплення старих плодових дерев.

Овен

19 (2.20) — 21 (13.48)

☾ Остання чверть Місяця — 21 (10.01)

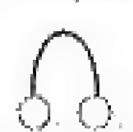
В останній декаді липня в плодовому саду необхідно розпушити грунт, підживити добривами, скосити трави, збирати і знищувати падалицю під сливами і, звичайно ж, збирати ягоди малини, смородини. На суничниках продовжують збирати ягоди, а якщо вже зібрали весь урожай, то скошують листя.

Перед поливом сад підживлюють розчином гноївки або пташиного посліду, розведених відповідно в 10 і 20 раз водою. Під плодові дерева вносять по відру розчину на квадратний метр площі проекції крони. Підживлення органічними добривами часто замінюють підживленням міндобривами (0,5 склянки суперфосфату і 0,3 склянки хлористого калію на відро води).

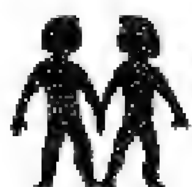
21 (13.48) — 24 (02.43)

***АГ** — Апогей — віддаленість від Землі — нейтральний період — 22.*

Пересічення екліктики при піднесенні — негативний вплив — 23

Коли яблука й груші досягають розміру грецького горіха, не забудьте під скелетні гілки, якщо на них зав'язався щедрий урожай, поставити підпірки. Ставити їх треба суворо вертикально, а не нахиленими в будь-який бік, верхні кінці повинні бути трохи розгалуженими у вигляді хвоста ластівки. Краще цей "хвіст" обв'язати поролоном чи гумою, щоб гілки не сковзалися по розвилці і не пошкоджувалася їх кора.

24 (2.43) — 26 (14.24)

Коли зав'язь кавунів досягає величини яблука, на рослині залишають 4—5 рівномірно розміщених плодів і прищипують верхівки стебел над другим після зав'язі листком. Одночасно біля самої основи видаляють усі неплідні пагінці.

Достигають плоди солодкого перцю. Збирати їх починають, коли плоди ще зелені, м'ясисті, соковиті, але величина і колір відповідає даному сорту. В зв'язку з цим великоплідний солодкий перець збирають поступово і споживають відразу після збирання. Плоди напівсолодких сортів зривають зеленими або відповідної для сорту кольоровості.

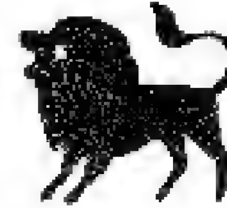

26 (14.24) — 28 (23.17)

Вища точка підйому Місяця — позитивний вплив для висаджування рослин — 27.

Продовжують збирати ягоди смородини і порічок. Якщо вишню зривають за певний час до повного достигання, то абрикоси — повністю достиглими. Вони дуже ніжні і легко мнуться. Ось чому абрикоси споживають свіжими або відразу переробляють. Слід пам'ятати, що всі ягоди збирають після того, як висохне роса, і бажано швидко покласти врожай в холодний погріб або холодник.

Після збирання ранньої картоплі і гороху у відкритий грунт висаджують кольрабі пізніх сортів, розсаду листкової капусти, висівають насіння пекінської капусти, повторюють посіви головчастого і спаржевого салату.

Лев

28 (23.17) — 31 (5.28)

● Новий Місяць — 29 (9.53)

На стовбурах плодових дерев закладають ловильні пояси для знищення гусениць яблуневої плодожерки. Дерева з неправильно сформованою кроною, в яких гілки ростуть під гострим кутом, а врожай щедрий, слід уберегти від поломки. Перевіряють, чи правильно встановлені підпірки під гілки. Якщо ж цього не зробили раніше, то поспішіть це здійснити зараз. Продовжують підживлювати городньою сумішшю або нітрофоскою помідори, баштанні культури.

ЯЩИК ТА ЛАМПОЧКА — І ПТАШЕНЯТА ВИЖИВУТЬ

В природних умовах, коли квочка виводить пташенят, вони завжди тримаються біля неї, особливо в перші дні. Температура навколишнього середовища відіграє визначальну роль у житті пташенят. Адже у них недостатньо розвинутий механізм терморегуляції, внаслідок чого вони охолоджуються за законами фізичного тіла, тобто на скільки градусів знижується температура повітря, на стільки градусів знижується і температура їхнього тіла. Найуразливішим є черевце; щойно воно переохолоджується — малеча гине. Особливо чутливі до навколишніх температур індиченята і курчата-бройлери. Тож для успішного вирощування пташенят, виведених в інкубаторі, особливу увагу слід приділяти температурі приміщення, де вони знаходяться. Щоб успішно виростити фізично здорову птицю, обов'язково необхідно підтримувати такий температурний режим, який наближається до того, коли їх обігріває квочка. У перші 5 діб температура повітря там, де перебувають пташенята, повинна становити 32 — 35°С, з шостої по десяту добу її необхідно знизити до 28 — 26°С, а потім щотижня ще знижувати на три градуси, довівши поступово до температури навколишнього середовища.

Існує багато різноманітних обігрівачів для пташенят. Пропоную виготовити в домашніх умовах найпростіший, для якого потрібні лише фанера або ДВП (ДСП), електрична лампочка, патрон до неї і відрізок дроту.

Конструкція ящика. Виготовляють його з будь-яких доступних матеріалів: дощок, фанери, деревно-волокнистих або деревно-стружкових плит. Розміри можуть бути довільними, я пропоную 81x40x45 см. Ящик розподіляємо на три рівні частини. В крайній, одній третій частині ящика, кришку зверху прибиваємо наглухо. На двох третинах ящика вона повинна бути знімною, оскільки саме кришкою коригується надходження повітря і температура. У прибитій кришці, точно посередині, прикріплюємо електричний патрон. До нього приєднуємо дріт, а на протилежному кінці електричну вилку. Це дасть змогу підключати лампу до електромережі. На дно ящика кладемо пінопласт товщиною 2 см, він є хорошим ізолюючим матеріалом, який зберігає тепло. Пінопласт покриваємо зверху чистою м'якою тканиною, кінці якої підгортаємо під пінопласт, а з боків притискаємо її дерев'яними рейками розміром 4x1 см. Рейки повинні щільно упиратися в бокові стінки. Цю тканину треба часто міняти, щоб вона постійно була чистою, водночас стежити за тим, щоб курчата не клювали пінопласт, бо вони полюбляють це робити.

Лампочку підбираємо необхідної потужності (60, 75, 100 Вт) з таким розрахунком, щоб температура у ящику на відстані 5 см від підлоги становила 32—35°С. Краще поставити затемнені (матові) лампочки. Теплотворність їх така сама, а світла вони випромінюють менше. Теплом від лампочки прогріваються три стінки і ліжко в одній третині ящика. Дві третини будуть прогріватися менше, і їх умовно можна назвати холодними. Таким чином, ми створимо своєрідну "квочку" і "лежанку", надавши пташенятам можливість самим вибирати, де їм знаходитися. При зниженні температури у приміщенні (а отже і в ящику) вони будуть перебігати під лампочку, а при підвищенні — в холодну частину свого помешкання. Отже, переохолодження або перегрівання пташенят не відбуватиметься.

Знімною кришкою, зсовуючи її в бік лампочки, маємо можливість коригувати доступ свіжого повітря, а відповідно і температуру. Слід пам'ятати, що холодне повітря осідає в основному внизу і тому буде охолоджувати "ліжко" пташенят. Тож дотиком долоні обов'язково треба перевіряти, на якій відстані від дальньої стінки і якою мірою воно охолоджується.

Ящик розрахований на 20 — 30 голів курчат, а пташенят водоплавної птиці туди можна помістити 15 — 20 голів. Напувалку і годівницю треба ставити в холодній частині ящика. Якщо виникає потреба, можна виготовити ящик і на більшу кількість пташенят, розміри треба перерахувати. Проте зауважимо, що велика скупченість птиці негативно позначається на її розвитку, тому краще виготовити ще один ящик.

Застереження: При користуванні цим обігрівачем обов'язково необхідно дотримуватись вимог техніки безпеки. Завжди пам'ятайте, що електрична енергія наш надійний помічник, але інколи через необачність вона може стати і великим ворогом. Тому ще до того, як підключити ящик до електромережі, ретельно перевірте, чи не має оголених проводів, пошкоджень ізоляції як у подовжувачі, так і в самій конструкції.

М.В. Головань,
пров. Пролетарський, буд. 11, кв.1, м. Черкаси, 18031

Запитання - відповідь

"КОПТИЛЬНИЙ АПАРАТ" ЗА КІЛЬКА ХВИЛИН

Як можна швидко та зручно зробити копченості?

С. Корнеєв,
м. Умань, Черкаська обл.

Коптити м'ясо чи рибу найкраще гарячим способом. За добу до коптіння шматки м'яса чи риби необхідно густо посипати сіллю і дати їм як слід просоліти. Далі добре промити. Потім необхідно взяти відро з кришкою, на дно якого насипати тирси завтовшки приблизно 10 см, перевернути кришку, прив'язати до ручки м'ясо чи рибу (обов'язково загорнути в марлю і щільно закрити відро). "Коптильний апарат" готовий, його можна ставити на вогонь. Кілограм свинини, наприклад, добре прокоптиться вже через годину. Зрозуміло, копчення треба робити не в приміщенні, а на відкритому повітрі.

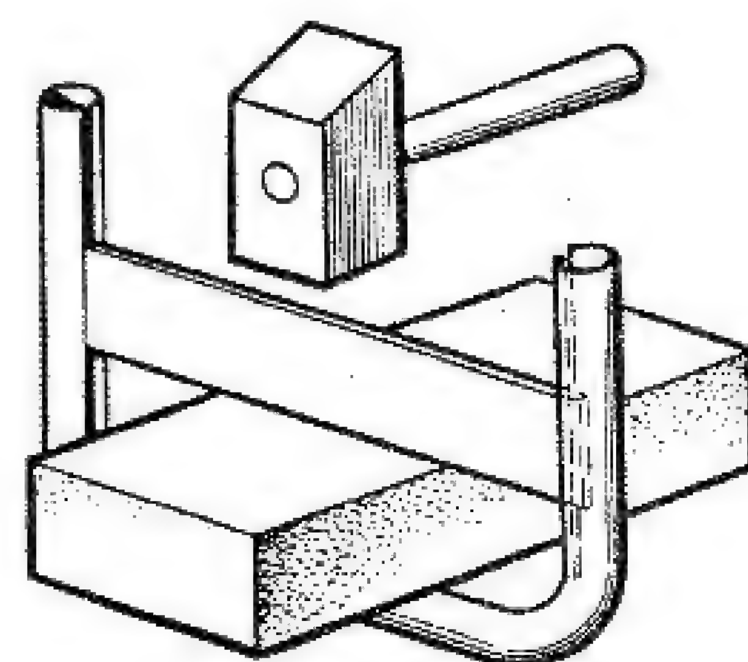
Тирсу краще брати березову, вишневу, яблуневу.

Якщо в господарстві не знайдеться кришки, її можна замінити звичайною фанерою. Тільки посередині необхідно зробити петлю, щоб підвісити м'ясо чи рибу.

ПРИСТРІЙ ДЛЯ РОЗКОЛЮВАННЯ ЦЕГЛИ

Що не роби з цегли: декоративний камін у квартирі або на дачі, фундамент, перегородку, окрім цілої цегли, нерідко потрібні і менші її частини.

Досвідчений майстер відбиває потрібний шматок ударом молотка, але навіть у його руках цегла нерідко розколюється на дрібні шматки. Скориставшись показаним на малюнку нескладним пристроєм, матимете змогу легко відрізати цеглину як ножем. А потрібно для цього небагато, вигнути трубу і вставити в її пропиляні кінці гостре заточене стальне полотно: один удар молотка — і місце розколювання буде рівним.

Чому віддати перевагу: мотоблоку чи культиватору-розпушувачу?

Багато наших читачів просять пояснити, чим відрізняються надлегкі багатофункціональні мотоблоки від надлегких культиваторів-розпушувачів, що випускаються багатьма фірмами, і чому ними не можна виконувати всі операції по догляду за рослинами. Адже в них майже при однаковій масі встановлені двигуни тієї ж потужності?

Головна відмінність надлегких багатофункціональних мотоблоків від надлегких культиваторів-розпушувачів у їхньому виконанні.

Культиватори-розпушувачі — це аматорські пристрої, які призначені для короткотермінових робіт. Вони мають найпростішу конструкцію: трансмісію (ремінна передача-ланцюг), а зчеплення здійснюється натяжним роликом. У процесі роботи на культиваторі-розпушувачі не можна миттєво змінювати частоту обертання фрез, що часто буває необхідно під час прополювання, копання ям, нарізування борозен тощо

На противагу їм надлегкі багатофункціональні мотоблоки виконані на рівні професійних і призначені для тривалої роботи. Вони оснащені автоматичною муфтою зчеплення для максимального спрощення керування. Ручка газу — єдиний орган керування — приводить в обертання і зупиняє фрези, а також регулює частоту їхнього обертання від 140 до 280 обертів за хвилину, без чого прополювання і багато інших операцій здійснювати неможливо. Трансмісія мотоблоків — черв'ячний редуктор — відцентрова муфта.

Відрізняються і фрези багатофункціонального мотоблока. Вони виконані у вигляді маленьких сап з листової пружної сталі. Це дуже важливо, тому що їхня форма дає змогу підрізувати корені бур'янів і збільшує ефективність прополювання. Чотири фрези, що входять до базового комплекту, можуть встановлюватися по-різному залежно від операції, яку виконуєте, і структури грунту. Конфігурація і розташування фрез дають можливість здійснювати поверхневий обробіток, а ще — культивацію, прополювання, а також і просапні роботи на різних грунтах (легких, важких і кам'янистих), копати ями, траншеї, нарізувати канави і т.д. Встановлюючи зовнішні фрези всередину, можна робити ювелірне прополювання (15 см). Фрези влаштовані таким чином, що не пошкоджують рослину, і до стебла рослини можна наблизитися на відстань 0,5—1 см. Ви можете полоти з перемінною глибиною: нульовою поблизу стебла і заданою на протилежному кінці фрези. Варіанти розташування фрез завжди дадуть можливість забезпечити якісний обробіток грунту.

Природно, відрізняються і ціни надлегких багатофункціональних мотоблоків та надлегких культиваторів-розпушувачів. Якщо ціна надлегких культиваторів-розпушувачів 2500—3000 грн., то надлегких багатофункціональних мотоблоків 3500—4000 грн. і вища. Тож, перш ніж купувати, слід спочатку визначитися, яку роботу вам треба буде виконувати. Можливо, достатньо простого культиватора-розпушувача, а може, взявши його і "заощадивши" 500 грн., ви викинете гроші на вітер. Розмірковуйте, вирішуйте, купуйте!

Б.Крячек,
інженер-конструктор

Служба взаємодопомоги

Використаймо енергію вітру!

Шановна редакціє!

Питання енергозабезпечення та енергозбереження вкрай важливі. Про це багато пишуть, говорять, і кожному це позначається, так би мовити, на кишені, особливо, коли підходить холодна пора року. Це повною мірою відчувають на собі селяни, особливо у віддалених населених пунктах: завжди треба завчасно запастися дровами, вугіллям, ціни на які постійно зростають. Та й у містах городяни все більше платять за спожитий газ, електроенергію, гарячу воду.

У зв'язку з цим хочу порушити вкрай важливу тему — вітроенергетики. Адже енергія вітру дармова, її треба лише вміти використовувати. Колись давно в журналах навіть друкували схеми невеликих вітроенергоагрегатів. Шкода, що я не зробив тоді вирізки. Можливо, хтось із читачів "Дому, саду, городу" має матеріал про те, як самому, в домашніх умовах виготовити невелику вітроустановку. Щоб з її допомогою, скажімо, можна було добувати воду із свердловини на дачній ділянці для поливу садових та городніх культур. А вже чого-чого, а вітру у нас вистачає, особливо в південних областях України.

Нагадаю для допитливих і для порівняння, що ще у 1921 році в Харкові виготовляли та постачали на продаж вітроустановки потужністю 2; 5 кіловат і більше. Зараз у багатьох країнах функціонують вітрові енергетичні станції. І вже зовсім показово, що навіть у такій північній країні, як Швеція, у багатьох господарів встановлені невеликі установки для використання сонячної енергії.

Словом, нашим майстрам і умільцям роботи — непочатий край. Заздалегідь вдячний усім, хто відгукнеться.

О.А.Біляк,
вул. Польова, 6, селище Кути,
Косівський р-н, Івано-Франківська обл., 78665

Шановна редакціє!

У № 2 журналу "Дім, сад, город" за 2002 рік наш колега-читач Васильків з Тиврова Вінницької області просить поради, як позбутися конденсації води в димоході.

Я йому відповідаю. Дуже просто. Треба "одягнути" димохід у кожух. Коли згоряє (окислюється) природний газ, а переважно це метан (CH_4), то утворюються вуглекислий газ і вода. Вода у вигляді пари у суміші з теплим повітрям і вуглекислим газом надходить у димохід; і у тій його частині, де він холодний, конденсується, тобто стікає донизу, до стелі.

Обгорніть димохід товстим шаром шлаковати, а вже шлаковату — фольгою або старою бляхою. І, запевняю, — ви цю проблему вирішите.

І.В.Коваль,
с. Вільховець, Новоушицький р-н,
Хмельницька обл.

Їжак — друг садівника і городника!

Шановна редакціє!

Я, так би мовити, ветеран-шанувальник вашого журналу, багато років передплачую його і читаю з задоволенням. Прошу відповісти на запитання, яке цікавить багатьох садівників і городників: користь чи шкода на городі і в саду від їжаків, жаб, ящірок, шпаків, ластівок та інших тварин і птахів.

Чи можуть, скажімо, їжаки знищувати мишей, пацюків і особливо капустянку, яка лютує на всіх наших ділянках. І взагалі цікаво знати: від диких тварин ми маємо лише користь, чи може й вони завдають шкоди сільськогосподарським угіддям? Якщо ж вони корисні, то порадьте, будь ласка, як їх можна приручити на дачній ділянці (зокрема їжаків), щоб вони жили і розмножувалися.

Л.С.Лісничук,
вул. Геологів, 69, кв. 11,
сел. Смолине, Маловисківський р-н,
Кіровоградська обл, 26222

Від редакції:

Питання, яке порушив читач, дуже цікаве і непросте. Стосунки між людиною і живою природою останнім часом ускладнились і складаються, на жаль, не на користь природі. У своїй господарській діяльності людина зайшла настільки далеко, що природа вже просто волає про порятунок. Це, зокрема, стосується і господарювання на землі. Ми дедалі частіше бажаємо повертатися до витоків: їсти не нашпиговані нітратами овочі і фрукти, мати родючі, а не виснажені малогумусні землі. А з іншого боку, повинні дбати про свій добробут і, безперечно, про високі врожаї. То де ж вихід? Він є: слід створювати нові, екологічно безпечні технології, за будь-яких обставин не виснажувати землю, зрештою, дбайливо підходити до всього живого.

Що ж стосується конкретного запитання читача, то нам здається, майже вичерпну відповідь він знайде у статті, видрукуваній у газеті "Зелений календар", яку ми друкуємо без скорочень.

У вкладці "Господар" маємо намір опублікувати статті про інших представників живої природи (жаб, ящірок, павуків, птахів), які, поза всякими сумнівами, є добрими і надійними помічниками садівників і городників.

Часом на присадибній ділянці може оселитися їжачок. Останні дослідження цієї тваринки на Київщині свідчать, що вона переважно комахоїдна — 80—86 % харчу їжака становлять комахи. І менше 1 % — кожна група хребетних тварин: ссавці, птахи та їхні яйця, земноводні й плазуни. Їжак споживає ту здобич, якої найбільше в окремому місці, а тому він корисний, оскільки перешкоджає вільному розмноженню шкідників як у садах, так і на городах.

Їжачок харчується капустянкою, жуком-листоїдом, західними та східними хрущами та їхніми личинками, мурашками та мурашиними яйцями, довгоносиками, кукурудзяним гнойовиком, хлібною жужелицею та іншими дрібними волохатими жужелицями, гусінню совок та чорнотілки, коваликами.

Жуки та мурашки часом становлять майже половину поживи їжачка. Звичайно він активний увечері та вночі, а навесні, якщо голодний, то й удень. За ніч, пильно обстежуючи свою територію, він інколи пробігає до 1 км, хапає здобич на поверхні землі, в листі, траві. За нестачі тваринної їжі може споживати незначну кількість рослинної: залишки зерна, насіння сосни, деякі частини квіткових рослин, овочі, фрукти. Отже, великої шкоди на городі чи в саду від їжачка не буває.

На зиму їжаки впадають у сплячку. Спеціальних зимових нір ці тваринки не риють. Їх укриття — ямки під корінням кущів, пеньками, стовбурами дерев, заповнені листям, сухою травою. Ховаються вони і в дірках під фундаментами будинків. На присадибних ділянках їжаки інколи зимують у великих купах листя. Тому восени, коли спалюють залишки сухого листя, іноді знищують і їжачків. Для того, аби такого не сталося, перед спалюванням листя необхідно переносити з місця на місце або ж перетрусити його, щоб їжаки та інші корисні тварини й комахи могли сховатися в інше безпечне місце. Іноді можна спеціально залишити купу (50х50 см, висотою до 1 м) сухого листя на ділянці — така схованка цілком влаштує їжачка. Особливо, коли розмістити її у невеличкій ямці під кущами.

Їжак перед зимівлею повинен добре харчуватись. Якщо він важить менше 1 кг, то може загинути взимку від виснаження. Тому наприкінці літа бажано підгодовувати їжачка, залишати біля його схованки якусь їжу: хліб, кашу, варену картоплю, моркву, яблука, м'ясо, яйця, рибу тощо.

Забирати його в людське помешкання недоцільно — матимете більше клопоту, ніж задоволення.

Навесні та влітку треба бути обережнішими, їдучи грунтовими чи лісовими дорогами, щоб ненароком не переїхати їжачка, який увечері перебігає дорогу. До речі, на сільських грунтових дорогах їжаки гинуть частіше, ніж на великих асфальтових шосе.

Якщо на присадибній ділянці живе їжак, то навесні та влітку потрібно пильно стежити та оберігати маленьких курчаток та каченяток, щоб ненароком голодний їжак не почав їх ловити.

Г.О.Мамонов,
біолог
(З газети "Зелений календар")

АГРОТОРГОВИЙ ДІМ НА КООПЕРАТИВНИХ ЗАСАДАХ

В указі Президента України від 6 червня 2000 р. "Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку" наголошується на необхідності сприяння розвитку агроторгових домів як важливого елементу ринкової інфраструктури.

Агроторгові доми можуть створюватися різними суб'єктами господарювання у різних організаційно-правових формах. Для сільськогосподарських товаровиробників буде вигідніше й надійніше, якщо ці доми будуть їхніми збутовими, постачальницько-збутовими, заготівельно-збутовими кооперативами.

У чому полягає ця вигода і надійність?

■ даний вид кооперативу — це господарська організація, яка належить сільськогосподарським товаровиробникам і управляється ними на демократичних засадах через Загальні Збори та Правління;

■ діяльність агроторгового дому як сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу є продовженням господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників — його членів;

■ агроторговий дім як обслуговуючий кооператив є неприбутковою організацією, тобто не отримує прибутку для власних потреб, а створює умови для підвищення прибутку кожного члена від власного господарства;

■ кожен член агроторгового дому самостійно веде своє господарство і через кооператив виконує ті види діяльності, які дають змогу йому наблизитися до ринку;

■ створення на кооперативних засадах агроторгових домів дає можливість сільськогосподарським виробникам створювати власні надійні канали збуту своєї продукції і не бути залежними від каналів комерційних підприємницьких структур.

■ агроторгові доми як обслуговуючі кооперативи виступають формою організації бізнесу, що сприяє створенню сприятливого конкурентного середовища на ринках продовольства і засобів виробництва. Вони дозволять членам кооперативів, незалежно від конкретного економічного стану кожного з них, об'єднаними зусиллями досягати спільної вигоди від участі у подальших за виробництвом сферах агробізнесу;

■ через агроторгові доми-кооперативи виробники можуть контролювати ринкову ситуацію, виходити без посередників на споживачів готових продовольчих товарів, вироблених з власної сировини на власних підприємствах, шляхом кооперативних об'єднань створювати свої комерційні представництва на національних і зовнішніх продовольчих ринках;

■ за наявності таких кооперативних формувань значно нівелюється проблема міжгалузевого ціноутворення, оскільки члени кооперативу самі впливають на формування цін у процесі руху продукції і виробів з неї від однієї до іншої сфери агробізнесу. Агроторгові доми не закуповують сировину у своїх членів. Вона передається їм для переробки і (або) реалізації від їх імені. При цьому спочатку встановлюються попередні ціни на передану сировину, а наприкінці фінансового року виручка від продажу продукції за мінусом витрати розподіляється серед членів кооперативу у вигляді кооперативних виплат. Засоби виробництва кооперативи поставляють своїм членам також за собівартістю, тобто до цін оптових закупівель додаються лише витрати.

Хто має право створити такий агроторговий дім?

Згідно з Законом України "Про сільськогосподарську кооперацію" членами агроторгового дому як обслуговуючого кооперативу можуть бути лише сільськогосподарські товаровиробники, які через свій кооператив будуть реалізувати продукцію і придбавати засоби виробництва.

У якості асоційованих членів вони можуть запросити до участі у створенні свого кооперативу будь-яку зацікавлену особу — елеватор, наприклад, або колишні підприємства системи Агропостач та інші.

Предмет діяльності агроторгового дому (кооперативу):

■ організація оптових ринків, ярмарок та аукціонів, взаємодія з товарними агропромисловими біржами;

■ участь у біржових торгах від свого імені та від імені членів-клієнтів або за дорученням клієнта;

■ торговельна діяльність, торгівля ф'ючерсними контрактами та цінними паперами;

■ заготівля, сортування, висушування та миття, фасування, пакування, транспортування, продаж сільськогосподарської продукції;

■ створення та експлуатація оптово-роздрібних об'єктів торгівлі та послуг;

■ торговельна діяльність у сфері роздрібної торгівлі по реалізації продовольчих і непродовольчих товарів, основою для виробництва яких є сировина членів кооперативу;

■ оптова закупівля і поставка членам кооперативу технічних засобів виробництва, добрив, кормів, нафтопродуктів, обладнання, запасних частин, хімічних засобів захисту рослин та інших товарів промислового виробництва;

■ моніторинг цін, консультативно-інформаційне забезпечення;

■ проведення маркетингових досліджень та вивчення кон'юнктури ринку з різноманітних напрямків комерційної і виробничої діяльності;

■ тестування і контроль за якістю продукції, що закуповується кооперативом і його членами.

Чи можна надавати послуги не членам кооперативу?

Кооператив може здійснювати діяльність по відношенню до асоційованих членів і нечленів кооперативу в обсязі, що не перевищує 20% товарообігу кооперативу.

Паї та пайові внески.

Пайові внески вносяться пропорційно участі члена в господарській діяльності кооперативу. Остання відповідає зобов'язанням щодо участі члена в діяльності, які він бере на себе, або його фактичній участі у господарській діяльності кооперативу.

Пайові внески можуть сплачуватись як у грошовій, так і в натуральній формі.

На паї можуть виплачуватись нарахування, які не є дивідендами. Розмір цих нарахувань визначається Правлінням кооперативу, але вони не повинні перевищувати 20% одержаного економічного результату, що розподіляється. Рішення про виплату нарахувань приймається загальними зборами кооперативу після розподілу кооперативних виплат та відрахувань у резервний та інші фонди кооперативу.

Районні, міжрайонні та регіональні агроторгові доми як обслуговуючі кооперативи — надійний шлях для селянина до вигідної реалізації продукції і ресурсного забезпечення свого сільськогосподарського виробництва.

Детальніше про організацію обслуговуючих кооперативів у процесі реструктуризації великих колективних господарств та їх діяльність сільськогосподарські товаровиробники й інші зацікавлені особи можуть дізнатися з брошури "Роль сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у процесі реорганізації КСП", яка підготовлена генеральним директором Центру Аграрних Реформ, доктором економічних наук Л.В. Молдаван.

Тел./факс Центру (044) 213-81-37.
e-mail: agrok@gu.kiev.ua

Пропоную...

...попередні замовлення на саджанці гранату, жовто- і чорноплідної малини, безколючкової ожини, суниць Маршалл, Триб'ют, Брайтон.

О.В.Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100

...тюльпани, лілії, дрібноцибулинні, камасію.

Наталія Олександрівна Титовська,
вул. Набережна, 438, м. Кам'янка-Дніпровська, Запорізька обл., 71302,
тел. (06138) 2-11-18

...опеньки, печериці, гливу — для вашого саду. Високоврожайну картоплю Слов'янку, Повінь, Белларозу. Папороть зимостійку. Морозник, стевію (сухі).

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...тюльпани, 70 кращих сучасних сортів. Для початківців спецкаталог. Передбачені знижки. Малину великоплідну (9). Підписаний конверт — каталог.

Г.М.Караваєв,
вул. Батюка, 62-80, м. Слов'янськ, Донецька обл., 84116

...саджанці плодових та ягідних культур для сучасного інтенсивного саду. Для отримання каталогу вкладайте підписаний конверт.

Іван Миколайович Коломієць,
вул. Піонерська, 25-а, м. Кам'янка, Черкаська обл., 20800

...високоприбуткові ідеї агробізнесу! Сільським та міським жителям — нестандартні варіанти заробітку від 5000 до 50000 гривень за рік. Зацікавились? Конверт із з/а — подробиці.

а/с 3, "Інфоком",
смт Стара Вижівка,
Волинська обл., 44400

...клематиси, троянди, іриси, лілійники, півонії, багаторічники. Декоративні та хвойні кущі. Конверт — каталог.

Володимир Володимирович Крячко,
пер. Іскринський, 10, м. Харків, 61005

...розмаїття корейських хризантем та ірисів.

Г.К.Усійчук,
с. Милуші, Луцький р-н, Волинська обл., 45631

...сенполії, епісції — сучасні колекційні сорти, інші кімнатні рослини.

Олена Михайлівна Кібець,
вул. Камська, 1, кв. 65, м. Харків, 61064
тел. (057) 715-03-87
E — mail: kib @ smg.com.ua

...агроном-виноградар приймає замовлення на саджанці, чубуки комплексностійких сортів. Конверт — каталог.

Едуард Михайлович Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53

...поради щодо економії електроенергії (3 грн.)

а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...лілії, іриси, гіацинти, нарциси, тюльпани, крокуси, лілійник, еремурус, ліатрис, троянди, червонолистий фундук. Конверт — каталог.

Зінаїда Кузьмівна Глуменко,
вул. Щорса, 20, смт Кожанка, Фастівський р-н, Київська обл., 08550,
тел. (04465) 43-911

...кози, плуг

тел. (044) 468-09-30

...цибулини тюльпанів Аристократ — бузково-малинові, квітконіжка дуже міцна, висота 75—85 см, квітка 7—9 см. На сонці не розкривається до кінця цвітіння.

Зріз чудово зберігається і користується попитом. Заадресований конверт — умови.

Наталія Сергіївна Єрмоленко,
вул. Покрівська, 29, смт Сосниця, Чернігівська обл., 16100,
тел. (04655) 21-659

...найкращі сорти лілій, гладіолусів на зріз.

Євген Борисович Скобля,
вул. Милятинська, 3-а, кв. 1, м. Львів, 79024

...кротоловки

тел. 443-96-15

...обприскувачі РЕТ-4 і РЕТ-6. На 4 і 6 л рідини — 9 і 12 грн. + пересилка 3 грн. Замовлення.

Олександр Володимирович Нич,
вул. Виговського, 4/6, м. Івано-Франківськ, 76007,
тел. (03422) 6-08-52

...листкові живці і дітки селекційних сортів сенполій (300). Багато новинок. Каталог у вашому конверті.

Р.С.Чернишева,
вул. Комарова, 83-б, кв. 1, м. Керч, 98327,
тел. (06561) 7-00-65 д., 2-02-75 р.

...голландське насіння, морква рання та пізня, буряки столові, редиска тритижнева, капуста білоголова, червона, цвітна, огірки бджолозапильні, самозапильні та з жіночим типом цвітіння (Наташа, Атлантіс, Паркер, Аякс, Маринда, Матильда, Кріспіна, Пасадена та інші), помідори ранні, пізні, середні, високорослі й кущові, селера, цибуля порей, петрушка кучерява, листкова, коренева, редька чорна зимова, кабачки цуккіні, квіти. А також вітчизняне та аматорське насіння овочів і квітів. Цибулини гладіолусів, лілій, фрезій, бегоній, бульби жоржини і багато іншого. Каталог надсилається безкоштовно в заадресованому конверті з маркою замовника. Ціни доступні, система знижок. Оплата після отримання замовлення.

а/с 87, м. Київ-170, 03170

...варотом — для лікування бджіл від вароатозу.

а/с 328, м. Київ, 03146,
тел. 475-80-48

...брошуру "Здоров'я з вулика. Всі продукти бджільництва". Ціна 1 прим. — 1 грн. 50 коп. Журнали "Пасіка" за минулі роки за ціною 0,5— 1 грн. за примірник.

пр. Ю.Гагаріна, 17-а, м. Київ, 02094,
тел. 552-95-11

...допомогу в пошуку рослин. Список надсилається безкоштовно у вашому конверті.

О.І.Болотських,
Банк даних колекціонерів рослин,
а/с 17, Київ, 02105

...реалізуємо декоративні рослини.

О.І.Болотських,
а/с 17, Київ, 02105

...окуляри-тренажери "Relax" для відновлення зору (для водіїв, комп'ютерні); магнітно-масажні устілки; масажуючи стопу, Ви тренуєте й зміцнюєте свій організм; розторопшу (борошно).

Тел. (044) 476-08-84 (з 8 по 9 год.)

...троянди, тюльпани, нарциси. Каталог у конверті замовника.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98400, тел. (06554) 4-43-98

... інкубаційні та харчові перепелині яйця, молодняк, тушки перепелів, стелажі для утримання (250 гол.), інкубатор для курячих та перепелиних яєць, фазани, перепелиний послід.

Тел. (044) 431-75-98
E-mail: senenkov@svitonline.com.ua

...найкращі сорти суниці: Референта, Королева Єлізавета, Гігант Джорней, Ольвія, Ельсанта, Тудла... Конверт —каталог.

Тетяна Петрівна Духовська,
Кірова, 39, с.Мошни, Черкаський, Черкаська, 19615.

ФЕРМЕНТИ – ШЛЯХ ДО ВИСОКОГО ВРОЖАЮ

Отже, ферменти. Роль і значення цих чудодійних каталізаторів, невід'ємних елементів живої природи, важко переоцінити. Адже будь-яке боже створіння, як тваринного так і рослинного походження, а також того, що лежить за межами живого, наприклад ДНК (дезоксирибонуклеїнова кислота), РНК (рибонуклеїнова кислота) не можуть жити та існувати без тісного зв'язку з ферментами. Найважливішою властивістю ферментів, яка відрізняє їх від інших каталізаторів, є специфічність реакцій, в яких вони беруть участь. Кожний фермент каталізує лише одну, певну реакцію. У процесі каталізу або переробки субстратів складної хімічної форми беруть участь, зазвичай, ряд ферментів або комплексний фермент. Ферменти відіграють важливу роль у житті людини та її господарській діяльності, зокрема в науці, техніці, медицині, сільському господарстві, побуті. Так, наприклад, фермент Perma-zyme (Перма-займ) використовують для ущільнення ґрунту під час будівництва доріг з твердим покриттям. Це базовий фермент, найбільш концентрований, з нього виділено ряд інших: Petro-ffinn (Петро-фінн) — застосовують для очистки перфорованих нафтосвердловин; HC-zyme (ШЦ-займ) — фермент, що містить у собі спеціальні добавки, які дають змогу використовувати його для "переробки" компостної маси у високоефективне органічне добриво. HC-zyme — це продукт живої природи, що не має ознак фітотоксичності, повністю безпечний для людей і навколишнього середовища. AG-zyme (АГ-займ) — препарат універсального використання, до складу якого входять білки, вітаміни та мікроелементи. Він високоефективний, безпечний, вигідний. Простота і економічність використання дозволяє застосовувати його у фермерських господарствах, на дачних ділянках, у садах тощо. Він активно стимулює ростові процеси в рослинах, скорочує строки проростання. Грунт, оброблений AG-zyme, стає пухким, без великих грудок, помірно зволоженим упродовж тривалого часу. Це сприяє нормальному росту і розвитку рослин. При цьому вегетаційний період скорочується на 1—2 тижні, врожайність підвищується майже на 30%.

Багато прихильників журналу "Дім, сад, город", на практиці ознайомившись з названими ферментами, дали їм належну оцінку і продовжують цікавитись природою ферментів, їх ефективністю, від чого вона залежить, можливістю застосування, зокрема, на присадибних ділянках. Цією статтею ми спробуємо усунути прогалини, що мають місце в наявній методичній документації. Це стосується переважно ферментів HC-zyme та AG-zyme. Перший з них, як і багато інших з ензимної групи, одержують шляхом біоферментації. Він має високу ферментну активність, у тому числі при біодеструкції побутових відходів і "переробки" компостної маси у високоефективні органічні добрива.

Техніка використання ферменту досить проста. Перед застосуванням його розчиняють (розводять) у воді у співвідношенні від 1:50 до 1:300. Концентрат ферменту вноситься до компосту розпилюванням 10—12 мл на 1м³. Розчин ферменту HC-zyme можна вносити під час пошарового укладання компосту одноразово, вибираючи таку концентрацію, щоб уся маса було вологою. Але, найефективнішим є внесення ферменту невеликими порціями. Спочатку, під час пошарового укладання компосту, вносять 6—8 мл концентрату на 1 м³, а через кожні два тижні ще по 2—3 мл. Роблять це садовою лійкою з найменшими отворами. Обробляти компостну масу можна і за допомогою садового обприскувача. Слід зауважити, що однією із складових всіх компостних мас є целюлоза. Розкладається вона доволі повільно і не до кінця. Фермент HC-zyme найбільш придатний агент, що активізує каталітичні процеси під час розкладання целюлози до простих органічних сполук. Це дуже важливо для переробки різноманітних компостних мас, зокрема всілякого городнього сміття, минулорічної й молодої трави, особливо бур'янів, листя рослин, паперу, тирси та інших елементів деревини. Дія ферменту HC-zyme, внесеного до компостної маси, починає проявлятися через 24—36 годин. Насамперед, звертає на себе увагу поява не елементах компосту видимих неозброєним оком колоній мікроорганізмів, відсутність або зменшення запаху компостної маси, який супроводжує будь-яке гниття.

Фермент викликає бурхливий ріст місцевої (що в компості) мікрофлори. Компоненти компосту починають "горіти", зменшуючись в об'ємі, перетворюючись на те, що ми називаємо перегноєм. Отримані добрива — це однорідна, темна, розсипчаста маса без неприємного запаху. Всім, хто одержував добрива за допомогою ферменту HC-zyme, відомо, наскільки цінні ці продукти (добрива) з будь-якої точки зору — естетичної, поживної. Так, так, саме "естетичної". Я не обмовився. Адже перед нами буде органічне добриво, яке матиме пристойний вигляд: сіра розсипчаста маса без неприємного запаху, з таким добривом залюбки буде працювати кожен городник. Поживні якості одержаних добрив на основі компостних мас із застосуванням ферменту AG-zyme також не викликають сумніву. Знавці цієї справи стверджують (і не безпідставно), що одержані добрива за своїми поживними цінностями і споживчими якостями значно переважають класичний або близький до них перегній. Їх приємно використовувати, вони високопродуктивні. Діапазон застосування — безмежний, тобто цей фермент придатний для вирощування будь-яких культур. До того ж можна бути спокійним і щодо норми — передозування добрива, одержаного за допомогою ферменту HC-zyme, не призведе до небажаних наслідків. Принагідно можна згадати, скільки маємо неприємностей, скільки губимо молодих дерев внаслідок передозування або від неякісного перегною! З добривами, одержаними з компостних мас за допомогою HC-zyme цього не трапляється. Це бездоганне добриво.

Надворі літо. Росте все, що може рости, і бур'яни теж. Незабаром садівники і городники почнуть формувати компостні маси з усього, що буде потрапляти під руку, насамперед з різноманітних відходів. Ось і стане нам у пригоді HC-zyme.

Фермент AG-zyme — натуральний біокаталізатор, призначений для поліпшення продуктивності ґрунтів. Експериментальним шляхом доведено, що AG-zyme покращує ріст рослин і збільшує врожайність сільськогосподарських культур. Усі інгредієнти AG-zyme органічного походження і легко розкладаються. Це універсальний сільськогосподарський кондиціонер ґрунту, призначений для підвищення продуктивності і покращення його структури. А ще це каталізатор для підсилення активності аеробних ґрунтових бактерій, які в свою чергу, поліпшують засвоєння добрив і поживних речовин рослинами. Ферментом AG-zyme обробляють тільки ґрунт. Обробка ферментом рослин не дає будь-якого ефекту. Щоб отримати потрібний ефект, фермент вносять у ґрунт з початком поливів або шляхом обприскування прикореневих ділянок ґрунту рослин будь-яким доступним способом з наступним обов'язковим поливом. Під час обприскування для зручності застосовують концентрації 1:200 — 1:300. Концентрату необхідно: на 1 га — 7,6 л; 0,5 га — 3,78 л; 0,25 га — 1,89 л; 0,1 га — 0,75 л; 0,05 га — 0,37 л.

Ось результати застосування AG-zyme: фермент поліпшує водопоглинання, водний режим, ріст кореневої системи; підвищує активність мікроорганізмів і покращує аерацію та структуру ґрунту; збільшує врожайність, подовжує лежкість продукції; сприяє стійкості рослин до посухи.

Усі, хто використовував фермент AG-zyme, не міг не помітити, що ділянки, оброблені цим ферментом, повністю звільняються від таких шкідників, як кореневі нематоди, а також слимаків і слизнів, підвищуючи активність мікроор-

ганізмів. Це надзвичайно важливо у випадку вирощування сільськогосподарських культур в умовах закритого ґрунту. Адже згадані шкідники для "тепличників" є цілою проблемою. Методів боротьби з ними — практично ніяких. Тому використання ферменту AG-zyme і для тепличників — дар божий. Досвід, що ми маємо, засвідчує, що фермент AG-zyme успішно можна використовувати при вирощуванні буряків, редиски, картоплі, помідорів, зернових, винограду, квітів, садових трав. Скрізь приріст врожаю зростає до 30% і значно прискорюється дозрівання оброблених культур. Слід також зауважити, що використання ферменту AG-zyme дає бажаний результат на будь-яких ґрунтах за низького чи високого ступеня агротехніки. За низького — AG-zyme підвищує родючість ґрунту, поліпшуючи кисневий режим та збільшуючи бактеріальну активність. При високій агротехніці AG-zyme підвищує ступінь засвоєння поживних речовин рослинами.

На нашу думку, особливо значний ефект можна отримати за таких несприятливих погодних умов для росту й розвитку сільськогосподарських культур, як нинішні — посушливо, холодно вночі і нестерпно жарко вдень. Автор цих рядків на початку другої декади травня цього року застосував AG-zyme і спостерігав, як він діє на досить "немічні" полуниці, часник та щойно висаджені перець і помідори. Рослини треба було обробити, тому що вони справді були слабкими, ростова енергія їх була дуже низькою, за такої погоди, мабуть, і не могло бути інакше. Ефект після обробки не забарився. Рослини почали "оживати" буквально на очах. Зараз мають добрий вигляд. Очікую доброго врожаю.

Обробка ґрунту AG-zyme під ті чи інші сільськогосподарські культури не має сезонності. В будь-який час вегетаційного періоду така обробка принесе вагомий ефект. Тож можна підсумувати, що на українському сільськогосподарському ринку з'явилися високоефективні ферментні препарати HC-zyme (ШЦ-займ) — для біодеструкції побутових відходів і виготовлення на їхній основі високоефективних органічних добрив і фермент AG-zyme (АГ-займ) для покращення продуктивності ґрунтів і підвищення врожайності вирощуваних культур.

Обидва ферментні препарати випробувані в умовах виробництва. Результати проведених випробувань добрі. Ці препарати будуть вірно служити сільському трудівникові.

В.І. Кочан,

зав.хіміко-мікробіологічною лабораторією
Українського Науково-виробничого центру
проблем дезинфекції, канд.біол.наук

Як подати воду до вашої оселі та городу?!

Кожен, хто має свій приватний будинок та присадибне господарство, рано чи пізно задає собі питання: як зробити так, щоб вода для всіляких потреб була незалежно від того, що трапилось на центральній магістралі сільського водогону (чи трубу прорвало, чи сусіди як зговорилися — одночасно захотіли поливати свої городи або ще щось...).Вже не говорячи про тих, у кого взагалі немає центрального водопроводу.

Відповідь одна: вам треба викопати криницю у себе на ділянці або обладнати свердловину і придбати те, що виробляє підприємство "**БОСНА ЕЛ ДЖІ**".

Що ж то за продукція?

1. Якщо ви просто хочете дістати воду з криниці, щоб поливати город або тримати наповненими всі ємності, до того ж безперебійно — придбайте насос "Престиж" (рис.1), виробництва "Босна Ел Джі" або насос "Цвіркун" (рис. 2), якщо ваша свердловина діаметром менша за 100 мм.
2. Якщо хочете зробити зручності в хаті, щоб у вас постійно була і холодна й гаряча вода незалежно від примх погоди та інших причин — придбайте систему водозабезпечення (рис.3).

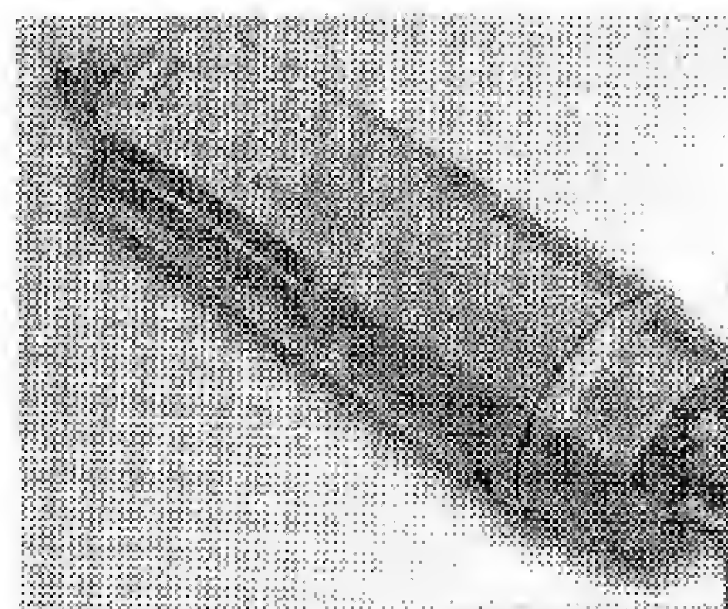

Рис.1

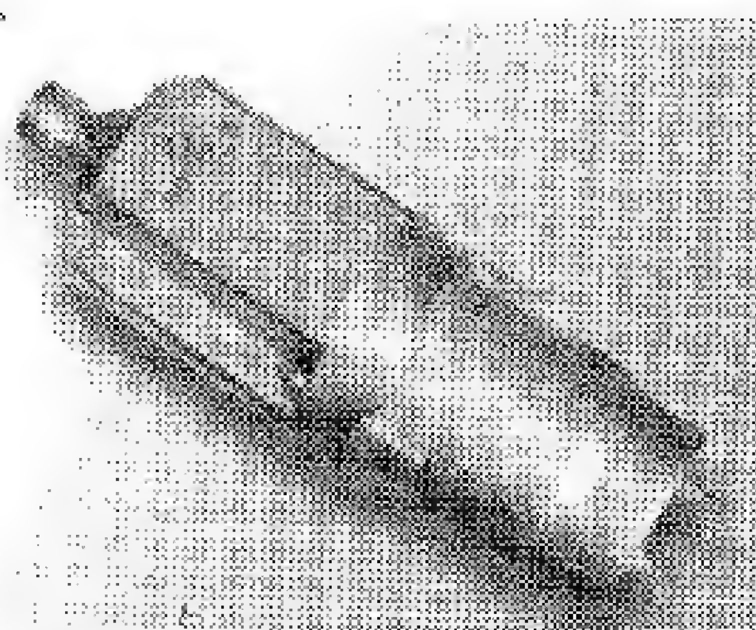

Рис.2

Багато людей цікавляться, чому при порівняно

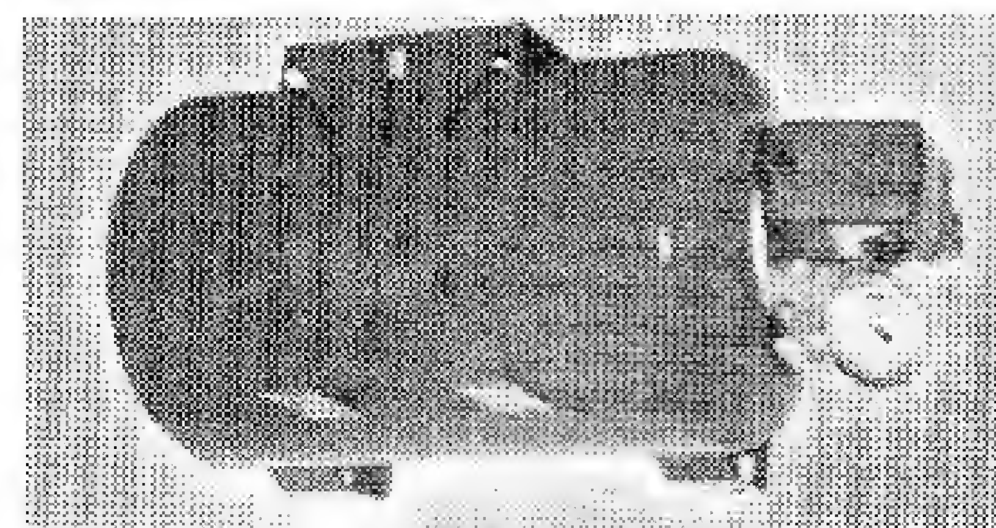

Рис.3

низьких цінах виробника, кінцева ціна для покупця виростає на значну суму (більше ніж на 50%). Це відбувається тому, що товар визнаної вітчизняної фірми "**Босна Ел Джі**" поки дійде до свого покупця, проходить через руки багатьох перекупників.

Тому ми й подумали: а чому б не скоротити цю ланку лише до одного представника підприємства у вашому селі, місті. Запрошуємо всіх бажаючих працювати і заробляти гроші — до співпраці по продажу нашої продукції.

Якщо в кожному районному або обласному центрі, в кожному селі або невеликому містечку будуть представники, які працюватимуть напряму з виробником, то і ціна на насоси та системи водозабезпечення буде набагато нижчою, а представники "**Босна Ел Джі**" на місцях матимуть непогані заробітки.

Звертайтесь до нас і ми допоможемо Вам організувати цю справу!

Телефони в Києві: (044) 216-15-38, 244-61-80.

На правах реклами

Червень — час активного росту плодових і ягідних культур

Цьому сприяє довгий світловий день і помірні температури, які бувають у цей період, що дає змогу рослинам багато й інтенсивно фотосинтезувати. Але можливості гарного росту плодових і ягідних культур реалізуються лише за доброго догляду за ними.

Плодові культури

Найважливіші агротехнічні заходи першого місяця літа такі. Видалення порослі у щеплених рослин і щеплень у кроні, яка утворилася (до 15—20 см) нижче місця щеплення. Кореневу поросль слід відкопувати до місця відростання з скелетних коренів і краще не відрізувати, а виламувати. У місцях виламування нові пагони не утворюються. Видаляють поросль регулярно в міру відростання протягом усього місяця.

Якщо обв'язка врізується в перещеплені гілки, то її послаблюють або ж зовсім знімають. Щоб уникнути відламування відростаючих щеп, особливо при щепленні за кору, їх необхідно підв'язувати до підпори, прилаштовуючи її до скелетних гілок, а в розсаднику біля щеп встановлюють кілок.

У задернених міжряддях скошують траву при її відростанні більше 9—10 см з послідуючим поливом за відсутності дощу.

Якщо зав'язався щедрий врожай, то вживають заходів для попередження розломів гілок крони, коли плоди досягнуть розмірів грецького горіха, використовуючи чатала, металеві скоби, розтяжки, дротяні бандажі та інші підручні матеріали. Але слід уникати перетяжок кори на гілках, використовуючи для цього обрізки дощок, щільну гуму, повсть тощо.

Пристовбурні смуги слід утримувати чистими від бур'янів, грунт розпушувати, вологість грунту підтримувати на рівні не менше 70—80 % ПВ. Бажане мульчування грунту, застосовуючи мульчуючі матеріали: торф, перегній, солом'яну січку тощо.

Після природного обпадання надлишку зав'язі, що щедро зав'язалася на гілках дерев, їх підживлюють як органічними, так і мінеральними добривами. З органічних добрив використовують гній, пташиний послід, настій з лушпиння цибулі, кропиви, суміші трав, інших рослинних решток. Слід лише дотримуватися твердого правила: органічні добрива повинні пройти стадію зброджування не менше 7—10 днів і їх слід розбавляти водою в 10—20 разів. Вносять розчини добрив у канавки глибиною 10—12 см після попереднього поливу або рясного дощу, виходячи з розрахунку: 1 відро розчину на 1 м^2 проекції крони.

З мінеральних добрив для підживлення використовують нітрофоску, амофос або аміачну селітру чи карбамід та інші, вносячи на 1 м^2 20—30 г комплексних добрив або 15—20 г селітри чи карбаміду. Комплексні добрива можна вносити протягом усього місяця, а азотні — лише до початку третьої декади. Бо внесення азотних добрив у пізніші строки спричинює подовження періоду вегетації, погіршуючи підготовку рослин до зимового спокою. А відтак дерева можуть підмерзнути або й зовсім загинути. Вносячи сухі добрива, їх слід ретельно загортати в грунт сапою або граблями.

Ефективним є підживлення рідким добривом із суміші простих мінеральних: на 10 л води беруть 10 г карбаміду або 20 г аміачної селітри, 30 г суперфосфату, 15—20 г сірчанокислого калію.

З метою формування крони плодових дерев слід упродовж усього місяця прищипувати, відгинати або виламувати молоді пагони, які не відповідають прийнятому типу формування. Після цвітіння на штамби і скелетні гілки нижнього ярусу яблунь накладають ловильні або клеєві пояси шириною 15—20 см із шарів щільного обгорткового або гофрованого паперу, шлаковати, мішковини.

Кущові ягідники

Слід звернути увагу на формування ягідних кущів. На малині видаляють слаборозвинуті пагони, які загущують кущ або плодову смугу, залишаючи на 1 погонному метрі рядка 10—12 стебел. На смородині й агрусі підбирають 4—5 добре розвинутих молодих пагони, а решту вирізують.

Важливим агрозаходом у цьому місяці є підживлення, розпушування і полив грунту в зоні розташування коренів. Підживлюють гноївкою, розбавленою водою у 8—10 разів або пташиним послідом розбавленим у 15—18 разів. Для внесення рідких добрив навколо кущів на відстані 20—25 см роблять борозни глибиною до 10 см. Одного відра розчину добрив достатньо на 2—3 кущі. Підживлення органікою слід завершити за 2—3 тижні до збирання врожаю.

З мінеральних добрив використовують такі розчини: 10—15 г аміачної селітри, 20 г суперфосфату, 10—15 г сірчанокислого калію на 10 л води. Для малини кількість суперфосфату збільшують удвічі, а сірчанокислого калію до 20 г на 10 л води.

Для кущів ягідних культур бажані позакореневі підживлення мікродобривами: 1—2 г мідного купоросу, 2—2,5 г борної кислоти, 5—10 г сірчанокислого марганцю, 2—3 г сірчанокислого цинку, 1—3 г молібденовокислого амонію на 10 л води. Застосовують позакореневі підживлення ягідних кущів у червні — першій декаді липня.

При нестачі вологи в грунті кущі поливають по кругових канавках або борознах глибиною 10—15 см на відстані 30—40 см від основи куща. Грунт слід промочувати на 40—50 см (на 1 м^2 поверхні прикущової площі витрата води становить 30—40 л).

Дуже добрий ефект дає мульчування грунту навколо кущів (торфом, перегноєм, тирсою тощо), що сприяє зменшенню кількості поливів, захищає кореневу систему ягідних кущів від перегрівання, покращує повітряний режим грунту.

Особливу увагу слід звернути на глибину розпушування грунту навколо кущів. Вона не повинна бути більшою 5—6 см у зоні проекції куща. У малиннику має бути мінімальна кількість розпушувань грунту з обов'язковим мульчуванням плодової смуги.

Суниця

У період бутонізації, цвітіння і наливання ягід суниці особливу увагу слід звернути на добре водозабезпечення рослин, бо за нестачі вологи в грунті відчутно зменшується її врожайність. Поливають не часто, але рясно (1 раз на 7—10 днів по 10—30 л на 1 м^2 площі, забезпечуючи промочування грунту на 25—30 см). Воду для поливу використовують після її сонячного нагрівання протягом дня (для цього слід мати відповідну ємкість). Після повного вбирання води грунтом його розпушують з послідуючим мульчуванням. Це забезпечує збереження вологи в грунті і захищає достигаючі ягоди від забруднення. Поливати бажано в лунки або по борознах навколо рослин, відмовившись від поливу дощуванням.

Ослаблені рослини з світло-зеленим листям підживлюють: 6—7 г карбаміду та 10—15 г калімагнезії на 1 погонний метр рядка. Можна зробити рідке підживлення органічними добривами з настою трав або лушпиння цибулі, додавши на 10 л розчину 50 г попелу.

Під кущі суниці в період достигання ягід підкладають солом'яну січку, деревну стружку, очерет, плівку тощо. Можна використати рогатини для підтримування квітконосів або підв'язати їх до кілочків чи до натягнутого вздовж рядка дроту, не допускаючи контакту ягід з землею.

Якщо на рослинах утворилося багато вусів з розетками, слід залишити ті, що необхідні вам для одержання розсади, а решту видалити. Кращими вважаються перші три розетки від маточної рослини.

О.В.Романов

Про нестачу елементів живлення у винограду

Для мене цей рік ювілейний. Минуло тридцять років відтоді, як на своїй ділянці я висадив перший кущ винограду. Не приписую собі якихось особливих заслуг у цій галузі. Попри десятиліття, що пройшли, ще вчуся, експериментую, спілкуюся з колегами-виноградарями, читаю літературу, і як не дивно, продовжую помилятися. Проте буває, що люди звертаються за допомогою, за якоюсь порадою. В міру своїх можливостей допомагаю, як можу. Багато корисних порад знайдеться на сторінках періодики та книг з виноградарства, що час від часу з'являються. Друкується немало порад з агротехніки, про нові та наднові сорти та гібридні форми. А от тема про нестачу елементів живлення трапляється дуже рідко, а коли щось і з'являється, то надто коротко. Ця причина зумовила мене до того, щоб підняти стару та нову літературу, використавши і свій скромний досвід, систематизувати матеріал і, не надаючи своїй особі будь-яких особливих заслуг, поділитися своїм досвідом на сторінках улюбленого журналу.

Нестача калію

Калій — один з найголовніших елементів для підтримування життєдіяльності винограду. Він значно поліпшує визрівання пагонів, забезпечує добре та своєчасне достигання врожаю, збільшує цукронакопичення ягід тощо. За значної нестачі калію листки набувають металевого відблиску. В другій половині літа між прожилками на листках з'являються плями темно-сірого або коричневого кольору, а у червоноплідних сортів колір буває червоний та фіолетовий. У дуже важких випадках листя розривається між головними жилками і поверхня листка поступово засихає. Якщо калію невистачає в меншій мірі, то листя стає пухирчасте, а біля жилок з'являються характерні складки. При цьому краї листка відгинаються донизу та нерідко засихають. Ці прикмети особливо помітні на нижніх листках виноградного куща. Пагони таких кущів мають слаборозвинуту деревин, вони м'які і дуже легкі. Визрівання пагонів дуже запізнюється і не буває повноцінним. Плодоніжки грон м'які і буває, що самі відпадають або відриваються при найменшому дотику. Якщо на такому гроні відірвати ягоду, то на плодоніжці залишається багато м'якуша. До самого достигання ягоди залишаються твердими, легко загнивають. Найнадійнішою прикметою для визначення нестачі калію в початковій стадії є нормальний розвиток рослин навесні, а потім влітку, швидке призупинення росту. Якщо має місце одночасна нестача калію та азоту, то тоді листки мають світло-зелений звичайний колір, але рано восени починають буріти.

Слід мати на увазі, що за нестачі калію рослина посилює споживання води, через що в посушливу пору вона може в'янути. За нестачі калію взимку відмирає значна частина коренів. Звідси висновок: для накопичення старої деревини, збільшення маси куща та отримання сталого врожаю необхідно забезпечити рослину калієм в достатній кількості. Найкращим калійним добривом для винограду є сульфат калію (він же сірчанокислий калій). А от маловідсоткові калійні солі застосовувати не варто, бо вони негативно впливають на структуру грунту та знижують якість урожаю. 50%-на калійна сіль — непогане добриво, але застосовувати її бажано на бідних грунтах.

Нестача азоту

За нестачі азоту верхівки молодих вегетуючих пагінців стоять вертикально, листки ростуть під прямим кутом, вусики погано розвинуті. Добре забезпечені азотом пагінці мають зігнуті верхівки, довгі вусики, які часто випереджають у рості верхівки пагонів, а молоді листки розгортаються "корабликом". За недостатнього забезпечення азотом спостерігається повільний розвиток бруньок, раннє зупинення росту рослин восени, листки в цей час стають тонкими з дуже виступаючими жилками, грона винограду рідкі, у ягід незначне цукронакопичення. При великому навантаженні кущ швидко знесилюється, листки передчасно відмирають, краї яких мають вигляд обпалених розчином отрутохімікатів. Поверхня лози, що визріла, на дотик жорстка, бруньки дрібні, вузли потовщені, міжвузля тонке, лоза ребриста. У деяких сортів відпадають вусики. Пагони дозрівають непогано, але мають світле забарвлення. Коріння за нестачі азоту розвивається добре. Тому нестачу азоту легко ліквідувати, бо добре розвинута коренева система здатна в найкоротший термін засвоїти внесений під рослину азот і результат можна бачити за станом рослини вже через кілька днів. Кращим засобом запобігання нестачі азоту є внесення під виноград гною, але слід знати, що одного його буде недостатньо для гарного врожаю. Гній має дуже багато поживних речовин, але, на жаль, не в тому співвідношенні, що потрібно, бо з гноєм потрапляє в грунт занадто багато азоту. Виноградник, який отримує багато гною в 90 % випадків погано забезпечений калієм. Тож якщо вносити гній, то тільки холодний і темного кольору, тобто перегній.

Азотні добрива забезпечують збільшення врожаю, ріст пагонів, але за надлишку азоту затягуються терміни достигання врожаю, погіршується визрівання пагонів, знижується морозостійкість кущів. Ефективніший азот на піщаних грунтах, де вміст гумусу невисокий. Азот краще вносити навесні до початку інтенсивного росту ягід. Він швидкодіючий і добре засвоюється. Міститься він в азотних мінеральних добривах. Запаси азоту в грунті поповнюються і мікроорганізмами, а також за рахунок атмосферних опадів

Нестача заліза, або хлороз

Це одна з найпоширеніших хвороб винограду. На щастя з нею можна успішно боротися, вносячи в грунт залізний купорос та шляхом позакореневого підживлення. Купорос можна замінити томасшлаком, якщо у вас є така можливість. Томасшлак містить 15 % заліза. Якщо внесете його на вашу ділянку, ви назавжди забудете про хлороз. Кількість внесеного томасшлаку ніколи не буде надмірною.

Нестача заліза проявляється в знебарвленні пагонів та листків, воно спостерігається знизу вгору. Тобто нижні листки найбільш знебарвлені, а вгорі все менше. За значної нестачі заліза виноградний кущ плодоносити не буде або врожай буде занадто мізерний і неякісний. Слід зауважити, що на винограднику може мати місце і так званий погодний хлороз, при якому листя починає знебарвлюватися, але з настанням сприятливої погоди воно відновлює нормальний зелений колір. Наголошую, що тільки достатньо здорове листя забезпечує визрівання пагонів, а звідси успішну зимівлю та величину і якість послідуючих врожаїв. Хлороз може мати місцевий характер (у низинних місцях, де збирається вода).

Справжній хлороз (нестачу заліза) легко ліквідувати, обприскуючи кущі 0,1–0,2%-ним розчином залізного купоросу. Цей захід швидко відновлює колір листя. Якщо на вашій ділянці хлороз з'являється часто, то до вищезгаданого розчину слід додати 5 г сечовини та 0,3 г лимонної кислоти.

Нестача магнію

За значної нестачі магнію листя винограду знебарвлюється в жовтий, а потім білий колір. Це явище спостерігається під час цвітіння або незабаром після нього. При цьому хворіє нижня частина пагона до його середини. У міру достигання ягід площа знебарвлених ділянок на листках збільшується. Зверніть увагу — знебарвлені ділянки, як і сам листок, ніколи не засихають, як це буває від нестачі калію, кальцію та заліза. Якщо згадані поживні речовини є в достатній кількості, то за нестачі магнію кущі все одно будуть погано родити, а щоб виправити положення на краще, потрібно внести під виноградні кущі калімагнезію. Магній має для винограду особливе значення, позаяк від нього залежить утворення у рослині хлорофілу та цукрів. Тому дуже бажано поряд з внесенням сульфату калію внести магній. Він активізує роботу багатьох ферментів у рослині, разом з калієм та марганцем забезпечує стабільність її структур, та є однією зі складових частин хлорофілу. За нестачі магнію погано засвоюється залізо. Нестача цього елемента може викликати атрофію грон. Краще робити позакореневе підживлення рослин магнієвмісними препаратами і в найсприятливіший та ефективний час — на початку достигання ягід. Магній добре закріплюється в грунті, тому вносити його в грунт не завжди є ефективним засобом.

Слід зауважити ще на одну особливість. З ознаками нестачі магнію ви можете зіткнутися на молодому винограднику, через 1–3 роки після садіння. Таке трапляється на бідних грунтах, коли відсутнє підживлення. І ще: якщо ви внесли багато хлористого калію, то будете мати справу з нестачею магнію. То ж до цієї справи треба ставитися обережно, зі знанням.

І останнє. За нестачі магнію прожилки на листках завжди залишаються зеленими.

Нестача кальцію

В особливо тяжких випадках, спричинених нестачею кальцію, зелений колір зберігають тільки нижні листки пагона, за ними кілька світліших, далі йдуть зовсім знебарвлені. Подібні ознаки маємо і за нестачі магнію, але там прожилки листка залишаються зеленими, а в даному випадку листки знебарвлені цілком. Має місце раннє закінчення росту рослин. Пагони залишаються з короткими міжвузлями, хоча непогано визрівають, але листя при цьому залишається дрібним, має червоно-фіолетовий відтінок. Рослина має вигляд прив'ялої, вусики занадто слабкі, верхівки пагонів влітку можуть відпадати. Пасинки недорозвинуті, зверху пагонів вони взагалі відсутні. Погано розвивається і квітка.

Виноградар має достеменно пам'ятати, що нестача кальцію — це вже занадто серйозно і відбивається на стані кущів більше, ніж нестача будь-якого іншого елемента, і потерпає навіть тоді, коли всі інші мікроелементи є в достатній кількості.

Нестача фосфору

За нестачі цього мікроелемента спостерігаються дрібні та гострі вічка. Кущ росте надто повільно, виглядає карликовим і майже не дає врожаю. Нижні листки пагонів відпадають передчасно — на початку достигання ягід, вони чорніють, якщо нестача фосфору велика, закручуються догори. Квітки таких рослин дуже ніжні, ковпачки не відпадають, суцвіття осипаються. Насіння в ягодах дрібне, м'яке та сплющене. Коренева система слаборозвинута. Органічні фосфоритні сполуки майже не доступні для рослин, і тільки після їх мінералізації починають засвоюватися. Тому доцільно застосовувати мінеральні водорозчинні фосфати калію, натрію та амонію, які майже не вимиваються з грунту, акумулюються в його верхніх шарах. Фосфор, зокрема, стимулює обмін речовин, фотосинтез, забезпечує зародження суцвіть та їх запліднення, гарний ріст ягід, активніший ріст коренів, сприяє більшому цукронакопиченню, стійкості рослин до несприятливих факторів. Фосфор є в усіх частинах виноградного куща, зокрема в виноградних дріжджах та вині, що ще раз свідчить про велику користь виноградного вина для людини.

Нестача бору

За нестачі бору ріст пагонів закінчується відразу після появи на них 5–6-го листка, ще молоді листки виглядають обпаленими. За великої нестачі бору вусики відпадають. Особливо характерною ознакою є відмирання верхівок пагонів, нижні листки яких нормально розвинуті, всередині знебарвлені та дрібні, далі розірвані та недорозвинуті, а зверху оголені пагони, що схожі на віник. При нестачі бору запліднення квіток майже не відбувається, квітки не скидають ковпачків. Корені таких рослин погано розвинуті, взимку вони можуть вимерзати. За борного голодування порушується обмін речовин у рослині. Частіше це буває на легких грунтах. У природі надлишок бору трапляється рідко. Нестача бору спричинює нестачу калію та кальцію. Бор у вільному стані в природі майже не зустрічається. Невелика кількість його є в складі морської води, гарячих джерелах, грязях та осадових породах. Бор є однією із складових частин рослини, а також незамінним і важливим мікроелементом. Щоб ліквідувати нестачу бору, вносять буру.

М.М.Пономарець,
с.Кінські Роздори, Запорізька об.

ХУДОБА НА ПАСОВИЩІ

Що ж потрібно знати господарям, які утримують худобу, перед тим, як виганяти її на пасовище?

Насамперед, її необхідно ретельно оглянути та встановити, чи здорова тварина, чи ні, видалити із шкіри личинок гедзя, якщо їх виявили, дати лад ратицям.

Необхідно заздалегідь визначитися, де будете випасати корову (вівцю, козу).

Попередньо слід оглянути пасовище, зібрати весь бруд (сміття, пляшки, скло, металеві предмети, цвяхи, дріт, каміння та ін., які можуть потрапити тварині з зеленим кормом, і зумовити непередбачені наслідки.

Необхідно наперед прорахувати, чи вистачить того зеленого корму на пасовищі вашій тварині, чи ні? Якщо ні, то ви повинні заготовити для худоби на літній період траву, силос, коренеплоди та інші корми для підгодовування.

Потрібно встановити, де корова, або коза буде пити воду: чи з річки, чи із ставка, чи просто із якоїсь дощової калюжі. Адже це дуже важливо, тому що у воді може бути багато збудників хвороб. Бо від такого напування може статися нещастя — тварина може тяжко захворіти.

Випасання худоби біля доріг, де їздять машини, трактори та інші транспортні засоби (що, на жаль, можна побачити в окремих селах України) вкрай небезпечно для тварин, а також продукції (молоко, вершки, сметана, сир, масло та ін.), які забруднюються шкідливими для здоров'я людини отруйними речовинами.

Усі вони потрапляють до тварини через зелену масу і можуть зумовити гостре або хронічне захворювання.

Важливим питанням літнього годування тварин є забезпечення їх на увесь період достатньою кількістю зеленого корму.

Візьміть на замітку! *На сіяних пасовищах корова з'їдає за день до 70 кг зеленої маси, на природних – до 50–60 кг, на лісових – до 30–35 кг, на степових – 30–40 кг.*

Господарям важливо знати, що перехід на пасовище з зимового сухого корму має бути поступовим (не менше 1–2 тижнів). За годування взимку коренеплодами і силосом можна перейти в коротший період.

Увага! *У перші дні випасати худобу недовго (2–4 години), але перед цим необхідно худобі дати сіно або солом'яну січку, оскільки від поїдання молодої водянистої трави може статися пронос, а то і тимпанит (здуття рубця шлунка), що може призвести до загибелі худоби, якщо своєчасно не надати їй допомоги.*

У наступні дні термін випасання поступово збільшують і підгодовують вдома.

Ще краще, аби не було негараздів перед виганянням на пасовище, у перехідний період підгодовувати худобу зеленим кормом у стійлі. Для цього з осені висівають жито.

Випасаючи корову на пасовищі, потрібно стежити за станом тварини, надоями і вгодованістю. Якщо помітили будь-які зміни, то корову (козу, вівцю) підгодовують вдома зеленим кормом.

Випасати корову потрібно не менше 11—12 годин у день на початку літа, 12—13 год. — в середині літа і 9—10 год. — наприкінці літа. Корови на їжу витрачають 7—8 год. на добу, 3—4 рази їдять траву і двічі—тричі на день лягають на відпочинок.

У першій половині літа худоба краще пасеться вдень. У другій половині літа в степових і посушливих районах через спеку, гедзів, сліпнів удень випасати майже неможливо. Тому я рекомендую у цей час краще пасти худобу вночі, вранці і ввечері.

Наприкінці пасовищного періоду, в міру погіршання випасів і скорочення пасовищного дня, худобу краще перевести на зимові корми. У цей час додатково до випасу задавати худобі відходи городництва (гичку буряків, різні бур'яни).

Поступовий перехід худоби на стійловий режим необхідний, щоб запобігти зниженню надоїв.

Для пам'ятки! *Із багаторічних трав використовують конюшину, люцерну, еспарцет, тимофіївку, вівсяницю, жито та інші; із однорічних – кукурудзу, пшеницю, озиме жито, вику, овес, суданку, сорго, чумизу, люпин солодкий, райграс однорічний, із коренеплодів – буряки кормові, напівцукрові, турнепс, картоплю, земляну грушу (на ранній силос); із овочевих – кормові, кабачки, гарбуз та інші.*

Не забудьте: *перед тим, як вигнати худобу, обов'язково треба здійснити діагностичні дослідження на туберкульоз, лейкоз, бруцельоз. Адже це небезпечно, ваша хвора тварина вийде на пасовище, може заразити здорові корови чи овець, кіз.*

Обов'язково зробіть тваринам дегельмінтизацію (тобто вигнати глистів із організму) тваринам, щоб їх звільнити від паразитів (фасцильоз, диктіокаульоз, монієзіоз та інші).

В силу біологічних особливостей збудники багатьох інфекційних та паразитарних хвороб здатні тривалий час зберігатися у навколишньому середовищі і за відповідних умов викликати захворювання. Про це слід пам'ятати і постійно дбати про підвищення стійкості тварин до збудників інфекційних хвороб, забезпечуючи їх повноцінним кормом, достатньою кількістю вітамінів, мінеральних речовин.

Якщо виникли паразитарні хвороби у тварин, доцільно змінити пасовище, здійснити знезаражування приміщення, застосувати протипаразитарні препарати. У цьому вам може допомогти місцевий ветлікар, а з питань діагностики хвороби — ветлабораторія. Своєчасно ведіть боротьбу з мишами, щурами, які є основними носіями збудників багатьох інфекційних хвороб. Худобомогильники, дрібні водойми та заболочені місця обов'язково мають бути загороджені, щоб тварини не мали до них доступу.

Худобу, яка надходить до вашого села, господарства, ферми, обов'язково щеплюють проти тих хвороб, які реєструються у вашому селі, фермі. Без цих заходів не можна випасати свою худобу із худобою інших господарів.

Діагностичні дослідження дозволяють виявити заразних тварин і попередити поширення інфекції поміж громадської худоби.

Про дослідження тварин сільська рада завчасно повідомляє громадян, виділяє місце виведення худоби, де цю роботу здійснює районна ветеринарна служба, а також місцевий ветлікар.

Протипаразитарні обробки необхідно проводити постійно та з урахуванням пори року й біологічного цик-

Щоб теля росло здоровим

Щорічні спостереження, досвід та статистичні дані свідчать про те, що на першу половину року припадає найбільше розтелів. Це слід знати господарю, а також яких вимог дотримуватися, щоб мати гарний приплід і, як зберегти здоров'я молодняка.

Звичайно, в місяці, скажімо, коли ще утримується досить холодна погода, корову з першими передвісниками пологів слід поставити у тепле приміщення, підлогу застелити товстим шаром сухої, не ураженої плісеявою, м'якої підстилки.

Слід знати, що таз у корови стає "родовим" за 12—39 годин до виділення плоду, відтак спостерігається набряк статевих губ, їхня шкіра стає гладенькою, складки розправляються і з них виділяється тягучий прозорий слиз.

Молозиво починає виділятися за 2—3 дні до народження теляти, але може і під час народження або після. Конкретної закономірності тут немає. У цей період необхідно бути пильним, щоб не пропустити сам процес родів.

Народженню теляти передують потуги і схватки матері. В цей період плід проникає в тазову порожнину, ніби клин, передніми ногами вперед, на яких лежить голова. Така позиція найкраща і стадія виведення плоду триває від 20 хвилин до 3—4 годин.

Це залежить від певних причин, і, зокрема, від положення плоду в матці, своєчасного відходу плодових вод, величини самого плоду та фізіологічної розвинутості матері.

Якщо під час пологів теляти зауважено слабкі або сильні потуги, неправильне положення плоду, то слід запросити на допомогу спеціаліста ветеринарної медицини.

Після виходу теляти з родових шляхів, щоб воно не задихнулося, чистим рушником з носа і рота витирають слиз і кладуть теля перед коровою, щоб вона облизала плід. Це сприяє швидшому виходу посліду.

Відразу після народження теляти перев'язують пуповину на відстані 8—10 см від черевної стінки і від перев'язаного місця на відстані 1—1,5 см відрізують її, а саму пуповину занурюють у склянку з йодом.

Після отелення теля не слід довго залишати вологим, щоб воно не простудилося. Його швидко й енергійно обтирають чистим простирадлом або віхтем м'якої соломи, сіна. Це підсилює роботу органів дихання та травного апарату.

Новонароджене теля робить спробу піднятись і тягнеться до вимені. Вим'я перед цим обмивають теплою кип'яченою водою.

Щоб запобігти хворобам, перші цівки молока треба здоїти до окремої посудини і прокип'ятити, оскільки це молозиво може містити багато шкідливих мікроорганізмів.

До вимені теля підпускають не пізніше, ніж через 1,5 години після народження.

Через 1—2 години корову напувають теплою водою, а кінцівки та боки розтирають солом'яним джгутом. Утримують її з телям у сухому приміщенні без протягів.

За фізіологічних нормальних пологів послід з матки виділяється через 1—2 доби.

Протягом усього післяпологового періоду, коли з статевих органів ідуть виділення, хвіст слід обробити дезінфікуючим розчином і підв'язувати до шиї.

Корові у перші дні після народження теляти дають високоякісне сіно. Соковиті корми, силос не рекомендуються, тому що це може призвести до захворювання органів травлення корови та до маститу. На повний раціон тварину після народження теляти переводять через тиждень.

Показниками благополучних пологів і післяпологового періоду є добрий загальний стан тварини, збережений апетит і нормальна температура тіла.

Корову в перші 7—10 днів доять 4—5 разів на добу, добре масажуючи вим'я.

Під кінець видоювання до корови можна підпускати теля, яке носом добре промасажує вим'я.

Щоб запобігти інфекціям, стежать, аби був товстий шар чистої підстилки, своєчасно прибраний гній. Через 3—8 днів тварину виводять на свіже повітря.

Стежать за станом вимені і, якщо на його шкірі є тріщини, подряпини, їх обробляють дезінфікуючими мазями.

Необхідно знати, що у новонародженого теляти захисні сили проти збудників хвороб розвиваються поступово, а тому переводити його до приміщення, де утримуються інші тварини, не рекомендується.

Підгодовувати його якісним сіном, травою можна поступово, через 10 днів після народження.

За дотримання вимог, про які йшлося вище, і коли настане у корови охота, її можна осіменити на 20—21-й день після народження теляти й чекати наступного приплоду.

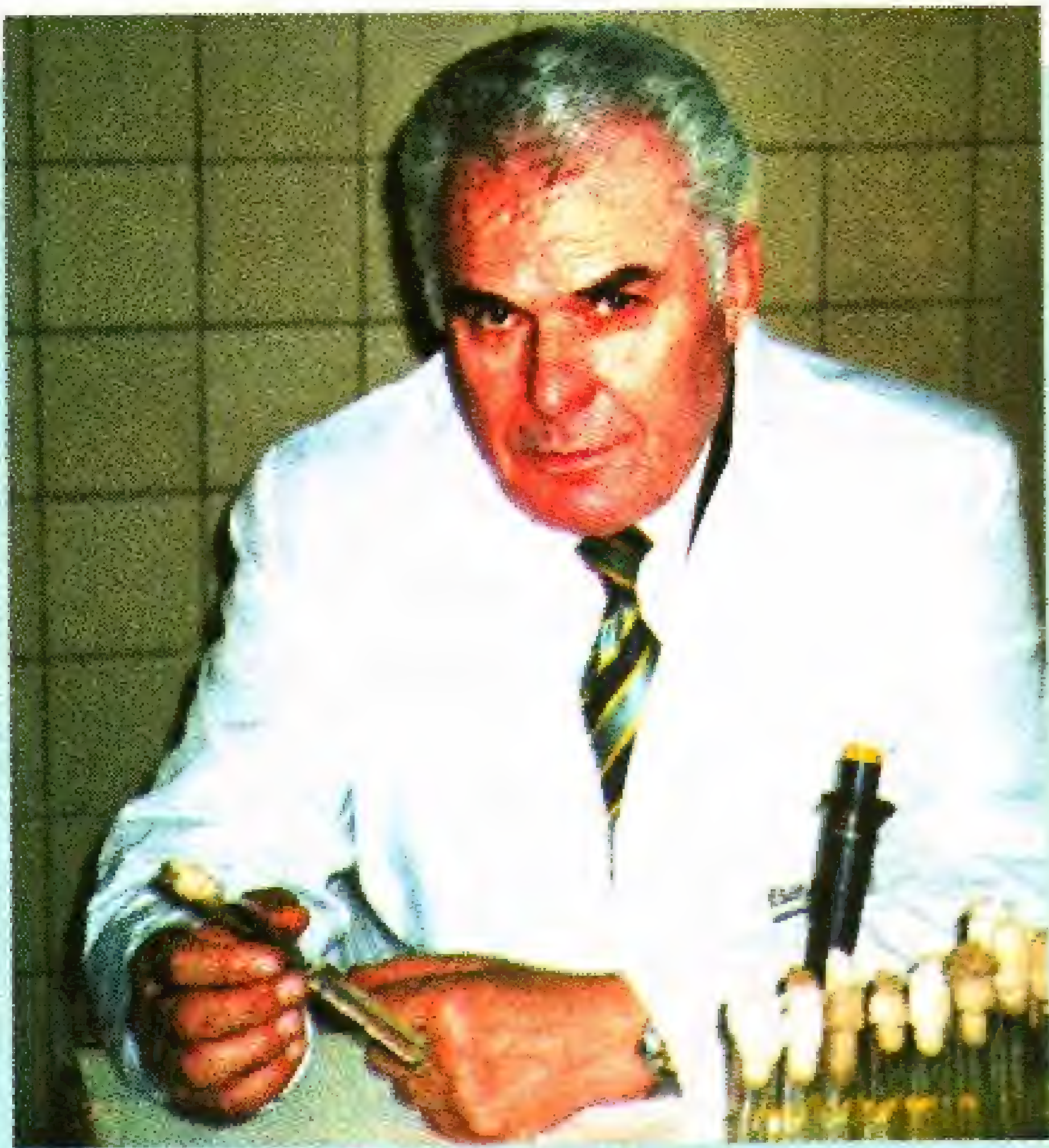
Л.Волинець,
доктор ветнаук,
Інститут ветмедицини УНААН

лу розвитку паразита. Цю роботу може виконувати тільки ветлікар. Отже, майте справу з ним.

Головні хвороби, якими тварина може заразитися на пасовищі за перебування з іншими тваринами — носіями збудників хвороб це: сибірка, правець, туберкульоз, лептоспіроз, лістеріоз, бруцельоз, лейкоз, про які ви можете прочитати у журналах ДСГ № 6, 1998 р., № 7, стор. 22. З усіх складних питань звертайтеся до ветлікаря.

Н.Боцуляк,
ветлікар

Чи можна уникнути отруєнь продуктами?

Л.К. Волинцю — 65

Шістдесят п'ять років тому мати з Житомирського краю подарувала собі щастя, родині радість, а синові життя. І дала йому гідну поставу, чоловічу вроду й природний родинний розум.

Назвали сина Леонідом і, благословляючи його на щасливу долю, вкладали батьки в нього свою мудрість, любов до життя й людей. І Леонід Кузьмович не розвіяв на перехрестях буднів і свят батьківських заповітів та сподівань і своїх прагнень.

Робота людини — це її життя, бо саме в роботі ми самі, як особистості, і відбуваємося, а якраз у роботі і минають наші найкращі роки. Леонід Волинець обрав собі чи не наймилосерднішу роботу, що є у природі людської діяльності — він лікар. У 1964 році закінчив Львівський зооветеринарний інститут. Він лікар тих живих істот, котрі не скаржаться на здоров'я, а їхній стан потрібно розпізнавати. Й це дано ветеринарному лікареві Леонідові Волинцю. А коли, скажімо, здорова корова чи курка, то ми споживаємо цілюще молоко і високоякісні яйця. Отже, Леонід Кузьмович, лікуючи домашніх тварин, тим самим оздоровлює і людей.

Сьогодні Леонідові Кузьмовичу — 65! Це вік мудрості й життєвих звершень! Йому дано бути і лікарем, і вченим! Він — доктор ветеринарних наук. А ще він дбає і про зміну: виховує молодих учених.

У цей чудовий весняний розмай колектив редакції журналу "ДСГ", а також редакцій нашого видавництва, а це: "Будьмо здорові", "Виноград. Вино", "Квіти України", "Пасіка", "Наш дім", "Туризм сільський зелений", "Зелений календар", "Чумацький шлях", "Яблунька" сердечно вітають нашого автора й друга редакції Леоніда Кузьмовича і зичать йому весняного натхнення у своїй діяльності, здоров'я, родинного благополуччя і бути завжди потрібним людям. І, як мовиться, будьмо!

Вихідний день завершувався, почали збиратися на електричку, щоб добратися до домівки, та раптово підвищилася температура тіла і заболіло в шлунку. Почалося блювання, пронос. Стан погіршувався щохвилини. Загальна слабкість, блідість, порушення серцевої діяльності. У важкому стані членів сім'ї, що відпочивали на дачі, було доставлено до лікарні з діагнозом отруєння.

Цей прикрий випадок трапився у квітні місяці.

Лабораторними дослідженнями вмісту кишківника хворих було виділено сальмонелу — мікроорганізм, який найчастіше зумовлює зараження з важким перебігом. Хвороба за невчасної медичної допомоги може закінчитися трагічно.

Це найпоширеніший та найшкідливіший мікроорганізм, який названо на честь Сальмона, котрий у 1885 році дослідив його. Сальмонели постійно заселяють кишківники корів, свиней, кіз, коней, овець, собак, котів, гризунів, свійських та диких птахів і можуть зумовити в них хворобу лише за впливу на організм негативних чинників.

На сьогодні відомо понад дві тисячі різновидів сальмонел з різними назвами чи то авторів-дослідників, тварин чи птахів, від яких виділили збудника, або ж міста.

Людина може захворіти від проникнення до організму одного з кількох сотень різновидів. Крім того, отруєння можуть зумовити ешерихії, лістерії, кампілобактерії та ряд інших мікроорганізмів.

Хворі пригадали, що вранці вони пили молоко, яке не прокип'ятили, а купили його на стихійному ринку.

За даними ветеринарних досліджень ці бактерії часто виділяються з молока корів, хворих на мастит. Вони можуть потрапити до молока від хворих на сальмонельоз тварин або людей сальмонелоносіїв, які працюють на фермах, молокозаводах.

Що небезпечно — ці мікроби зберігають свою життєздатність у продуктах тривалий час. Так, у молоці за кімнатної температури вони зберігаються від 4 до 10 діб, у холодильнику в сирах — від 7 до 12 місяців, у яйцях — до 9 місяців, у ковбасних виробах — від 6 до 30 днів. Солоні та копчені м'ясні продукти не забезпечують знезараження, оскільки у копченому м'ясі із вмістом солі 12—19 % сальмонели зберігаються до 75 днів. Вони достатньо стійкі до дії високих температур та інших чинників навколишнього середовища. Витримують нагрівання протягом години до 60°С, за 75°С живуть п'ять хвилин. Лише коптіння вбиває їх миттєво. У замороженому м'ясі зберігають життєздатність 2—3 роки.

Склалася думка, що харчові отруєння найчастіше виникають у спекотну пору року, коли сприйнятливіші умови розмноження хвороботворних мікробів, однак спостереження свідчать і про те, що збудники кишкових захворювань можуть проявляти свою негативну дію навіть і взимку.

Небезпеку створює те, що в продуктах збудники харчових отруєнь за сприятливих умов швидко розмножуються, їхня здатність зберігатися на посуді, столах, грунті спричинює зараження побутовим шляхом. А тому особі, що перебуває на дачі, необхідно суворо дотримуватися правил особистої гігієни.

Здавна зауважено, що введення до їжі зіпсованих продуктів, найчастіше м'ясних, молочних, риби, яєць, особливо водоплавної птиці, зумовлює захворювання. За допомогою дослідів доведено, що харчові отруєння є наслідком отруєнь продуктами розпаду мікроорганізмів, які швидко розмножуються у хворому організмі тварини і навіть після забою живуть та розмножуються у м'ясних продуктах.

Можна собі уявити, що станеться, якщо їх з'їсти без належної термічної обробки.

Небезпеку становлять туші

всіх тварин, яких вимушено забили.

Хоч траплялося і таке: люди вживали м'ясо хворих тварин на сибірку, але самі не захворіли, тому що його ретельно проварили чи просмажили.

Знаймо, що м'ясо уражується сальмонельозом під час забою хворої тварини або коли неправильно обробляють тушу, бо тоді вміст кишківника виливається на м'ясо й відтак воно встеляється мікробами. У ослаблених, стомлених тварин мікроорганізми з шлунково-кишкового тракту кровоносними та лімфатичними судинами часом проникають до м'язів, тканин. Їхнє м'ясо також може бути для людини постійним джерелом отруєння і токсикозів.

Можуть бути небезпечними і яйця курей, гусей та особливо качок. Кишківник птиці заселений тими ж таки сальмонелами й іншою мікрофлорою, яка потрапляє на шкаралупу. Якщо зберігати такі яйця у вологому місці, то мікроорганізми можуть проникнути через шкаралупу і заражати жовток.

Украй небезпечно вживати такі яйця сирими або виготовлений з них порошок. На ринках дозволяється продавати лише курячі, індичачі, перепелячі та яйця цесарок. І в жодному разі качачі та гусячі, які часто бувають інфіковані збудником сальмонельозу. Їх використовують лише для виготовлення хлібопекарських виробів.

Кращий вихід для застереження харчових отруєнь — це тривала термічна обробка продуктів і зберігання їх у холодильнику. Проте не у кожного власника дачного будинку є холодильник. Як бути в цьому випадку? Тут слід пригадати способи наших пращурів, які не знали, що таке холодильник, а від отруєнь себе застерігали.

Яйце можна зберігати у прохолодному приміщенні, на дно якого насипати шар попелу або висівок, розкласти їх так, щоб вони не торкалися одне одного, і так викладають усі ряди, а потім засипати їх товстим шаром попелу.

Перед закладанням яєць на зберігання у такий спосіб їх оглядають, щоб не було тріщин і вони мають бути сухі, чисті. Промивати їх водою не рекомендується.

М'ясо очищають ножем від забруднення, зберігають великими шматками, злегка присолюючи, затим кладуть до чистого посуду, промитого окропом, закривають кришкою і ставлять до прохолодного місця. Не рекомендується зберігати в свіжому вигляді внутрішні органи — печінку, серце, нирки, легені, до яких частіше потрапляють і швидше розмножуються шкідливі бактерії.

Молоко та молочні продукти закупорюють у пляшках і опускають у колодязь, а якщо його немає, то їх ставлять у таз з холодною водою, накривають матерією, кінці якої занурені у воду. Випаровуючись, вода піднімається по тканині і забирає тепло від посуду з молоком та охолоджує його. Цей захід доцільніше виконувати в затемненому місці на протязі, щоб краще випаровувалася вода.

Свіжу рибу зберігати важко, оскільки вона швидко псується. Її обкладають кропивою.

Отже, кожному українцеві слід знати: неправильно розроблене м'ясо, яке ще й зберігалося у антисанітарних умовах, може стати смертельно небезпечним, хоча за зовнішніми ознаками воно мало чим відрізняється від якісного. Зарадити справі може лише ретельний ветеринарно-санітарний контроль за всіма організаціями від вирощування тварини, її забою до реалізації м'яса.

Не слід купувати м'ясні та молочні продукти на стихійних ринках, які частіше всього перебувають в антисанітарних умовах. Доведено, щоб уникнути ветеринарно-санітарного контролю на такі ринки привозять м'ясо вимушено забитих тварин у стадії агонії, а також кнурів, м'ясо яких дозволено переробляти лише на ковбаси.

Важливе місце у профілактиці хвороби займає дотримання бездоганного санітарного стану кухонного інвентаря: ножів, виделок, дощок. Вони мають бути роздільними для сирого м'яса та готових виробів, що запобігає вторинному осіменінню виготовлених страв. З цього приводу відомий неприємний випадок, коли на кухонній дощечці розчиняли качку, туша котрої була заражена сальмонелами, а після готували салат, який і став причиною отруєння кількох десятків людей.

Житлові кімнати, а також столова мають бути звільнені від переносників мікробів. А це таргани, мухи, миші, пацюки.

І все ж, придбавши продукти, які навіть не викликають сумнівів щодо їхньої якості, слід потурбуватися про належну термічну обробку. Зберігайте їх у холодильнику, чим захистите себе і свою родину від отруєння.

Л.К.Волинець,
доктор ветеринарних наук,
Інститут ветеринарної медицини УААН

Ювілейна зустріч випускників 1953 року Київської спецшколи Військово-повітряних сил відбудеться 6 вересня 2003 р. о 14 годині біля колишнього приміщення спецшколи за адресою: м. Київ, вул. Леніна, 16(18).
Оргкомітет: 8(044) 243-30-26 — В.І.Головатий, (044) 483-05-42 — В.М.Ігнатов .

Як найкраще зберегти молоду птицю?

Проблема збереження курчат, особливо виведених у деяких інкубаторах, турбує багатьох, хто ретельно дбає про своє господарство, хоче краще використати свій час та гроші, а відтак мати прибуток та якісну продукцію.

Від чого взагалі гинуть курчата?

Однією з причин є порушення в процесі інкубації та неповноцінне годування племінної птиці. Але, якщо на це ми вже не можемо вплинути, тоді нам залишається дуже уважно вибрати з того, що пропонується: курчата повинні бути рухливими, чистими та добре опушеними, мати м'який підібраний живіт, закриту пуповину без слідів кровотечі, крильця щільно притиснуті до тулуба. Малорухливих, з великим животом, нестійких на ногах курчат не слід брати на вирощування, це по-перше.

По-друге, необхідно підготувати приміщення для курчат. Воно повинно бути прогріте до температури не нижче 26°С, а під джерелом обігріву (брудером) протягом тижня температура має бути не нижче 33°С з наступним зниженням її кожного тижня на 3—4 градуси. Підвищена потреба в теплі в маленьких курчат диктується необхідністю повільного розсмоктування внутрішньоутробного жовтка. Цей жовток важливий як джерело поживних речовин для забезпечення обміну речовин у початковий період вирощування. Коли в перші дні треба боротися за підтримання необхідної температури тіла, починають швидко витрачатися резерви, які накопичені саме в цьому жовтку. А коли ці запаси невеликі, а охолодження тривале, то настає голодування головного мозку та різкий падіж курчат.

Велику шкоду завдають курчатам неякісне годування та наявність у кормах різних отруйних речовин, які порушують систему травлення, значно послаблюють сили молодого організму. І ось на це ми можемо впливати.

Розв'язання саме проблеми нормалізації та запобігання порушенням у системі травлення, мінеральному обміні молодняка птиці сьогодні науково обгрунтовано і практично підтверджено як в умовах великих птахофабрик, так і в багатьох приватних господарств.

Ім'я цьому рішенню — Мінерол!

Завдяки своїм властивостям (містить до 70 мінеральних елементів, виводить різні токсини, нормалізує кислотність), лікувально-профілактична добавка Мінерол підвищує природні сили організму та сприяє швидкій його регуляції за різних розладів.

Декілька років тому один фермер з Василькова був дуже здивований, коли побачив у досліді на нашій експериментальній базі зовсім різну поведінку контрольної та дослідної груп курок-несучок під час зважування. Контрольна група в складі раціону протягом місяця одержувала ріпакову добавку, друга — ту саму добавку тільки в поєднанні з Мінеролом.

Контрольну групу ми зважували більше години, вона була ляклива, криклива, постійно зіскакувала з терезів та за масою дуже поступалася дослідній. Курок дослідної групи ми зважували менше півгодини, насолоджуючись їхньою поведінкою: кожна курка, наче пава, спокійно ставала на терези, демонструючи повну довіру до людини в даній ситуації.

З того часу цей фермер став постійним споживачем Мінеролу і його господарство за цей час дуже розвинулося і стало прибутковим не тільки в птахівництві, але ще й у свинарстві. Про Мінерол він каже, що це "страховка від поганих кормів" та ще "з ним — спокійніше". Тварини в його господарстві не хворіють від масових отруєнь. За час, коли почав використовувати Мінерол, не спостерігав він хвороб від порушень мінерального обміну (подагри) та розладу шлунково-кишкового тракту. Він дуже пильно стежить, щоб кожна жива істота в його господарстві одержувала кожного дня свою порцію Мінеролу. І коли наприкінці минулого року, в передсвятковій метушні він не встиг його придбати, то перший дзвінок вранці нового року був саме від нього.

Коли саме треба починати використовувати Мінерол для птиці?

Практика показала, що найкраще збереження молодняка досягається тоді, коли Мінерол вони одержують з першою водою. За такого своєчасного згодовування Мінеролу дієвіше використовується внутрішньоутробний жовток, зменшується отруєння організму, зростають його природні сили, які так необхідні для подолання різних стресів у наступні періоди вирощування.

До того ж, кількість препарату вводиться із розрахунку 1 чайна ложка на склянку води. І навіть коли ви привезли зовсім, що називається, безнадійних курчат (з пониклими крильцями, які не спроможні самостійно пересуватися і пити), розмішайте 1—2 чайні ложечки цього порошку на півсклянки води і піпеткою напоїть їх. Наступного ранку, якщо в них не інфекційне захворювання, вас заспокоїть їхнє дружне невтомне дзьобання та веселе щебетання. Далі Мінерол необхідно додавати до корму із розрахунку 1 чайна ложка на 1 кг хоча б протягом місяця. Але коли ви не впевнені в якості корму (наприклад, коли зерно було зібрано вологим і зберігалося в поганих умовах), то Мінерол бажано додавати протягом усього періоду вирощування. До речі, використання Мінеролу дуже дієве під час вирощування індиків, каченят, кроленят та особливо поросят після відлучення.

Л.М.Борисенко,
доктор с.-г. наук,
Інститут ветеринарної медицини УААН

Школа "Аматор"

ДОБРЕ ЖИТИ МОЖНА З ВЛАСНОЇ САДИБИ

Я живу в селі. Раніше працював зоотехніком у колгоспі, а вдома також мав свою худобу і птицю. Про те, де взяти корми, голова в мене не боліла, адже діставати їх було не важко! Годував поголів'я щедро, рахунку кормам не вів, прирости худоби мене мало цікавили. Зараз, коли колгоспу не стало, я залишився один зі своїми проблемами, як і більшість моїх односельчан. Почав "виживати", як і всі. Рік "виживаю", два "виживаю", три "виживаю". Життя проходить, а я все "виживаю", але ж нам з дружиною вже за сорок, ще пожити хочеться просто по-людськи, та й дітей треба на ноги поставити! Земля у нас на Кіровоградщині така, що жодній Америці і не снилось, а живемо як злидні. Почав я книжки читати про тваринництво, аж тут у 1999 році в журналі "Дім, сад, город" з'явилась стаття про вітамінно-мінеральні добавки *АМАТОР*. З великими труднощами, та все ж я придбав цей *АМАТОР*, на той час було лише три різновиди цієї добавки, вибрав *АМАТОР*-несучку. У мене тоді було 43 курки, у січні 2000 року вони несли за день 5—7 яєць. Почав просто додавати Аматор-несучку до корму і... через тиждень вони вже несли 22—27 яєць, хоча годував звичайною зерносумішшю пшениці та ячменю, а кури були невідомої породи. Статті про *АМАТОР* стали в журналі виходити регулярно, до того ж там були поради не лише про те, як правильно годувати тварин, а й як прибутково вести своє домашнє господарство. Все це я брав до уваги і, як говориться, впроваджував у життя. Тим більше, що це було нескладно — додавай *АМАТОР* до корму і отримуй результат.

І ось настав 2003 рік. Рік як рік, але для нас з дружиною особливий — ми відсвяткували срібне весілля, ну і вирішили підбити перші життєві підсумки. Результат вийшов трохи несподіваний. За 3 останні роки, як ми почали застосовувати *АМАТОР*, жити ми стали по-новому: купили японський телевізор, а дружині пральну машину-автомат, до речі, першу в нашому селі. І все це від прибутків зі своєї худоби і птиці! Ми живемо! Живемо, як нормальні люди, навіть краще, ніж тоді, коли працювали в колгоспі. Крутимось, звичайно, щодня, втомлюємось, але ж яка віддача! У своєму присадибному господарстві площею 25 соток сьогодні тримаємо: 200 голів курей-несучок породи Ломан Браун, п'ять індичок, семеро свиней, дві свиноматки, дві корови, дві телиці і три кози. За усім цим господарством доглядаємо вчотирьох: я, дружина, син і дочка.

Хочу поділитися власним досвідом, щоб кожен селянин став жити заможно, отримуючи прибутки лише від свого господарства. Це не так і просто, адже все зараз коштує недешево: і молодняк, і корми, тому все треба ретельно рахувати. Правило № 1: вчись рахувати гроші. Правило № 2: годувати тварин треба лише комбікормом. Зекономиш на кормах, втратиш у продуктивності, а це все одно, що втратити гроші. Правило № 3: рецепти найкращих комбікормів подаються на упаковках *АМАТОР*. Правило № 4: треба застосовувати лише вітамінно-мінеральні добавки Аматор. Без Аматор не буде нічого: ні приростів, ні яєць, ні грошей. Сам пробував використовувати інші мінеральні добавки, і, як наслідок, втратив час і гроші. Правило № 5: треба тримати тільки породистих тварин і птицю, тому що безпородні ("дворняжки") їдять багато, а віддача від них мізерна. Правило № 6: нічого не треба шкодувати для молодняка. Здоров'я, а разом з ним і майбутня продуктивність тварин і птиці закладаються в перші дні і тижні життя. Зекономиш на молодняковї 1 копійку, а на дорослому поголів'ї втратиш 50.

Що ми маємо на сьогодні? 200 несучок дають щоденно 140 — 160 яєць (це в середньому 30 грн. за день, якщо рахувати по 2 грн. 30 коп. за десяток), тобто 900 грн. за місяць. З'їдають кури за добу 22 — 23 кг комбікорму, тобто однієї упаковки Аматор-несучка вистачає на два дні. На місяць треба 15 упаковок по 4,5 грн., тобто 67,5 грн. Яйця у мене закуповує ресторан італійської кухні. Їх здавали на аналіз, після чого склали зі мною угоду про постійну закупівлю. Адже всі яйця виявилися найвищої якості. На наступний рік хочуть заключити договір про гарантовану закупівлю, але просять збільшити обсяги втричі. Я поки що згоди не дав, адже доведеться розширювати пташник.

Крім того, двічі на рік здаємо по 7 свиней загальною масою 900—950 кг по 4 грн. за кілограм. Це в середньому за рік дає ще 7200 грн.

Минулого літа взяли 200 курчат, вижили всі. З 30 гусенят також усі живі, а з 40 індичат здохло одно. Годували пташенят комбікормом, додаючи добавку *АМАТОР*-курча. До корму не додавали ні сиру, ні варених яєць. З тримісячного віку перевели курчат і гусенят на *АМАТОР*-несучку.

Індичат з 4-х місяців перевели на *АМАТОР*-індик, щоб відгодувати їх на м'ясо. Під Різдво здали оптом 30 індиків, які важили 193 кг, по 12 грн. за кілограм. В результаті мали 2300 грн. Ресторан хоче укласти контракт на індиків, які б я здавав саме під Різдво, і просить при цьому 200 тушок, встановлюючи гарну ціну. Вирішив будувати пташник для індичат, адже ця справа дуже вигідна.

З корів одна у мене голштинка, теличкою за велику ціну я її придбав у племінному господарстві. І не шкодую, адже молока дає по 1,5—2 відра. У нашому селі лише я молоко на відра рахую, а всі інші — на літри. Теличка від неї — мов на дріжджах росте — я її *АМАТОР*-теля підгодовую.

Свиноматки нам гарантовано приносять 10—12 поросят кожна, і так двічі на рік. З 20—25 поросят приплоду 7 залишаємо собі, решту продаємо сусідам, які за ними записуються в чергу заздалегідь. Поросята недешеві, але сусіди задоволені, адже вони того варті. Як наслідок — маємо ще 2500 грн.

Годуючи худобу і птицю, корми готую лише за рецептами, поданими на упаковках Аматор. Спробував якось обходитись без риб'ячого борошна, нічого не вийшло: і курчата, і поросята почали помітно відставати в рості. Риб'яче борошно у нас дефіцит, тому купую його відразу 50—100 кг. Комбікорм готую на 3 — 4 дні, практично він завжди свіжий. Усіх тварин і птицю утримую окремо і для всіх готую різний комбікорм. Це потребує багато затрат праці і часу, але результат себе виправдовує.

І ще. Фірма оголосила акцію: надішли 10 порожніх упаковок з-під *АМАТОР* і отримаєш ще одну повну на додачу в подарунок. Так я їх цими упаковками завалив, інколи відразу по 20 штук надсилаю. Мені це вигідно, Аматор стає ще дешевшим на 10%. Фірма мені в подарунок надіслала 2 нових плакати про свою продукцію з дарчим надписом їхнього директора.

Одне слово, худоба і птиця мене годує, а Аматор допомагає!

Uniflex® джерело життя

або особливості сучасного поливу

Полив городу чи газону все ще залишається для переважної більшості дачників процедурою, вийти з якої сухим практично неможливо, особливо, якщо для досягнення точності та дальності струменя затискати шланг пальцем і перетягувати важку «чорну змію», так би мовити, «в процесі». Ще гірше йдуть справи, якщо доводиться користуватися лійками чи відрами, хоча не будемо сперечатися з тими, хто має досить вільного часу і сприймає цю нелегку працю, як джерело додаткової фізичної активності. А, між іншим, у вас є шанс не тільки не промокнути, а й перетворити полив в приємну процедуру, спостереження за якою з облюбованого місця (чи гамака, чи то шезлонга...) буде тішити вас. Досягається це, як легко передбачити, за допомогою обладнання для поливу UNIFLEX («УНІФЛЕКС»).

Звичайно ж, все починається зі шлангу. В залежності від експлуатаційних умов (максимальний тиск, діаметр, довжина), кожен має змогу вибрати якраз те, що йому потрібно. Програма «УНІФЛЕКС» включає шість типів стійких до будь-яких погодних умов шлангів, які викрашені в яскраві кольори і використовуються в діапазоні температур від мінус 20°С до плюс 65°С. Також є можливість добирати різні з'єднувальні елементи, розподільники для водозабірних ліній, штуцери, перехідники та ін. Для зручності переміщення та зберігання шлангу, що завжди є досить складною задачею, слід звернути увагу на широкий вибір спеціальних візків та пристосувань.

На зміну вашому пальцю (як «дозатору» води) програма «УНІФЛЕКС» пропонує широку гаму ручних розбризкувачів декількох типів форм (від «пістолетної» до «лійкової»), які розроблені дизайнерським ательє Ф.А.ПОРШ і дозволяють регулювати водяний струмінь від дрібної дисперсії («дощику») до струменя з дальністю поливу до 12 метрів. Всі вони оснащені швидкоз'єднувальними роз'ємами, що дозволяють при необхідності швидко та без проблем приєднати чи від'єднати розбризкувач від шланга.

Для ділянок складної форми (клумби, грядки, і т.п.) зручно використовувати інші, наземні розпилювачі, які інакше, як «розумними», й не назвеш. Справжнім шедевром в цьому плані є розпилювач Dial. Він забезпечує, на вибір користувача, полив ділянок в формі круга діаметром до 10 м (80 кв.м), півкруга з діаметром до 6 м (14 кв.м), еліпсу 8×5 м (30 кв.м) або прямокутника 7×2 м (14 кв.м) чи 10×2 м (20 кв.м). Як ще один приклад, наведемо секторно-круговий розпилювач Pulsar. Його переваги: безшумність роботи і зручність використання для ділянок великої площі. Площа зрошення — до 707 кв.м, подача води — 18,4 л/хв. Сектор поливу у Pulsar задають з допомогою високоточної форсунки в діапазоні від 30° до 360°. На вході наземні розпилювачі оснащені знімними фільтрами, які підлягають періодичній очистці.

В програмі «УНІФЛЕКС» представлена також система мікрокрапельного поливу, що широко використовується на дачних та котеджних ділянках для квітників, овочевих грядок, живоплотів, альпійських лужків і т.п. Кожна з таких поливних систем — це унікальна споруда, яка забезпечує акуратне, з суттєвою економією води та електроенергії, поливання рослин. В комплексі з системами управління подачі води (від найбільш простих механічних таймерів до комп'ютерів подачі води з дісплеєм на рідких кристалах) вона дозволяє в автономному режимі поливати певні ділянки саду в задані часові інтервали. Це дуже знадобиться тим, хто зрідка буває на своїй ділянці, відчуваючи при цьому душевний дискомфорт за покинуті напризволяще грядки, квітники, лужки.

До наведеного вище слід додати, що програма «УНІФЛЕКС» має широкий асортимент дуже корисних пристроїв: від системи автономного поливу кімнатних рослин до автоматизованої підземної системи поливу ділянок великої площі.

Таким чином, асортименту «УНІФЛЕКС» більш ніж достатньо для реалізації того чи іншого способу поливу.

В програмі «УНІФЛЕКС» представлений також широкий спектр садового ручного інструменту.

ПРИДБАТИ ПРОДУКЦІЮ «УНІФЛЕКС» ТА ОТРИМАТИ ПОТРІБНУ КОНСУЛЬТАЦІЮ З ПРИВОДУ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ВИ ЗМОЖЕТЕ ЗА НАСТУПНИМИ АДРЕСАМИ:

ВКП «ЕСКО» Виставка-продаж:
Київ, 04070, вул. П.Сагайдачного, 29/1,
тел./факс (044) 238-6555 (багатоканальний)
Мережа фірмових магазинів «Планета Інструмент»: Київ, 01004, вул. Басейна, 13,
тел. (044) 235-8531, факс (044) 235-8532.
Одеса, 65045, вул. Преображенська, 58,
тел. (0482) 43-3575, 34-4458.
Донецьк, 83004, вул. Артема, 146,
тел. (062) 381-8722, 381-8783.

Житомир, магазин «Новобуд», вул. Щорса, 63,
тел. (0412) 42-12-49, 41-8490.
Київ, «Трейд-Сервіс», вул. Дегтярівська, 53А,
тел. (044) 456-22-35, 456-7333.
Київ, мережа магазинів «Водоспад»:
пр. Оболонський, 52А, тел. (044) 413-4583;
Княжий затон, 2/5, тел. (044) 570-4669.
Київ, гіпермаркет «МАКСІ»,
Бориспільське шосе, тел. (044) 205-5917.
Київ, супермаркет «Нова лінія»,
Харківське шосе, 168, тел. (044) 562-6705.
Львів, 79005, магазин «Дім інструментів»,
вул. І. Франка, 61, тел. (0322) 75-8233, 96-6336.
Севастополь, магазин «Панорама-К»,
вул. Руднєва, 33, тел. (0692) 23-0000, 23-2241.
Сімферополь, магазин «Інструмент»,
вул. Севастопольська, 24, тел. (0652) 24-8484.
Черкаси, 18003, магазин «Прогрес»,
пр. Хіміків, 54, тел. (0472) 64-1722.
Чернігів, 14033, магазин «ТТТ»,
пр. Миру, 139, тел. (04622) 5-3391.

ВКП «ЕСКО» ФОРМУЄ ДИЛЕРСЬКУ МЕРЕЖУ ПО УКРАЇНІ І ПРОПОНУЄ СПІВРОБІТНИЦТВО ТОРГІВЕЛЬНИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ ТА МАГАЗИНАМ

На правах реклами

Що це за хвороба "Чорна голова"?

Якщо ви помітили у своєї птиці такі ознаки, як відмова від корму, пригнічений стан, у калі — прожилки крові, парез крил, посиніння шкіри голови ("Чорна голова"), а, розрізавши тушку птиці, побачили запалення та змертвіння слизової оболонки сліпих кишок, збільшення печінки та змертвілі ділянки, заповнення сліпих кишок коричневою сироподібною масою, а також виразки на них, у печінці — гнійно змертвілі вузлики величиною від макового зерна до лісового горіха, то маєте підстави, щоб запідозрити у своєї птиці таку хворобу, як "Чорна голова", тобто гістомоноз.

Ця хвороба зумовлюється мікроскопічними найпростішими паразитами, які належать до класу джгутикових.

У поширенні хвороби значну роль відіграють такі паразити, як гетеракіси (або круглі черв'яки), які передають збудника через яйця. А яйця гетеракісів (черв'яків) у навколишньому середовищі зберігаються більше року.

Ця хвороба має інкубаційний період від 7 до 30 днів. Захворювання може перебігати в гострій та хронічній формах. Прогноз хвороби птиці, якщо її не лікувати, сумнівний, і залежить від стійкості організму та хвороботворності збудника.

Як же встановлюється діагноз на гістомоноз? Цю роботу проводить ветлабораторія (районна, обласна, міська, Центральна). Для цього необхідно запросити місцевого ветлікаря, котрий відбере патматеріал (зскрібок із слизової оболонки сліпих кишок або шматочки ураженої печінки) і відправити їх для дослідження у ветлабораторію, яка в зскрібку виявляє гістомонад (паразитів), здійснює диференціацію від таких хвороб, як кокцидіоз, тріхомоноз, пулороз, тиф, туберкульоз, лейкоз, колігрануломатоз.

Після встановлення кінцевого діагнозу на гістомоноз проводять його лікування нітазолом, доза 0,3 г на 1 кг корму, 25—30-денними курсами з інтервалом 10 днів; або осаролом — 0,15 г на 1 кг корму протягом 3—4 днів; 2—3-ма курсами з інтервалом 4—5 днів; або тріхополом — 0,5 г на 1 кг корму упродовж 10 днів; або ніфіліном — 20 г на 10 кг корму або 5 г на 1 л води, протягом 7 днів; або фуразолідоном — 0,22 г на 1 кг корму, 10 днів.

За тяжкої форми дозу фуразолідону збільшують до 0,04 г на 1 кг корму і згодовують 4—5 днів.

Тут, звичайно, без ветлікаря не обійтися, тому необхідно звернутися до нього за порадою і по допомогу.

Профілактика: 1. Ізольоване вирощування молодняка від дорослої птиці, яка може бути носієм хвороби.

2. Щоденно прибирати пташиний послід. Білити негашеним вапном.

3. Періодично дезінфікувати і дезінвазіювати приміщення та вигульний дворик.

4. Повноцінно і збалансовано годувати птицю.

5. Щоденно стежити, щоб птиця була забезпечена вітамінами (а краще природними) мікро- та макроелементами.

Пам'ятаймо, що до цієї хвороби найсприйнятливіші індики, менше кури, бройлери.

Н.Боцуляк,
ветлікар-консультант

Телеканал ТЕТ, програма "КЛУБ ЗДОРОВ'Я" та журнал "ДІМ, САД, ГОРОД" пропонують взяти участь у конкурсі для городників та садівників-любителів

УВАГА КОНКУРС! СПІЛЬНА АКЦІЯ!

ВЛАСНІ ВІТАМІНИ

Якщо на вашому власному городі, у саду чи вдома ростуть корисні рослини — дерева, ягоди, спеції, рідкісні вітамінні рослини, фрукти, пишіть нам.

Знімальна група програми "Клуб здоров'я" обов'язково завітає до вас у гості. Вам надається унікальна можливість поділитися своїм досвідом та досягненнями з усією Україною.

Перевага віддаватиметься найоригінальнішим та оздоровчим пропозиціям.

Щомісяця визначатимуться переможці конкурсу, на яких чекатимуть призи від журналу "Дім, сад, город" — повне зібрання "Бібліотеки ДСГ" та комплект елітного насіння від зарубіжних та вітчизняних виробників.

Адреса для листів: _03057, Програма "Клуб Здоров'я", проспект Перемоги, 44, м.Київ_

Кожному фрукту — свій час!

У червні настала пора потурбуватись про заготовки на зиму із черешні.

Маринована черешня

Для цього найбільше придатна велика біла черешня. Беремо сухі чисті півлітрові банки. На дно кожної кладемо 3–4 горошинки духмяного перцю, маленький шматочок кориці, 2 або 3 гвоздички, а зверху ретельно помиті черешні. Заливку для маринаду (з розрахунку на 10 півлітрових банок) готуємо так: в каструлю наливаємо півтора літра води, додаємо 800–90° г цукру. Кип'ятимо і гарячим фільтруємо через кілька шарів марлі. Профільтрований маринад знову доводимо до кипіння і додаємо до нього 150 мл оцтової кислоти 9%-ної концентрації. Гарячим (але не вище 90°) маринадом заливаємо черешні в банках, накриваємо їх кришками і ставимо у каструлю з теплою водою для пастеризації. Пастеризувати треба при температурі 85°С 15–20 хв. Після цього банки закатуємо, перевертаємо догори дном, накриваємо тканиною і добу не чіпаємо.

Варення із черешні

З черешні видалити кісточки. Підготовлену черешню скласти в каструлю, пересипавши цукром із розрахунку 0,5 кг цукру на кілограм черешень. Настояти не менше 5 годин. Потім поставити на вогонь і кип'ятити 5–7 хв. Через добу перекип'ятити знову, після чого розлити в стерильні гарячі банки і закатати кришками.

Сік з агрусу

Підготовлені ягоди агрусу пропустити через м'ясорубку з решіткою, яка має отвори. Перекласти в каструлю, додати воду із розрахунку 100 г на 1 кг ягід. Поставити на вогонь, довести до кипіння, але не кип'ятити. Витримати при температурі 70° С 20–25 хвилин. Через добу віджати сік, потім його профільтрувати через кілька шарів марлі, поставити на вогонь, довести до кипіння, але не кип'ятити. Витримати у такому стані хвилин пять. Розлити у сухі стерильні гарячі банки. Накрити стерильними (прокип'яченими) кришками і закатати. Після цього перевернути догори дном, накрити тканиною, охолодити. Через добу занести в кладовку.

Фруктове асорті

Для приготування асорті треба взяти приблизно по 30–35% агрусу, чорної смородини або порічки, черешні або вишні. Підготовлені ягоди засипають у банки шарами і заливають (гострим) маринадом (рецепт див. вище) або сиропом із розрахунку: на 1 л води 400 г цукру. Банки ставлять на водяну баню і нагрівають до температури 85–90°С і витримують півлітрові банки 4–5 хв. і літрові – 10–12 хв. Накривають стерильними кришками і закатують.

Абрикоси у власному соку

Абрикоси миють, дають стекти воді, видаляють кісточки, складають у каструлю, пересипають цукром із розрахунку на 3 кг абрикос 1,5 кг цукру. Якщо абрикоси дуже солодкого сорту, то цукру можна класти 1 кг. Витримують добу, бажано в холодильнику, перекладають у банки, прикривають кришками і стерилізують 10 хв. у киплячій воді. Після чого закатують.

Імператорське варення з абрикосів

Щоб зварити таке варення треба потратити досить багато часу, але за працю матимете винагороду – чудове, смачне, дуже гарне на вигляд варення. Треба взяти стиглі але ще тверді абрикоси. Наколоти їх виделкою. Потім обережно, по борозенці надрізати, вийняти кісточку і знову стулити так, щоб абрикос мав вигляд цілого. Пробланширувати в окропі, тобто вкинути на мить в киплячу воду. Охолодити, а тим часом кісточки розбити, обережно вийняти ядра і вкласти їх назад у абрикоси. Абрикоси обережно складають у каструлю, заливають сиропом (на 1 кг абрикосів: 600–700 г цукру і 1,5–2 склянки води). Гарячим сиропом залити абрикоси, дати настоятись 10–12 годин або й добу на холоді. Потім варити на слабкому вогні 7–10 хв. Зняти з плити і долити окремо звареним сиропом із розрахунку 600 г цукру, 100 г води на 1 кг плодів, що в каструлі. Витримати 3–4 год., проварити 10 хв., залишити на добу і доварити на слабкому вогні до готовності. Знімаючи пінку, не пошкодьте абрикоси.

Салат з кабачків

Обсмажити 1 кг кабачків попередньо нарізавши кружальцями на олії до золотистого кольору. 25 г часнику розчавити часникодавкою. Взяти по гілочці петрушки та кропу. Дрібно насікти. На дно двох півлітрових банок покласти зелень, сіль (по 5–7 г), часник, по 25 г стерилізованої олії, оцет 9%-ний, по столовій ложці, і щільно закласти кабачками. Стерилізувати 25 хв, при температурі 100°С.

Кабачки фаршировані

Кабачок очистити від шкірки, видовбати середину, начинити запареною гречкою з підсмаженою цибулею. Покласти в каструлю, залити сметаною, заправити томатною пастою, додати окропу і тушкувати до готовності. Сіль та спеції кладуть за смаком. Начинка може бути й іншою, наприклад рис з м'ясом.

Добрий день шановна редакціє журналу "Дім, сад, город!"

Журнал передплачуємо недавно, але дуже ним задоволені. Мене найбільше приваблює кулінарна сторінка. Коли я готую страви за новими рецептами з вашого журналу, головним дегустатором є шестирічна донечка Марічка, ну і, звичайно, мій чоловік та наші батьки, з котрими ми живемо в м. Калуші на Івано-Франківщині.

Хочу взяти участь у конкурсі "Господиня".

Пропоную кілька випробуваних рецептів. Сподіваюсь, читачам вони стануть у пригоді.

Любов Ворона

Медівник

20 г дріжджів розтираємо з 2 столовими ложками цукру, додаємо 2 склянки кислого молока або кефіру, бажано теплого. Далі треба розчинити 1 столову ложку соди в 2—3 столових ложках оцту, додати півтори склянки меду, можна негустого повидла або кілька ложок какао. Додаємо 7 столових ложок олії, 3 яйця, збитих з 1,5 склянки цукру, борошна треба приблизно 4 склянки. Все ретельно вимішуємо. За бажанням можна додати посічені горіхи, корицю, ванілін, цукати, мускатний горіх, 1—2 краплі апельсинової або будь-якої іншої есенції. Тісто залишити на 20 хв., а тим часом готуємо деко: викладаємо на нього змащений олією папір, можна використати обгортки з-під маргарину чи масла. Рівномірно викладаємо на підготовлене деко тісто і випікаємо при температурі 190—200°С 50—60 хв.

Яблучний пиріг

Розтоплюємо одну пачку маргарину, чотири жовтки розтираємо з однією склянкою цукру. 3—4 склянки борошна змішуємо з 2 чайними ложечками порошку для випікання печива. Додаємо одну склянку сметани. Замішуємо досить густе тісто, як на вареники. Ділимо його на дві частини: одну розділяємо на кілька кульок і кладемо в морозильник. Другу частину тіста розкачуємо так, щоб воно лягло на лист. Проколюємо виделкою, посипаємо сухарями. 10—20 яблук (залежно від розміру) нарізуємо на тоненькі скибочки, посипаємо кількома ложками цукру, додаємо 3—4 столові ложки манної крупи, корицю, ванілін за смаком. Начинку

викладаємо на тісто. Зверху змащуємо білками, збитими з 2—3 столовими ложками цукру. Виймаємо тісто з морозильника і натираємо його на тертушці над пирогом. Випікаємо при температурі 240°С 1 годину.

Корж з вишнями

Беремо 0,5 л кислого молока або кефіру, 2 склянки цукру, 1 столову ложку соди. Все вимішуємо і залишаємо на одну годину. Додаємо три склянки борошна, потім вишні, попередньо віджавши сік. Знову добре вимішуємо. Випікаємо 40—50 хв. на помірному вогні.

Рулет з макаронів "Мівіна"

Беремо 1 кг будь-якого фаршу, 8 стандартних пачок макаронів "Мівіна", заливаємо кип'ятком на 3 хв. Додаємо 2 яйця, 3 потерті цибулини. Розчавлюємо кілька зубчиків часнику, додаємо 6—7 пакетиків приправи "Мівіна" (курячої, негострої), добре вимішуємо, ділимо на 3—4 частини. На поліетиленовому пакеті формуємо рулети, викладаємо на змащений олією лист. Випікаємо 45 хвилин при температурі 220—240°С.

Котлети з рисом

Взяти 1,5 склянки відвареного рису, додати 3 чайні ложечки курячої приправи "Мівіна". Охолодити, додати 0,5 кг м'ясного фаршу. Очистити зварені в лушпинні 2 картоплини і потерти їх на тертушці. Додати 2 яйця та потерті на тертушці 2 цибулини. Розчавити кілька зубчиків часнику. Все ретельно вимішати. Змочити у воді руки і сформувати котлети. Обкачати їх у сухарях і обсмажити на гарячій олії.

Смачного всім!

Курка, фарширована рисом і фруктами

Щоб нафарширувати курку масою 1,5—2 кг, треба мати: 100—150 г рису, 50 г горіхів, 50 г кураги, 30 г родзинок, 100 г вершкового масла. Рис відварити до напівготовності. Додати присмажені на маслі з водою родзинки, курагу, горіхи, товчений перець. Усе ретельно перемішати і цим фаршем наповнити підготовлену тушку птиці. Черевце зашити або защепнути паличкою, покласти на деко і смажити до готовності в печі або у духовці, перевертаючи час від часу і поливаючи соком, що виділився. Готову курку розчахнути, висипати на блюдо начинку, чистими руками поламати курку на шматочки або порізати ножем, викласти шматочки навколо фаршу, прикрасити гілочками зелені.

Квітка ця має декілька чудових легенд. Одна з них розповідає, що якось Пресвята Богородиця хотіла взимку порадувати маленького Ісуса і подарувати йому вінок із квітів, але вона не знайшла жодної живої квітки. І тоді Богородиця вирішила зробити штучні квіти з шовку. Вона зробила дуже багато штучних квітів, але серед них Ісус вибрав одну — це й була загадкова квітка, яка сподобалась Ісусу. Маленький Ісус зберігав квітку, а з настанням весни висадив її у долині Назарету і став поливати. І сталося диво — шовкова квітка пустила коріння та стала рости! З роками квітка розрослася по багатьох долинах, потрапляючи таким чином в різні місцевості. Завдячуючи цьому, ми зараз можемо милуватися різнокольоровими красунями.

Розгадай кросворд, а з літер, що залишаться, склади назву квітки. До речі, це квітка лицарів, кохання та ворожіння.

К	А	М	Е	Т	Р	О	Я	Н	Д	А	К	Р	У	С
Р	Я	І	Л	А	І	Л	І	Л	Е	Я	З	О	К	И
Б	К	Г	Р	Я	Р	М	Н	А	Р	Ц	И	М	І	Р
А	О	Ф	Т	С	К	А	М	А	Л	Ь	В	А	С	И
Р	Н	І	А	Л	К	А	А	З	І	Я	А	К	О	Г
В	І	Г	О	Р	В	І	Т	А	Л	А	Т	І	Н	Е
А	Ф	У	К	І	Ц	А	О	Р	Х	І	Д	Е	Я	Р
Д	Я	І	С	М	І	М	О	З	А	К	О	Н	В	А
О	К	В	О	Л	О	Ш	К	А	Р	Я	І	Л	А	Н
Н	П	О	Р	Т	Г	В	О	И	К	А	Т	Ю	Л	Ь
І	К	А	Л	У	К	И	З	Д	А	Н	А	Л	Ь	Т
С	Н	А	Г	І	Д	Г	Л	А	Д	І	О	Л	У	С

ЗАГАДКОВІ КВІТИ

За легендою примхлива богиня мисливства Діана якось дуже розгнівалася на хлопця-пастуха за те, що своєю грою на сопілці він лякав звірів та заважав полюванню. У приступі гніву вона влучила стрілою в серце юнака. Коли Діана зрозуміла, що скоїла, то попросила могутнього бога Зевса перетворити юнака на гарну квітку. З того часу землю прикрашають пурпурові, немов невинна кров, пелюстки цієї квітки. Саме тому греки назвали її квіткою Зевса. Існує понад двісті п'ятдесят дикорослих видів цих прекрасних квітів. Поширені вони в Середземномор'ї, Євразії та в Північній Америці. Як культурна рослина вона стала популярною за цікавих історичних обставин.

У XIII столітті, під час останнього хрестового походу під проводом французького короля Людовіка серед хрестоносців спалахнула епідемія чуми. Людовік звелів назбирати на схилах пагорбів яскраво-червоні квіти, і лікувати ними хворих. Епідемія пішла на спад, але сам король не врятувався. На згадку про ці події лицарі-хрестоносці привезли до Франції червоні квіти, які від того часу стали улюбленими квітами французів. Ними захоплювалися й англійські поети, які оспівували ці квіти за їх чарівний аромат. В Італії молоді дівчата залюбки прикрашають себе цими квітами. Китайці та японці використовують їх для виготовлення парфумів.

Ось така вона — ніжна загадкова квітка, що зачаровує нас своєю красою та розмаїттям кольорів. Назва цієї квітки сховалася в кросворді. Знайдіть назви 10 квітів. З літер, що залишилися, складіть назву загадкової квітки. Слова у кросворді "ламаються", але не перетинаються.

З дитячого журналу «Яблунька»

М	І	М	0	М	А	Г	О	Р	З
Г	Л	А	З	Г	К	А	И	И	Н
Е	О	Т	0	С	Б	А	Р	Ц	А
Р	О	П	К	О	Н	І	В	В	Р
А	А	І	0	Н	Я	В	Д	І	Ц
Н	З	А	Л	І	Я	В	Д	Т	И
Ь	Т	Р	0	Я	Н	Д	А	К	З

Життя без хвороб

За межею відомого чарівного віку кожна жінка вступає в цікаву, але не завжди легку пору життя, яка має назву — клімактеричний період. З одного боку, клімакс — це такий же фізіологічний процес, як й інші, такі як статеве дозрівання, вагітність і пологи, але він не завжди відбувається легко для жінки. Клімактерій — це доволі тривалий період життя жінки, під час якого на фоні загальних вікових змін в організмі згасають функції репродуктивної системи, які включають припинення спочатку дітородної, а потім і менструальної функції. Через рік після останньої менструації встановлюється час менопаузи. В Україні середній вік настання менопаузи — 49—52 роки. Таким чином, приблизно третину свого життя жінка проводить в постменопаузі і досить часто зустрічається з проблемами, притаманними цьому вікові. Зниження вмісту естрогенів у організмі може викликати вегето-невротичні порушення, урогенітальні розлади, ризик остеопорозу та ішемічної хвороби серця тощо.

Якщо у віці 50 років кожна друга жінка відчуває певний дискомфорт у сечостатевих органах, то після 75 років — лише одна жінка з п'яти не має скарг на роботу урогенітальної системи. Найчастіші скарги — це нетримання сечі при чханні і часті позиви на сечовипускання, біль під час статевого акту, сухість, свербіння та неприємні відчуття у піхві. Циститі, вагініти й цервіцити у жінок у постменопаузальному періоді, зазвичай, мають рецидивуючий характер і дуже важко виліковуються. Жінки найчастіше ходять до різних спеціалістів і випробовують найрізноманітніші антибіотики, чим порушують і далі природну мікрофлору всього організму й сечостатевої системи зокрема. До того ж, названі проблеми призводять до зниження інтересу до статевого життя, провокують припинення статевих стосунків і можуть стати причиною психологічних розладів у жінок та напружених відносин у шлюбі.

Якщо згадати, що в основі урогенітальних розладів найчастіше є припинення вироблення жіночих гормонів організмом, то цілком логічним і виправданим буде призначення жінкам у найменших дозах тих гормонів, яких не вистачає. Відомо, що в групі природних естрогенів існує гормон естріол, який є унікальним завдяки своїй спроможності вибірково зв'язуватися з рецепторами різних органів сечостатевої системи. Естріол діє тільки місцево, без системної дії на організм, до того ж він ефективний у дуже малій дозі і його використання безпечне для організму. У сучасній фармації існує тільки один препарат, що містить естріол — це Овестин. Вже тридцять років у світовій медичній практиці Овестин успішно використовується для лікування дистрофічних захворювань уретри та вікових вагінітів і цервіцитів. З 1991 року низькодозовані естрогени для місцевого застосування були визнані в Європі гідними для використання без рецепту лікаря. В Україні Овестин з'явився десять років тому і зарекомендував себе як дуже ефективний і безпечний препарат, що швидко полегшує страждання жінок і не викликає побічних дій з боку всього організму. Овестин можна купити у вигляді кремy та свічок без рецепту, та у вигляді таблеток — після консультації з гінекологом.

Ольга Компанієць,
лікар-терапевт

Адреса для листування: 01030, м.Київ, вул Б.Хмельницького, 52, Представництво компанії "Органон".

У номері:

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал
№6, червень, 2003 р.

Головний редактор **М.І.Халимоненко**

Головний художник **Т.П.Колодницька**
Заступники головного редактора
Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко
Редактори **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**

Дизайн, верстка **В.О.Пономаренко**

Комерційний директор **Г.А.Донець, тел. 552-90-45**
Реклама, оголошення **В.О.Давидко, О.К.Шевченко, тел. 552-95-11**
Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник, тел.552-94-60
Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 23.10.98

Підписано до друку 21.05.2003 р.
Загальний тираж 148 300 прим. (у тому числі: російською мовою і в комплектах з іншими журналами — 28 600 прим.)
Ціна договірна.
Адреса: пр.Гагаріна, 17-а, Київ-94, 02094. Тел. (044) 552-95-13
E-mail: dsg@iptelecom.net.ua; dsg@i.kiev.ua

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у Державному видавництві «Преса України».
03148, Київ-148, вул.Героїв Космосу, 6.
З. 0118306.

На обкладинці: ***Аліна Горбатенко*** *(с.Димитрове, Кіровоградська обл.)*

Індекс 74142

ISSN 0235-6368. Дім. сад. город. №6. 2003. 1-48 с. Ціна договірна.